

új magyar szó

20 oldal

Ára: 1,5 lej

Országos közéleti napilap | Alapítva 1947-ben, Romániai Magyar Szó címmel

VI. évfolyam,
10. (1075.) szám**BNR-valutaárfolyamok**

	1 euró	4,1286 ▲
	1 amerikai dollár	2,8454 ▲
	100 magyar forint	1,5479 ▲

Aktuális

2

Százezer halott Haitiban

A Haitin történt földrengés halálos áldozatainak a száma „jelentősen meghaladhatja a százezret” – közölte a Jean-Max Bellerive, a szigetország miniszterelnöke a *Sky News* hírcsatornának nyilatkozva. Ezekre vannak még az összedőlt épületek alatt.

Gazdaság

6

Lopakodó csodatengeri

Nem értik a gazdák, minek a nagy szigorítás a kormányzattól a génmanipulált növények termesztésére vonatkozóan, amikor már évek óta több olyan termékkéleség jön be az országba, amely génekezelt kukoricából vagy szójaból készül.

Társadalom

7

Tömeges elbocsátás várható

Százezres elbocsátási hullámot jelentett be Sebastian Vlădescu pénzügyminiszter a közzsférában. A tervek szerint nemcsak a tanároknak fognak felmondani, de csökken a szociális és az önkormányzati szférában dolgozók száma. A szakszervezetek országos sztrájkjal fenyegetőznek.

Vezércikk

3

Ki mint veti – költségét...

Nagy kérdés: milyen is lesz ez a büdzsé, hiszen a szürke számok, színes ígéretek és komor tónusú megszorítások mögött semmilyen jövőkép nem sejlik fel, a költségvetés megalkotásának mindössze egyetlen filozófiája-stratégiája sejlik föl: minél több pénzt bevalsalni az állampénztár számára. ▶

Bogdán Tibor

Olcsóbb az adásvétel

Csökkentették az ingatlanvásárlásnál alkalmazott illetékeket a hazai közjegyzők**A hazai közjegyzők nem jószántukból csökkentik az illetékeket, díjszabásukat az ingatlanárak zuhanása is befolyásolta**

Fotó: archív

Kisebbs-nagyobb mértékben csökkennek idén az ingatlanvásárláskor alkalmazott közjegyzői illetékek, mivel mérséklődött az eladó lakások ára is. A díjszámítást befolyásolja a tavalyi piac alakulása és az idei előrejelzések is. Az illetékek mérséklődése azonban nem mindenhol követi a lakásárak zuhanását. Így Bukarest egyes körzeteiben akár 40 százalékkal is kevesebbet kell fizetni, Kolozsvár több negyedében pedig a visszaesés ellenére is tartják magukat a közjegyzői díjak. Az jár jól, aki megelégszik a régi ingatlanokkal és a szerényebb negyedekkel. **7. oldal ▶**

Kovácsnai áttörés**Kovács Zsolt**

▶ Háromszéken az RMDSZ és a Demokrata-Liberális Párt (PD-L) vezetői elsőként osztották el egymás között a dekoncentrált intézmények vezetői tisztségeit. Az RMDSZ eddigi legjobb eredményét érte el, ugyanis a 35 Kovászna megyei dekoncentrált intézmény igazgatói tisztségeinek 65 százalékát sikerült megszereznie, vagyis 24 közintézmény élére nevezhet ki vezetőt. Bár a tárgyalásokat a 75-25-ös lakossági arány alapján indították, az RMDSZ beleegyezett abba, hogy a maradék 10 százaléknyi vezetési tisztség egy úgynevezett országos kosárba kerüljön, amely révén több intézményvezetői tisztség jut olyan megyékben, ahol kicsi a magyarok számaránya.

Folytatása a 3. oldalon ▶

RMDSZ-ünnep Kolozsváron

▶ Nagyszabású gálával ünnepli megalakulásának huszadik évfordulóját Kolozsváron szombaton az RMDSZ. A rendezvényre

hétsház meghívottat várnak. Markó Béla szövetségi elnököt a szervezet elmúlt két évtizedéről kérdeztük. **3. és 4. oldal ▶**

Markó Béla az RMDSZ húszéves évfordulójára adott interjút lapunknak

Átment a büdzsé

▶ A fölöslegesség érzetével szavazhatták meg tegnap a honatyák a 2010-es állami költségvetést, ugyanis több napos heves viták, vére menő harcok után tulajdonképpen változtatás nélkül fogadták el a kormány által benyújtott tervezetet. Ugyancsak lényeges változtatás nélkül mentek át az egyes minisztériumok és költségvetési intézmények büdzséi, a plénum elutasította a módosítások zömét. Lapzártánkkor még tartott a társadalombiztosítási költségvetés vitája, amelynek érzékeny pontját képezi a nyugdíjak inflációkövető növelése. **3. oldal ▶**

Mai mellékletünk:

úmsz **színekép**

Röviden

Moldova: lebontják a szögesdrótot

Moldova március közepéig le akarja bontani az utolsó szögesdrót kerítést is a román-moldovai határon – közölte tegnap a moldovai határőrség szóvivője. A szögesdrót eltávolítását Vlad Filat moldovai miniszterelnök rendelte el. A határőrség szóvivője elmondta, hogy a munkálatokat nemsokára megkezdik, s március közepéig várhatóan be is fejezik. Románia és Moldova között először a szovjet hatóságok helyezték el a szögesdrótot 1940-ben a két ország határát jelző Prut folyó mentén. Moldova függetlenné válása után, az 1990-es évek elején a szögesdrót nagy részét eltávolították, ám bizonyos helyeken megmaradtak a kerítések.

Találkoznak a szerb, a román és az ukrán nacionalisták

A Szlovák Nemzeti Párt (SNS) találkozót kíván kezdeményezni a szerb, a román és az ukrán nemzeti párttal, hogy véleményt cseréljenek a „nagy magyar sovinizmusról”, és általában megvitassák a magyarországi helyzetet, ahol a „szélsőséges” nagyon veszélyes. „Megvitajuk az együttműködés lehetőségét a nagy magyar sovinizmus terjeszkedése ellen” – jelentette ki Ján Slotka, az SNS elnöke tegnapi pozsonyi sajtóértekezletén. „A Jobbik és a Fidesz politikai pártokról beszélek, amelyeknek nagy esélyük van a győzelemre a parlamenti választáson” – húzta alá a szlovák koalíciós politikus, aki szerint Európa számára ma a legnagyobb veszélyt a „nagy magyar sovinizmus jelenti”.

Erdogan meglepéssel nyugtázta az izraeli bocsánatkérést

Meglepetéssel nyugtázta a török miniszterelnök azt, hogy Izrael hivatalosan bocsánatot kért Ankarától a török nagykövettel szembeni megalázó bánásmód miatt. Recep Tayyip Erdogan úgy nyilatkozott szerdán késő este az ankarai repülőtéren, hazatérve moszkvai látogatásáról, hogy a török külügyminisztérium Jeruzsálemtől olyan választ kapott, amelyet elvárt. A kormányfő azonban ismét bírálta Jeruzsálemet. Azt mondta, hogy Izraelnek „rendbe kell hoznia magát”, igazságosabbnak kell lennie, és jobban kell szolgálnia a térségbeli békét. A bocsánatkérő levelet Danni Ajalon izraeli külügyminiszter-helyettes küldte el a török félnek.

Az iskolai feszületeket védi a litván parlament külügyi bizottsága

Litvánia csatlakozott Olaszországhoz és Lengyelországhoz, amelyek a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságának ítéletét kifogásolva kiálltak amellett, hogy továbbra is el lehessen helyezni feszületeket az állami iskolák tantermeiben. A vilniusi parlament külügyi bizottsága szerdán este nyilatkozatot fogadott el, amely összhangban van a külügyminisztérium korábban kiadott közleményével. A külügyi bizottság hosszas vita után, 6:4 arányban fogadta el a nyilatkozatot. A dokumentum szerint téves a strasbourgi bíróság 2009. novemberi ítélete, amely a vallászabadság megsértése címen elmarasztalta Olaszországot az iskolai feszületek miatt.

Öngyilkos merénylet Afganisztánban

Legalább 20 embert megölt tegnap Afganisztán középső részében egy öngyilkos robbantó – köztölték helyi illetékesek. Uruzgán tartományi kormányzója szerint a merénylet egy árusoktól és vásárlóktól zsúfolt körzetben támadott Dihravudban. A tartomány katonai parancsnoka közölte, 20 civil meghalt, 13 pedig megsebesült a robbanásban. Más források szerint a támadásnak három gyermekáldozata is van. Több piaci árusítóhely összedőlt. Eközben a szomszédos Hilمند tartományban egy rendőr veszítette életét egy gépkocsiba rejtett pokolgép felrobbanásában.

Száz ezer halott Haitiban

Szonyat Haitiban. A helyi lakosok az utcán hagyják heverni a holttesteket

Fotó: Agerpres

Hírösszefoglaló

A Haitin történt földrengés halálos áldozatainak a száma „jelentősen meghaladhatja a százet” – közölte a Jean-Max Bellerive, a szigetország miniszterelnöke a *Sky News* hírcsatornáján nyilatkozva. Az elmúlt órákban számos becslés látott napvilágot a keddi földrengés áldozataira vonatkozóan, de rendre mindenki több tízezerre tette a halottak számát, egy haiti szenátor pedig félmillió áldozatról beszélt.

Haiti fővárosa, Port-au-Prince romokban hever. Ezrek vannak még az összedőlt épületek alatt. Az országban szolgálatot teljesítő ENSZ-békefenntartók segítenek a helyi lakosoknak az áldozatok felkutatásában. A mentést nagyon nehezíti a munkagépek hiánya. A fővárosban változatlanul káosz uralkodik, távközlési kapcsolat híján a helyi hatóságok

nem képesek megszervezni a mentési munkálatokat. A helyi lakosok az utcán hagyják heverni a holttesteket, áldozatok teteme látható szerte a fővárosban. Port-au-Prince utcáin a romok akadályozzák a járművek közlekedését. Nincs élelmiszer, ivóvíz és orvosság. Semmit se tudni Haitira indul majd tovább. Még szerda éjjel elindult a szigetországba a Los Angeles-i megyei tűzoltóság egy 72 tagú keresőcsapata. Az Egyesült Államok és a többi ország általában élelemmel, vízzel, gyógyszerrel segíti a nyugati félteke legszegényebb országát, ahol a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának (CICR) a becslései szerint mintegy 3 millió ember – a lakosság harmada – szorulhat rendkívüli segítségre. Barack Obama amerikai elnök átfogó mentési és emberiségügyi erőfeszítésekre, egyebek közt katonai és civil mentőcsapatok küldésére

Várják a segítséget

Haiti lakói elkezdett küzdelmet vívnak a túlélők, sérültek megmentéséért, miközben nagyon várják a külvilág gyors segítségét. Tegnap kora reggel már kezdett érkezni a segítség, amikor leszállt az Air China légitársaság gépe, fedélzetén kínai kutató-mentő csapattal, orvosokkal és segéllyel a főváros, Port-

au-Prince repülőterén, és ötvennél több ember szállt ki belőle narancssárga kezeslábasban, keresőkutyák kíséretében. Egy brit repülőgép kárfelmérő csapattal és 71 mentési szakértővel, valamint nagy mennyiségű felszereléssel a Haitival szomszédos Dominikai Köztársaságba érkezett, s onnan Haitira indul majd tovább. Még szerda éjjel elindult a szigetországba a Los Angeles-i megyei tűzoltóság egy 72 tagú keresőcsapata. Az Egyesült Államok és a többi ország általában élelemmel, vízzel, gyógyszerrel segíti a nyugati félteke legszegényebb országát, ahol a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottságának (CICR) a becslései szerint mintegy 3 millió ember – a lakosság harmada – szorulhat rendkívüli segítségre. Barack Obama amerikai elnök átfogó mentési és emberiségügyi erőfeszítésekre, egyebek közt katonai és civil mentőcsapatok küldésére

„Problémás” biztosjelöltek

Hírösszefoglaló

Miután keddi európai parlamenti (EP-) szaktanácsadói meghallgatásán összűz zúdult Rumjana Zselevára, a jobbközép politikai pártcsaládhoz tartozó bolgár EU-biztosjelöltre, a néppártiak a baloldali vezetésű szlovák kormány biztosjelöltjénél, Maros Sefcovicnál találtak olyan terhelő adatot, amely megkérdőjelezheti biztossá választását. A hivatalos dokumentumokra hivatkozó állítások szerint Zseleva nem vallotta be vagy nyilatkozatában, hogy 2007 és 2009 közötti EP-képviselősége idején tulajdonosa és ügyvezetője volt egy tanácsadó cégnek, amelyet aztán mintegy 2500 euróért adott el. Sefcovic viszont öt évvel ezelőtt, Szlovákia EU-nagyköveteként olyan kijelentést tett, miszerint a romák élőközdnek a szlovák szociális jóléti rendszeren.

A magyar jelölt ellenben elnyerte az Európai Parlament foglalkoztatás- és szociálpolitikai szaktanácsadói biztossá választását. A testület elnöke, Pervenche Beres szerda este elmondta: alkalmasnak találja Andor Lászlót arra, hogy tagja legyen a következő Európai Bizottságnak. Az érté-

kelő ülés után újságíróknak nyilatkozva a francia szocialista EP-képviselő emlékeztetett arra, hogy a bizottság hivatalosan egy bizalmas levélben továbbítja javaslatát az EP vezetőihez. A bizottsági tagok jelentős többségének az volt a véleménye, hogy a jelölt „rendelkezik azzal a készséggel és alkalmassággal, hogy betöltse a posztot” – fogalmazott. Beres azt is elmondta, hogy „bizonyos politikai csoportok” az említettől eltérő véleményeket is kifejezésre juttattak az értékelésben, de ezek „egyáltalán nem mondhatók többséginek”. Hozzátette, hogy bizonyos fenntartásokat a bizalmas levél is említ, de erről nem közölt részleteket. Beres nem mondta, de korábbi nyilatkozatokból az derül ki, hogy elsősorban a kereszténydemokrata-konzervatív erőket tömörítő Európai Néppárt nem győződött meg tökéletesen a magyar jelölt alkalmasságáról.

Az EP-ben ma többek között Dacian Cioloş román mezőgazdaságügyi biztosjelöltet hallgatják meg. Január 26-ra tervezik a plenáris szavazást a testület egészéről. Az Európai Bizottság régi-új elnöke, a portugál José Manuel Barroso azt reméli, hogy február

Rumjana Zseleva

elsején hivatalba léphet az új Bizottság.

Ez a remény hiúsulhatna meg, ha például Zseleva helyett a bolgár kormánynak új biztosjelölttel kellene előállnia. Erre ugyan Szófiában állítólag már megvan a „B-terv”, hírek szerint a védelmi miniszter készülődhetne Brüsszelbe. Uniós körökben azonban nagyon szeretnék, ha égetően sürgős teendők idején – hiszen például még nem múlt el a gazdasági válság – mielőbb létrejöhetne a teljes felhatalmazású Bizottság. ◀

tett ígéretet. Az Orvosok Határok Nélkül nemzetközi segélyszervezet két állva maradt kórházban ápolja a sérülteket, és sátrókórházakat állított fel másutt az összedőltek pótlására. Kubai orvosok, akik már eddig is több százan dolgoztak az országban, táborkórházakban kezelik a sebeket. Az ENSZ tízmillió dollárt szabadított fel rendkívüli esetekre tartott pénzalapjából, jóllehet magát a világszervezetet is nagy emberi és anyagi károk érték: központja összedőlt, legkevesebb 16 munkatársa már bizonyítottan meghalt, s akár 150 is lehet az eltűntek száma.

Fosztogatják az üzleteket

Fosztogatók jártak tegnap, a földrengés után két nappal Port-au-Prince-nek az utcáit; közben segélyszervezetek a logisztikai nehézségekre panaszkodtak. A Viva Rio brazil segélyszervezet szóvivője arról tájékoztatott Port-au-Prince-ből, hogy a városban fosztogatják az összedőlt élelmiszer-áruházakat. Az ENSZ kéksisasakosait nem lehet látni, és szörványosan lövések hallatszanak, a segélyszervezeti szóvivő azt mondja, valószínűleg a javaikat védelmező emberek próbálják távol tartani a támadókat. A segélyszervezeteknek óriási logisztikai feladattal kell megbirkóznuk; a főváros, Port-au-Prince nemzetközi repülőterén nem üzemel az irányítótorony, és a kikötő is használhatatlan, mert mindhárom daruja romba dőlt a földrengésben – közölte tegnap az ENSZ humanitárius ügyeket koordináló hivatala (OCHA). Az első feladat most az életmentés; a túlélők kimentése az omladék alól és a sebesültek ellátása – sorolta az OCHA szóvivője a szervezet genfi székhelyén. ◀

Dragoş Petrescu Csendes utódja

Cs. P. T.

Dragoş Petrescut választották tegnap titkos szavazással a Szekuritáté Irattárát Vizsgáló Országos Tanács (CNSAS) elnökévé az átvilágító testület tagjai. A Bukaresti Egyetem politológia karának lektora 2006-tól tagja a CNSAS-nak, az államelnöki hivatal delegálta az intézménybe. Petrescunak ellenjelöltje is volt a szociáldemokraták jelöltje, Laurenţiu Tănase személyében, akit 6-4-es szavazati aránnyal győzött le. Mint ismert, a CNSAS elnöki széke Csendes László lemondásával üresedett meg, aki családja és személyes biztonságának a növelése érdekében a múlt év végén vált meg önként a tisztségétől. A testület volt elnöke korábban lapunknak azt mondta: az utóbbi időben nemcsak őt, hanem több kollégáját is megfenyegették ismeretlen személyek. Legutóbb az intézmény egyik ügyvédje a hetedik emeleti lakásában golyót talált, amit az ablakon keresztül lőttek be. Közölte, a CNSAS-t hatóságok is zaklatták. Csendes László a testület tagja maradt. ◀

Átment a büdzsé

M. Á. Zs.

► Az ellenzéki szociáldemokraták és liberálisok nem váltották be korábbi fenyegetéseiket, miszerint a több ezer benyújtott módosító indítvány mindegyikéért egyenként megharcolnak, ugyanis tegnap délután többszöri konzultáció után bejelentették: feladják a cikelyenkénti harcot, szavazhatnak a 2010-es állami büdzsé egészéről, ahol érvényesült a kormánykoalíció többség akarata, ugyanis a tervezet 192-138 arányban elfogadták. A költségvetés 66.654,3 millió lejes bevétellel és 101.678,4 millió lejes kiadással számol, ami azt jelenti, hogy a kormány 35.024,1 millió lejes hiányt „termel”. Gheorghe Gherghina pénzügyminisztériumi államtitkár, a büdzsétörvény szerzője megelégedéssel vette tudomásul azt, hogy a honatyák nem módosították a törvényt. Az egyes állami intézmények költségvetései is változatlanul mentek át, kirívó eset a Román Kulturális Intézet, amely „visszakapta” azt a 16 millió lejt, amelyet első fázisban a kulturális szakbizottság, majd a költségvetési bizottság is törölt, és a Kelemen Hunor vezette művelődésügyi tárcának irányozott elő. A társadalombiztosítási költségvetés vitájának érzékeny pontja az ellenzék által vehemensen kért nyugdíjnövelés volt. Emil Boc miniszterelnök arra kérte a honatyákat, hogy a kormány által előterjesztett formában szavazzák meg a törvényt, ugyanis ellenkező esetben veszélybe kerülhet a nyugdíjak és fizetések folyósítása. „A gazdasági válságból való kilábalás büdzséjét terjesztettük a parlament elé, nem áll módunkban a nyugdíjpont emelése, csupán a szociális nyugdíjak inflációkövető növelése” – fejtette ki a kormányfő. Lapzártánkor még zajlott a vita, az ellenzék névleges szavazást kért. ◀

Kovácsznai áttörés

Folytatás az 1. oldalról

Ezzel együtt az RMDSZ először szerezte meg az intézményvezetői tisztségek többségét Kovászna megyében, hiszen eddigi legjobb eredményük az igazgatói székek 46 százaléka volt. „Jelentős áttörés történt, hiszen az intézményvezetők kétharmada magyar nemzetiségű lesz” – fejtette ki Antal Árpád sepsiszentgyörgyi RMDSZ-elnök, hozzátéve, hogy a PD-L tárgyalócsapata ma már más víziót képvisel, mint eddig, ezért sikerült rövid idő alatt megegyezni. „Az RMDSZ a szakmaiságot tartja a legfontosabb kritériumnak, nem az RMDSZ-tagságot” – folytatta Antal, aki szerint mások mellett olyan intézményeket sikerült megszerezni, mint a levéltár és sportigazgatóság, amelyek az el-

múlt húsz évben soha nem voltak az RMDSZ „kezében” Kovászna megyében. Hozzátette: stratégiaileg fontos intézmények is, – mint például a pénzügy vagy a pénzügyőrség – az RMDSZ-hez kerültek. A tárgyalást követő sajtótájékoztatón mindkét fél elégedettnek mutatkozott, és elmondták, hogy a 35 intézményben 102 vezető tisztségről kellett megállapodniuk, és az egyezség értelmében ahol egyik pártnak igazgatója van, ott a másik nevez ki igazgatóhelyettest. Az igazgatók személyéről a következő napokban döntenek a pártok.

Az ellenzéki pártok azonban bírálják a két kormánypárt háromszéki szervezetei közti egyezséget. Horia Grama, a Szociáldemokrata Párt Kovászna megyei elnöke szerint a PD-

L nagyon rosszul tárgyalta, hiszen kevés tisztséget szerzett, és azok se fontosak. Meglátása szerint az eredményekből az derül ki, hogy a demokrata-liberálisok kiszolgáltatták az RMDSZ-nek. Az intézményvezetők elosztását bírálta a Konzervatív Párt Kovászna megyei elnöke, Doru Decebal Felidiorean is, aki szerint a magyar oligarchák ismét rátették kezüket Kovászna megyére, és szorította a románság számára legfőbb a prefektusi tisztség elvesztése, mivel így teret nyer a románellenesség és a törvénytelenség.

Kovács Péter, az RMDSZ ügyvezető alelnöke lapunk megkeresésére üdvözölte a Kovászna megyei egyezséget, amelyet elsőként kötöttek meg a koalíciós pártok helyi vezetői. ◀

Antal Árpád megelégedéssel nyugtazza, hogy George Scripcaru és Tamás Sándor megegyeztek az elosztásban Fotó: ÜMSZ

RMDSZ-ünnep Kolozsváron

ÜMSZ

► Több száz hazai és külföldi meghívottat vár az RMDSZ szombaton Kolozsvárra, a szervezet megalakulásának húszéves évfordulója alkalmából tartandó születésnap rendezvényre. Kovács Péter ügyvezető alelnöktől megtudtuk: a szövetség jelenlegi tisztségviselőin kívül meghívót küldtek az egykori alapítóknak, erdélyi magyar civil szervezeteknek, a történelmi magyar egyházak vezetőinek. A rendezvényre várják a hazai parlamenti politikai pártok elnökeit, a magyar kormány képviselőit, a magyarországi pártok és a Kárpát-medencei magyar szervezetek vezetőit. Nem kapott ellenben meghívót Szász Jenő, a Magyar Polgári Párt elnöke. A rendezvényre várják Tócs Lászlót is, az Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács vezetőjét, az RMDSZ volt tiszteletbeli elnökét, aki azonban szombaton tartott nagyváradi református püspökavatás miatt nem utazik Kolozsvárra.

A hazai parlamenti pártok vezetői közül tegnapig még egyik sem jelezte részvételi szándékát, ám a meghívott szerbiai, ukránai, szlovákiai, horvátországi magyar

politikusok jelen lesznek a rendezvényen. Bizonyosan lehet számítani Lendvai Ildikó MSZP-elnök jelenlétére, Dávid Ibolya MDF-elnök részvétele ma dől el – tájékoztatott Kovács.

A kolozsvári Állami Magyar Operában tartott ünnepi gála keretében tartott kulturális műsor után az RMDSZ elnöke, Markó Béla, Kántor Lajos egykori alapító, majd a meghívottak mondanak beszédet. Az évforduló alkalmából Markó Béla mintegy kétszáz személynek nyújt át emléklapokat (Gyarmathy János marosvásárhelyi képzőművész alkotását) és oklevelet. „Azok részülnék elismerésben, akik az elmúlt húsz évben kiemelkedően részt vettek az RMDSZ munkájában. A névsor a területi szervezetek, a szövetségi elnöki hivatal és az ügyvezető elnökség javaslatai alapján állt össze” – tájékoztatott Kovács Péter.

A szövetség huszadik évfordulóját egyébként decembertől sorra ünneplik az RMDSZ-szervezetek. Ma Háromszéken négy városban – Sepsiszentgyörgyön, Kézdivásárhelyen, Kovásznán és Baróton – egy időben, délután hat órakor állófogadás keretében emlékeznek az indulás időszakára. ◀

Vásárhely: Gușă-szobor lehet, Kossuth Lajos utca nem?

Antal Erika

► A városrendészeti engedély után a kulturális minisztérium emlékműállításra szakosodott bizottságának kell rábólintania a Gușă-szoborra, azt követően pedig az építkezési engedély beszerzésére is szükség van ahhoz, hogy a marosvásárhelyi vár melletti sétányon felállíthassák a hírhedt tábornok mell-szobrát. Ezt szeretné megakadályozni Kincses Előd marosvásárhelyi ügyvéd, aki a napokban megtörtént törvényszéki tárgyaláson azt kérte a bírótól, hogy amíg a per folyik, ideiglenesen függessze fel a szoborállítás jóváhagyó tanácsi határozatot. „Amennyiben felállítják és egy év múlva megszületik a döntés, hogy mégsem szabad háborús bűnösnek emlékművet állítani, és hatályon kívül helyezik az erre vonatkozó tanácsi határozatot, akkor a már álló szobrot le kell bontani, majd anyagilag és erkölcsileg is kártalanítani kell a Gușă Alapítványt, tehát nincs indok arra, hogy mindaddig, amíg nem dönt az igazságszol-

gáltatás arról, hogy felállítható-e a szobor vagy nem, ne szüneteltessek a határozat végrehajtását” – fejtette ki Kincses Előd. Az ügyvéd lapunknak elmondta, jellemző, hogy ugyanaz a törvényszék minden további nélkül elrendelte a Kossuth Lajos utca nevének visszaadását jóváhagyó tanácsi határozat végrehajtásának szüneteltetését. „Ez olyan kettős mérce, amely sajnálatos módon jellemzi a Maros megyei igazságszolgáltatást” – mondta Kincses, aki megfellebbezte a törvényszék ítéletét, amely nem hagyta jóvá a kérelmét. A következő tárgyalásra január 22-én kerül sor, amikor Kincses szeretné mutatni az 1989-es forradalom elfojtásában szerepet játszó Stănculescu és Chițac tábornokok peres vádiratcsomóit is, illetve annak a Ion Niculescu századosnak, jelenlegi ezredesnek a tanúvallomását, aki a Jurnalul Naționalnak adott nyilatkozatában arról beszélt, hogy Gușă nemcsak a temesvári áldozatokért, de az Otopeni-ben elesett 50 kiskatona haláláért is felelős. ◀

Ki mint veti – költségét...

Bogdan Tibor

Nem kétséges: idén is lesz költségvetésünk, és az is szinte biztosra vehető, hogy a kellő időben, azaz a Nemzetközi Valutaalap küldetésének január közepén esedékes romániai látogatása előtt

készül el. Az viszont nagy kérdés: milyen is lesz ez a büdzsé, hiszen a szürke számok, színes ígéretek és komor tónusú megszorítások mögött semmilyen jövőkép nem dereng, a költségvetés megalkotásának mindössze egyetlen filozófiája-stratégiája sejlik föl: minél több pénzt bevasalni az állampénztár számára, minél szélesebb társadalmi és szakmai kategóriáktól. Az idei költségvetés logikája röviden így összegezhető: éljük túl valahogy a mai napot, aztán majd meglátjuk, mi lesz holnap. Ez pedig vajmi kevés, még akkor is, ha előterjesztésében Emil Boc miniszterelnök mindezt a súlyos válsággal és a súlyos válságból való kilábalás, vagy legalábbis a súlyos válság enyhítése szigorú követelményével indokolta, felületes érveket, formális magyarázatokat felsorakoztatva. Persze, a kormányfőnek nem is kellett túlságosan törnie magát az érveléssel, hiszen a költségvetés sorsa már előre eldőlt: a kormánykoalíciós partnerek megszavazzák, az ellenzék ellenvoksa pedig kevés lesz a megbuktatásához. Az adófizető meg ezek után, Markó Béla után szabadon, tetszik, nem tetszik, lenyeli az egészet.

Igaz, a bőséges adófizető azt is tudja, hogy különösebb aggodalomra nincs oka, hiszen alapigazság az, hogy semmi sem örök, mi felénk pedig még rövidebb időtávon sem tartós. Így aztán az idei költségvetés sem tart ki év végéig, azt többször is módosítani fogják, amint az az utóbbi években már hagyományra nemesedett gyakorlattá vált. Míg jobb (fejlettebb) nyugati államokban a költségvetést több évre dolgozzák ki, addig Romániának egy évben több költségvetése is van, éppen a gyakori kiigazítások következtében. A módosítások ugyanis nemegyszer olyan méretűek, hogy nyomukban voltaképpen teljesen új költségvetés születik. Tavaly például a Boc-kormány „csupán” 9 milliárd euróval számolta el magát, az eredetileg 2 százalékosra taksált gazdaság növekedésből a Nemzetközi Valutaalap küldötteinek látogatása után négy-, majd a nemzetközi szakértőkkel folytatott újabb egyeztetés hétszázalékos visszaesés lett.

A költségvetés sarkaszámait most is mintha már eleve az újabb, radikális változtatások jegyében állapították volna meg. Alig van például gazdasági szakértő, aki ne találna túlzónak az állami bevételek adókból, illetékekből és más forrásokból származó 7,5 százalékos növekedését, főleg akkor, amikor a kormány – ígérete szerint – nem emeli sem a hozzáadottérték-adót, sem a 16 százalékos egységes adókulcsot. Persze, az eddigi tapasztalatok alapján a kormány ígérete garancia lehet akár annak az ellenkezőjére is.

Román lapszemle

A Szekuritátéval való együttműködéssel megvádolt Florica Bejinaru bíró a CNSAS kaotikus szavazási eljárása miatt nyerte meg azt a pert, amelyben megtámadta az CNSAS ellene hozott ítéletét. (Adevărul) ► Az illegális faanyaggyártó üzletről hírdetett vált Temes megyei Nadrás település körüli, mintegy 11 ezer hektáros erdőért harcol egymással a demokrata-liberálisok és a szociáldemokraták egy-egy csoportja. (Jurnalul Național) ► A Special Goldnak nevezett újféle amfetamin több országban ugyan tiltott, a hazai üzletekben továbbra is legálisan vásárolható. (Evenimentul zilei) ► Vásárlási turizmus indulhat be idén a Moldovai Köztársaság felé, ott ugyanis jóval olcsóbbak például a bundák. Már is megjelentek a Chișinău-i ajánlatok. (Evenimentul zilei)

„Zárjuk össze sorainkat”

Évfordulós beszélgetés Markó Bélával, a húszéves „születésnapját” ünneplő RMDSZ elnökével

Salamon Márton László

► Húsz éve bukott meg a kommunista rezsim, húszéves a demokrácia, húszéves az RMDSZ. A húszéveseké most a világ, elnök úr?

– Nem, nemcsak a húszéveseké... Én magamat sem érzem húszévesnek...

► Hát nem, mert ön még csak tizenhét. A napokban tölti a tizenhetedik évét az RMDSZ elnökeként...

– Valóban, én magam csak jóvőre leszek nagykorú.

► Az RMDSZ-t 1990 januárjában jegyezték be véglegesen a bukaresti I. kerületi bíróságon, a romániai magyarság érdekképviseleti, illetve politikai ernyőszervezeteként. Ez a kettősség végigkísérte az RMDSZ-t ez alatt a húsz év alatt.

– Sok vita nem volt erről annak idején, és csak néhány ember volt azon a véleményen, hogy pártot kellene alapítani. Köztük voltak jelentős személyiségek is, én például tudom, hogy Király Károly így vélekedett a kezdet kezdetén. Aztán 1990 elején létre is jött több kisebb magyar párt, a Kereszténydemokrata Párt, a Kisgazda Párt és a Független Magyar Párt. De ők is aztán – kivéve a Független Magyar Pártot, amelynek volt egyféle RMDSZ-ellenes éle – hamar bekerültek az RMDSZ ernyője alá. Az ernyőszervezeti, mozgalmi jelleg akkor nagyon nyilvánvaló volt. Nem merült fel a kezdet kezdetén, hogy az RMDSZ ideológiailag is helyezze el, határozza meg magát a politikai skálán. Ez jóval később vált témává, amikor felmerült, hogy melyik európai pártszövetséghez csatlakozunk. Természetes módon indult így, hogy a szervezethez minden magyar beletartozik.

► Az első nagy árat az RMDSZ 1990 márciusában fizette meg: Sütő András fél szemét...

– Marosvásárhely fekete márciusa keresztütnak számít Románia és az egész erdélyi magyarság életében. Az volt a nagy kérdés, hogy az erdélyi magyarság politikai úton kívánja-e a problémáit rendezni, vagy előáll itt a későbbi jugoszláviai helyzet. Végiggondolva a marosvásárhelyi eseményeket megelőző három hónapot, számos kérdés maradt nyitva. Elvben az RMDSZ azzal a céllal jött létre 1989 decemberében, hogy a román parlamentben és más politikai fórumokon el lássa a romániai magyarság érdekeinek védelmét. December utolsó és január első napjaiban még úgy tűnt, hogy ez nagyon zökkenőmentesen történik majd, akkora volt az eufória. Utána viszont kiderült, hogy ez nem olyan egyszerű, fellángolt a nacionalizmus – minden bi-

zonnyal nem spontánul, hanem a háttérből irányítva. Ez vezetett a marosvásárhelyi fekete márciushoz, és akkor és ott dőlt el, hogy erőszakos konfrontáció által próbálja valaki rendezni a román-magyar viszonyt, vagy pedig a politikai utat választjuk. Az utóbbit választottuk.

► Hogyan jellemezné egyetlen mondatban a Domokos Géza nevével fémjelzett, 1990–1993 közti korszakot?

– A programalkotás és az önmeghatározás korszaka.

► 1993 januárjában, a braszóvi kongresszuson Markó Bélát választották meg az RMDSZ elnökévé. Hány évre rendezkedett be akkor?

– Annak idején még két évre választottuk meg az RMDSZ elnökét, azután tértünk rá a négyéves mandátumokra, és meg kell mondanom, nekem akkor a rám váró két esztendő is rendkívül hosszúnak tűnt. Aki volt katona, tudja, mire gondolok: én akkor arra a két évre úgy tekintettem, mint a rám váró katonaságra. Szó sincs arról, hogy életpályát terveztem volna ebből. 1992-ben már nyilvánvaló volt, hogy Domokos Géza nem akarja folytatni – és az is igaz, hogy nem is tudta már akkor az RMDSZ-ben kialakult két tábort összetartani. Ő bölcs és kiegyensúlyozott ember volt, de annyira besorolták az egyik táborba, és annyira polarizáltak voltak az RMDSZ-ben a viszonyok, hogy már akkor látszott, nem tudja ezt a két tábort összetartani. Valamiféle sükszegmegoldás voltam én erre...

► 1993 nyara, Neptun. Hosszú ideig szitokszó volt az erdélyi magyar közéletben a fekete-tengeri üdülő neve, ahol az RMDSZ az első tárgyalásait folytatta a román hatalommal.

– Az én RMDSZ-elnökségemnek is ez volt az első nagy megrázkódtatása. A román hatalom képviselőivel való első jelentős tárgyalás amúgy 1990. március 20-a után zajlott, a marosvásárhelyi eseményeket követő napokban. Két álláspont ütközött az RMDSZ-ben: megpróbálni tárgyalásos úton, kis lépésekkel, részeredményekkel, kompromisszumokkal elindulni a megoldás útján, vagy pedig az az álláspont, hogy addig nem érdemes ebbe belevágni, amíg a radikális megoldásokat legalább elvben el nem fogadjatjuk. Ugyanaz volt a szembenállás, mint most: akkor is Tőkés László volt a fő-fő képviselője annak az álláspontnak. Neptunnal az volt a gond egyébként – és azért ítélte el a Szövetségi Képviselői Tanácsa –, mert azok a kollégák, akik tárgyaltak, nem egyeztetett mandátummal tették. De ezek a kezdet, a teremtés kintjai, a szülés fájdalmai voltak.

► 1995 márciusa, RMDSZ-kongresszus Kolozsváron. A küldöttek célul tűzik ki a területi autonómia megvalósítását. Újabb szitokszó, ezúttal román oldalról...

– Engem például nyilatkozatban ítélt el a román szenátus azért, mert Londonban egy előadáson az erdélyi magyarok autonómiaköveteléseiről beszéltem, amiből rendkívüli botrány lett. Ezek eléggé kivételes dolgok, hogy egyetlen szenátort a szenátus elítéljen

Fotó: ÚMSZ/archív

egy politikai nyilatkozatáért. Azóta beszélünk, beszélhetünk az autonómiáról, ma már nem borzolódunk fel a kedélyek. A központosított, autoritárius állam eszméje Romániában fellazult, a helyi autonómia gondolata nem talál ellenkezésre, sőt cél mindenki számára. Most az a kérdés, hogy csak beszélünk róla, vagy valami történt? Valami egészen biztosan történt. Az, hogy ma Romániában van valós választott megyei és helyi önkormányzat, amely még nem jutott el ugyan a helyi autonómia állapotába, de ezeknek a választott megyei elnököknek, tanácsoknak, polgármestereknek van valós költségvetési erejük és hatáskörük. A magyar nyelv nyilvánosságá válhatott Romániában, és bizonyos helyzetekben hivatalos jellege van. Ezek olyan nyelvhasználati jogok, amelyek közelebb vittek az autonómiához.

► 1996-ban a Demokratikus Konvenció oldalán – történetében először – kormányra került az RMDSZ. Ez jelentős minőségi változás.

– Az azt megelőző években megtapasztaltuk: a parlamenti ellenzéki-képviselői alkalmas arra, hogy a hangunkat hallathassuk, hogy lefolytassuk a vitáinkat a románokkal, hogy megfogalmazzuk a céljainkat. De arra nem alkalmas, hogy megoldásokat érvényesítsünk. Gyakorlatilag a tanügyi törvény tekintetében –

1995-ben elfogadtak egy rendkívül diszkriminatív törvényt – sem tudtunk előrelépni. A nyolcvanas években a magyarságot már kiszorították az államvezetésből, a helyi vezetésből is, úgyhogy nem volt igazán vezetési tapasztalatunk, de 1996-ban végül úgy döntöttünk, hogy kormányra lépünk, aminek az érzelmi feltételei is megvoltak, mert olyanok készültek kormányozni, akikkel összekapcsolt az addigi közös

► A kisebbségpolitika tekintetében a leggyümölcsözőbb periódus a szociáldemokrata kisebbségi kormány támogatása volt a parlamentből, 2000–2004 között. Ez volt az RMDSZ–PSD protokollumok korszaka, melynek végén a Szabadság-szobrot is sikerült felállítani.

– Adrian Năstaseék pragmatikus politikusok voltak, Năstase szerintem akarta is a reformot a román–magyar viszony tekintetében, és nem is volt olyan rossz az az együttműködési forma, hogy mi hagyjuk őket kormányozni, s a protokollumok jobbra kisebbségjogi célokat tartalmaztak. Ez egy klasszikusan kisebbségpolitikai együttműködés volt: nem volt meg számunkra a kormányzás felelőssége, nekik pedig nagy érdekük volt, hogy egyedül kormányozhassanak.

► Miközben a román–magyar viszony javulóban volt, az RMDSZ-beli belső feszültségek növekedtek. A 2003. januári szatmári kongresszuson megszűnt a tiszteletbeli elnöki tisztség, Tőkés László az RMDSZ-en kívülre került. Jó döntés volt, vagy megbánta?

– Ezt nem én döntöttem el egyedül, számomra az utolsó percig dilemma volt, hogy kell-e ilyen döntést hozni. A döntés lényege az volt, hogy meg kell-e szüntetni a tiszteletbeli elnöki funkciót. Én úgy láttam, hogy abban a formájában a tiszteletbeli elnöki funkciót így is, úgy is meg kellett szüntetni, és ez úgy volt Tőkés Lászlóhoz igazítva, hogy volt is valós hatásköre is, meg nem is, amivel lehetett élni, és lehetett visszaélni is. Szerintem ezt mindenképp tisztázni kellett, de pontosan azért, mert Tőkés Lászlóról volt szó, én az utolsó pillanatig dilemmában voltam. Meg kell mondanom, hogy végül engem is és a kongresszusi küldöttek nagy részét is az győzte meg, hogy akkor Tőkés László erőnek erejével ütközni akart az RMDSZ-szel, hiszen ellenrendelést hozott össze a Lăncos-templomban. Ennek a kongresszusnak azért voltak előzményei is, ne felejtjük el, hogy Tőkés László ezt megelőzően az RMDSZ-t bíróságra adta. Mindannyian okultunk abból, ami akkor történt, de szerintem Tőkés László kikényszerítette a választ, és úgy próbálta csinálni, hogy ne ő adja be a válókereket. Rég volt, azóta létrejött a Magyar Összefogás. Van, amiben változott a viszony, van, amiben nem.

► Ennek a négy évnek mi volt a legfontosabb eredménye és kudarca?

– Jelentősen bővült a magyar nyelvű egyetemi oktatás Kolozsváron. Az a cél viszont, amelyet nem értünk el abban a pillanatban, az önálló magyar egyetem visszaállítása. A nyelvhasználati kérdésben is léptünk előre: egy sürgősségi kormányrendelettel a húszszázalékos szabályozást bevezettük, de azt az Alkotmánybíróság aztán visszadobta, és csak 2001-ben, a Szociáldemokrata Párttal együttműködve fogadtattuk el. A legnagyobb eredmény azonban az oktatási törvény volt: hosszú, éles viták után 1999-ben sikerült úgy módosítanunk az 1995-ös, diszkriminatív oktatási törvényt, hogy bennmaradt ugyan egy-két megszorító intézkedés a Románia földrajza és a történelemoktatás tekintetében, de szinte minden egyéb megoldottunk. A szakoktatás lehetőségé vált magyarul, felvételizni lehetett anyanyelven, az egyetemi oktatásból kiiktattuk a tiltást, ami az anyanyelven való tanulást illeti, önálló iskolák létesítését tettük lehetővé.

► 2004, választások, az RMDSZ ismét kormányon. Kisebbségpolitikai szempontból kevésbé eredményes négy év következik.

– Ahhoz, hogy eredményeket érjünk el ilyen téren, kényelmes, stabil kormányzati többségre lett volna szükség, és

ilyen az első hónapokat kivéve nem volt. A kisebbségi törvény elakadása jelezte tulajdonképpen a többségi szolidaritás végét, aztán következett a kisebbségi kormányzás a Nemzeti Liberális Párttal, amikor kisebbségpolitikai szempontból sok mindent megoldottunk a meglévő jogszabályokra támaszkodva: iskolakérdést, anyanyelv-használati problémákat, visszaszolgáltatást – mindent, amit a végrehajtás eszközeivel meg tudtunk csinálni. Sőt, jogszabályi szempontból is – csak erről kevesen tudnak – az én kormányfő-helyettesi tisztségem, amikor az oktatást is felügyeltem, bizony alkalmas volt arra, hogy a minisztériumi rendelkezésekbe, az ezzel kapcsolatos határozatokba, bevittük nemcsak az elvet, hanem a gyakorlati megoldást is azzal kapcsolatban, hogy mindenütt kell lennie kisebbségi képviselőnek. Egy egész rendszert építettünk fel, a meglévő törvények alapján.

► 2008 végén ellenzékibe került az RMDSZ. Hasznos volt ez az egy év ellenzéki-ség, és ha igen, mire volt jó?

– Hasznos volt. Minden helyzetet lehet kamatoztatni a politikában, és ennek az egy évről megvolt a haszna, hogy mindenki végiggondolhatta az RMDSZ helyét, szerepét, azt, hogy kell-e kormányra törekedni. Az én konklúzióm egyértelműen az volt ezekben a hónapokban, hogy amint lehetségessé válik, ki kell alakítani ismét a kormányzás lehetőségét az RMDSZ számára, és hát ki is alakítottuk.

► Egy eredménye biztosan volt ennek az egy évről: a Magyar Összefogás.

– Igen, és látszik is, hogy most, az Erdélyi Magyar Egyeztető Fórum legutóbbi találkozásánál már élesebbek voltak a véleménykülönbségek, megint előjött az alapvető elvi konfliktus. Tőkés Lászlóék tulajdonképpen ellenzik azt, hogy egy magyar érdekvédelmi szervezet kormányzati szerepet vállaljon. Pedig a Kárpát-medencében a magyar közösségek egyike sem talált még ennél hatékonyabb eszközt. Való igaz, a kormányralépés most valószínűleg el fog bennünket megint távolítani, de mi konzultációt, egyeztetést kínálunk, és továbbra is kínálunk fogunk Tőkés Lászlóknak. Döcögve bár, de működni fog a Magyar Összefogás.

► Az összefogás az ön megvalósításában újraintegrálást jelent, vagy alkalmi koalíciót bizonyos helyzetekre?

– Újraintegrálódást ebben a pillanatban nem látok, és nem is erőltetnék. Én továbbra is egységpárti vagyok, de most, ha józanok vagyunk, csak arra látok esélyt, hogy amikor szükséges, összezárjuk sorainkat.

Lap-top

A nap címe. Az utcák örültjei, *Jurnalul național*.

Magyarzat. A lap megrázó képet fest a főváros utcáit benépesítő, többnyire hajléktalan, szerencsétlen lelki-, ideg- és elmebetegéről. Vioricának éveken át nem volt személyazonosságja, mert bűdös. Egy Alzheimer-kóros öreg elvesztette a nyugdíját, mert elfelejtett a Bizottság elé menni, nincs sem háza, sem barátja, aki eszébe juttatná. Ciprian skizofrén csavargó, „egyetlen barátja a Jóisten”. Elveszték egy világban, amelyet képtelenek felfogni, falak nélküli házakban laknak; s mivel betegek, kétszeresen elszigeteltek. Be kellene utalni őket, de a kórházak tele vannak.

Fő a laza kapcsolat. A *România liberă* életbevágó kérdést boncolgat: „Csodát tesz-e Dan Bittman a pénzügyminisztériumban?” A választ még nem tudjuk, azt viszont igen, hogy Sebastian Vlădescu pénzügyminiszter már csodát tett: rekordidő alatt neveltségessé vált két közismerten „vicces” laikus, az újságíró és sómen Andrei Gheorghie, valamint a dalnok és sómen Dan Bittman alkalmazásával. Jól elszórazunk majd a költségvetés és az adópolitika furcsaságain...

Dilemmák. Január 14-én tizenhetedik évét tölti a *Dilema Veche*, a (*Dilema* címmel) Andrei Pleșu alapította kulturális-közéleti hetilap. A Dinu Patriciu pénzén fenntartott kiadvány olyan kiválóságokat adott a hazának és a PD-L-nek, mint Cristian Preda és Sever Voinescu, akik kezdetől fogva a szerzők és belső munkatársak közé tartoztak. A magunk részéről a tavaly elhunyt Magdalena Boianu munkáját emelnénk ki, meg a főszerkesztő, Mircea Vasilescu egyensúlyérzékét. A *Dilema Veche* rendelkezik a hazai sajtóban a legkulturáltabb és legélvezetesebb innen-onnan rovattal is.

Megnyugodtunk. Az *Academia Cațavencu* éles szemmel ragadja ki Roberta Anastase szövegeiből a lojalitás gyöngyszemeit. A képviselőház elnöke nagyon jó véleménynyel van pártjának elnökéről: 1. „Én a bensőmben nem úgy érzem, hogy Emil Boc megváltozna.” 2. „Emil Boc elegáns ember, de tudják meg, hogy nem puha.”

Minden napra egy mondat

„A különbség regény és valóság között? A regénynek kell hogy legyen valami értelme.”

Tom Clancy

Az emberarcúság szüksége

Minden valódi közösségi cselekvés és cselekedet mögött és annak célkeresztjében ott áll az ember. Az elmúlt száz évben mindenféle politikai rendszer szorításában megfogalmazódott az emberarcúság igénye. Hogy mi lett az emberarcú imperializmusból, nemzeti szocializmusból – tudjuk. Semmi! Am a rendszerek embertelensége tragédiákhoz, el nem évülő bűnökhoz vezetett.

Nemrég részt vettem egy tanácskozáson, amelyen multinacionális vállalatok csúcsetvezetői, politikusok, szociológusok elemezték a posztszocialista államok gazdasági és mentális állapotát, keresték a kiutat a válságos helyzetből. Megoldásként sokan humánusabbá tették a politikát. Váteszek, vezérek, kiskirályok helyett emberarcú politikusokra van szüksége a térségnek, akik az együttműködés, a közösséghez való tartozás érzését tudják kelteni, akik megsokszorozzák a csoportot alkotók egyenkénti erejét.

Ambrus Attila

Elgondolkodtam: ki lehetne a humánus politikus legautentikusabb erdélyi modellje? Talán az a közéleti sze-

replő, aki munkáját nem azért végezte, hogy politikus maradhasson, aki – miután felépítette közössége érdekvédelmi szervezetét és kidolgozta a kisebbségvédelmi koncepció alapelveit – visszavonult a székely falu magányába, hogy megírja emlékeit arról a fél évszázadnyi önkényes korról, amelynek részese, szenvedője és legyőzője volt. Húsz évvel ezelőtt, 1990 januárjában jegyezték be Bukarestben a Romániai Magyar Demokrata Szövetséget, amely Domokos Géza kezdeményezésére egy hónappal korábban, 1989 decemberében alakult meg, s amely forradalmi hangulatú kiáltványában a romániai magyarság közkepviseleti és érdekvédelmi szervezeteként határozta meg önmagát.

Mint kiderült, helyesen. Amint a politikai és adminisztrációs, intézményi képviseletet lehetővé tevő RMDSZ létrejött, Domokos Géza átadta a stafétabotot fiatalabb íróársának, és a papolci csendben dolgozott élete eseményeinek, tapasztalatainak lejegyzésén. Utódja, Markó Béla így fogalmazott temetésén: „Írni is úgy írt,

ahogy a régi erdélyiek: díszítetlenül, szikáran, pontosan, tisztán, érthetően. Íróként az erdélyi emlékirók folytatója volt, az Apor Péterek, Mikes Kelemenek közül való. Első olvasásra száraznak tűnhetnek mondatai, de valójában csak kemények. (...) Míg mások szép színes metaforái rövid idő alatt romlandónak bizonyultak, az ő munkáinak súlya mintha növekedne, mintha érvényesebb lenne az is, amit a napi politika dilemmáiról papírra vetett.” Hozzáfűzhetjük: mára politikusi magatartása, eredményei is át- és felértékelődtek.

Ezeket a sorokat az RMDSZ hétfői kolozsvári ünnepségére készülve írom Domokos Géza szülővárosában, Brassóban. Ő sohasem tartotta magát brassóinak, mindig zágoniként mutatkozott be, ezért még néhány tekintélyes élettrajzi lexikon is Mikes Kelemen faluját jelöli meg szülőhelyként. Brassó toleráns hangulatát azonban mindig szerette. Önélettrajzi írásában pedig megvallja, édesanyja apácai születésű volt, ezért ő utána fél-lábal barcasági csángó. Mégsem ezért fáradozunk néhányan azon,

Altató

Horváth István

Bebalzsamozott úrinő

– Én – kezdte Gorcsev – szerencsétlen orosz emigráns családból származom. Apám, a könnyelmű atya, ügyvéd és háztulajdonos volt, Pétervárott. A gondos orosz atya még idejében a gárdatiszti pályát választotta, vagy legalábbis részt vett Raszputyin megölésében, hogy később, az emigrációban ne kelljen szegyenkeznie, amikor egyszerű párizsi rikkancsokkal, Juszipaszov és hasonló csodálatos nevű grófokkal érintkeznek a szakmában. Az ő gyermekei meg lesütött szemmel járják az elemi iskola osztályait, ahol a gárdáról és a Téli Palotáról regélő atya meséire kíváncsiak az iskolatársaik. De mert unokánóvérem könyvei között csak a Tadz Mahal nevű hindu sírbolt leírását találtam megfelelőnek, hát ezt tanulgattam, hogy osztálytársaimnak elmeséljem Carszkoje Szelo helyett. Többen ezek közül talán ma is csodálkoznak a Téli Palota szalonjában nyugvó, bebalzsamozott úrinő esetén. Később sok csapás ért bennünket. Húgom Londonba került rokonokhoz, én matrónáknak mentem, végül vagyonom és pozícióm lett, sőt házfelügyelőm... (...)

Gorcsev, aki még nem bontotta fel Vanek úr levelét, most végre elővette ezt a világ legnagyobb misztériumát, amelynek megoldása logikailag és számtanilag egyaránt lehetetlen. Vanek úr szinte egyidőben, illetve alig valamivel később többféle fontos ügyvel kapcsolatban (apró szögek, a padlás deszkái, átkódorgó, szomszédos macskák stb.) közölte, hogy a házban valamennyi szobát lezárta, kivéve az ő lakószobáját. Ebbe bele lehet örülni. Egyrészt Vanek úr sohasem hazudik...

Rejtő Jenő: Vanek úr Párizsban

Még jelölt sem lehetett

Vasárnap Bukarest 1. számú szavazókerületében időközi választásra kerül sor. A történetnek számos érdekessége van. Az egyik jelölt például (hon)atyai segítségével/kényszerrel (és a teljes alkalmatlanság öntudatlanságával) kívánja képviselőként az államreformot megvalósítani, egyben Bukarest közlekedési infrastruktúráját megoldani. A másik, a tapasztaltabb – liberális – politikus pedig a szociáldemokraták segítségével szeretne bekerülni a képviselőházba. Bármilyen érdekesek azonban ezek a történetek, viták, jellemek és programok, amelyeket a sajtó bőséggel tárgyal, sokkal tanulságosabb az, ahogyan a Zöld Párt elnöke még a jelöltségig sem vitte. A bukaresti Választási Iroda ugyanis, a választási törvény alapján, elutasította Remus Cernea jelöltségét, azzal az indoklással, hogy a Zöld Párt a 2008-as parlamenti választások során nem érte el az öt százalékos küszöböt, tehát az időközi választásokon sem vehet részt. A hiba a választási törvényben van, amely egy meglehetősen ellentmondásos rendszert hozott létre.

Az egyik ilyen súlyos belső ellentmondás: a tisztán egyéni szavazókörzetes rendszertől teljesen idegen, hogy a törvény a pártok számára bejutási küszöböt határozzon meg. A szabályozásnak ez a fogyatékosága „teljes pompájában” éppen az időközi választásokon mutatkozik meg, hiszen egy román állampolgártól megvonja az alapvető alkotmányos jogot, hogy megválasztható legyen, csak azért, mert a pártja nem érte el a választási küszöböt. A jogegyenlőség hiányát még nyilvánvalóbbá teszi, hogy a jelöltséghez ilyen feltétel a parlamenti választásokkor nem volt szükséges. A helyzet további pikantériája, hogy ugyanez a személy nemrégiben államelnökjelölt volt, tehát a jogszabály megengedte, hogy egy szintén egyéni szavazókörzetes rendszerben (ahol maga az ország az egyetlen szavazókörzet) a legmagasabb állami tisztségre, közméltóságra pályázhasson – most viszont arra már nem jogosult (igaz egy másik törvény alapján), hogy képviselőjelölt legyen. Ugyanakkor a kialakult rendkívül fonák helyzet, bár törvényszerű, egyáltalán nem jogszerű, szerintem nem is alkotmányos – és legfőképpen nem igazságos. Alkotmányos szempontból két alapvető emberi jog is sérült: a jogegyenlőség, valamint az egyik legalapvetőbb politikai jog, a választhatóság joga.

Varga Attila

Utóbbi gyakorlása ugyanis nem korlátozható politikai okokból. (A korlátozás csak büntetőjogi helyzetekre vagy tétélesen előírt összeférhetlenségre vonatkozhat.) Ilyenkor fordul elő, hogy mivel az alapjogok sérülnek, lelepleződik a választási és politikai rendszer fogyatékosága.

hogy emléktáblát állítsunk Domokos Gézá-
nak. A bolgárszegi szülőháza még nincs
meg a lakók engedélye. A Magyar Házon
méltó helye lenne, ha nem volna Brassó az
egyetlen magyarok lakta erdélyi város, ahol
a magyaroknak nincsen háza, csak a re-
ményiségnek. (Mármint a Reménység Háza
református gyülekezete ad otthont a magyar
kulturának...)

Szóval nem csupán születésének okán állita-
nánk emléket Domokos Gézának Brassó-
ban. Megérdemelne egy emléktáblát szülő-
városában, nem utolsósorban azért is, mert
szellemiségét mindvégig Brassó interkul-
turális szemlélete határozta meg, a népek
közti gyűlöletet szító politikai konjunktúrák
közepette is.

Domokos Géza ellenfelei közül sokan örül-
tek volna, ha a szövetség első elnöke kegy-
vesztettként marad meg az utókor emlékeze-
tében, mert így bebizonyosodott volna, hogy
téves volt mérsékelt, megegyezést kereső,
jogalpra és párbeszédre épülő önzetlen és
kitartó munkája. Domokos Gézára, az RMDSZ húszéves év-
fordulóján azonban úgy emlékezhetünk,
mint a huszadik század kevés pozitív ma-
gyar államférfijának egyikére.

Röviden

Mikrocégek szorítóban

A mikrovállalkozások idéntől ugyanúgy adóznak, mint az összes többi cég, vagyis 16 százalékos kulccsal vagy minimáladóval, az árbevétel után fizetett háromszázalékos opció megszűnik – számolt be a *Mediafax*. Cristian Párvan, a Romániai Üzletemberek Egyesületének főtítkára szerint ez egy újabb lépést jelent a mikrovállalkozások helyzetének ellehetlenítésé felé.

Kurtább agrárbüdzsé

Nem emelték meg a mezőgazdasági tárca rendelkezésére álló pénzügyi keretet 2,1 milliárd lejre a költségvetésről szóló szavazáson. Az agrárszektorra a büdzsé 2010-re 5,4 milliárd lej irányoz elő, melyhez még hozzájönnek a vissza nem térítendő európai uniós források – írta az *Agerpres*.

Dacia-expanzió

Több mint 310 ezer gépkocsit értékesített a Renault csoportba tartozó Dacia tavaly, ami húszszázalékos növekedést jelent 2008-hoz képest. Az eladások Romániában azonban ötven százalékkal visszaestek, az elkelte járművek száma nem érte el a 42 ezret. A cég azonban piaci részesedését javított az országban – írta a *Mediafax* a vállalat sajtóközleményére hivatkozva.

EU-s kamattartás

Változatlan szinten, egy százalékon tartotta irányadó kamatot tegnapi döntésével az Európai Központi Bank (EKB), ahogy a *Reuters* által előzőleg megkérdezett nyolcvan elemző mindegyike jósolta. A szakértők várakozása szerint az EKB csak valamikor a második félévben emel először kamatot – számolt be róla az *MTI*.

Hatezredik Airbus

Hamarosan átadják a hatezredik Airbus, amely egy A380 óriás lesz, a világ legnagyobb utasszállító repülőgéptípusának egy példánya. A mamutot a dubaji Emiratok légitársaságának szállítja le a jövő héten a repülőgépgyártó, amely harminc év alatt vált az iparág ötven százalékos körüli részesedéssel rendelkező szereplőjévé – írta az *MTI*.

Ellenáll a régióknak

Míg egy évvel ezelőtt a pénzügyi piacok még attól tartottak, hogy a kelet-európai országok sebezhetősége megfertőzheti Európa nyugati felét, jelenleg a dél-európai államok adnak okot aggodalomra. Az elmúlt év a térség ellenállóképességére világított rá – írta tegnapi számában az *MTI* által idézett *Le Figaro* című francia napilap.

Lopakodó csodatengeri

Nem értik a gazdák, minek a nagy szigorítás a kormányzattól a génmanipulált növények termesztésére, amikor már évek óta több olyan termékfeleség jön be az országba, amely génezelt kukoricából vagy szójából készül. A takarmányboltokban lehet kapni olyan darát, amely bevallottan módosított alapanyagot tartalmaz.

Sike Lajos

„Hallottam, hogy Amerikában már régóta olyan kukoricát termesztnek, hogy csak el kell vetni és be kell takarítani, s már nem csak kapára, de gyomirtóra sincs szüksége, mert az egész növényvédelem bele van plántálva a vetőmagba. Csoda tudja. Én egyelőre biztos, nem vetek ilyen kukoricát, jó nekem a régimódi is” – mondta lapunknak a génezelt kukoricával kapcsolatban egy Szamos menti gazda. Amióta tart tőle, hogy még nem lehet tudni, milyen változást hozhat az ember számára, ha módosított kukoricával hizlalt sertés húsát vagy ilyen lisztből főzött pulisztkát eszik. Válasza jól illusztrálja azt a tájékozatlanságot, ami e témakörben a többnyire önállósra berendezkedett kistermelőket jellemzi.

A boltban kapható

Az árutermelésre berendezkedett farmerek viszont másképpen látják. Gyulai Miklós sándorhomoki farmergazda, tejtermelő már többször érdeklődött, hogyan lehetne génezelt magot (GMO) vetni, de annyi szigorú előírást soroltak fel neki, hogy egyelőre lemondott róla: „Ami késik, nem múlik. A sok állat etetéséhez sok abrakra van szükségem, és nem mindegy, milyen áron termel meg a kukoricát. Mind többbe kerül a kártevők elleni védekezés, nem győzöm gyomirtóval” – hangsúlyozta Gyulai Miklós. Csak azt nem érti, minek a nagy szigo-

ritás a kormányzattól, ha már évek óta több olyan termékfeleség jön be az országba, ami kimutathatóan génezelt kukoricából vagy szójából készül. Használ a takarmányozásra olyan brazil származású darát, ami gé-

Gyulai Miklós bármikor vetne génezelt kukoricamagot, nem tart a következményektől. A szerző felvétele

kezel szójamag származéka. Bárki vigan megvásárolhatja a takarmányboltban, s a zsákra tisztességesen rá van írva, hogy génmódosított. Akkor csakugyan minek az egyoldalú szigorítás? Fodor István mérnök, a Szatmár

mezei mezőgazdasági tanácsadó központ aligazgatója nem érti ezt a furcsa ketősséget. Úgy véli, az új mezőgazdasági miniszternek ezen a területen is tisztázni kell számtalan kérdést. Azt is például, hogy szükséges-e a termelőknek jobban megismerkedniük a világ mezőgazdaságát húzó módszerekkel és technológiákkal, mit, mikor és mennyit veszünk át azokból. Mert egyelőre nagy zűrzavar van nálunk a génezelt vetőmagok körül is.

Kísérleti vetések

Tavaly 26 hektáron vetettek kísérleti jelleggel génezelt kukoricát a megyében,

el hektáronként, ami nagyobb területet véve alapul már igen jelentős. S ebben a táblában egy száron sem volt kukoricamoly, miközben a nem génezelt részt megtámadta a kártevő. Egy amerikai cég hozta a magot és felügyelte az egész termelési folyamatot, egészen addig, amíg a megtermelt génezelt kukorica „eltűnt”. A főmérnök úgy tudja, feletették a disznóval. Vagyis végül a vásárlókhöz, húsfogyasztókhoz került, kerülhet, tudtukon kívül.

Versenyképességi kérdés

Papp László mérnök, a megyei szakigazgatóság osz-

Teret hódít a génezelt termesztés

Az EU tavaly májusban egyes génmódosított növények termesztését jóváhagyta – írta lapunk korábban. Csibi Magor volt európai parlamenti képviselő arról beszélt az *ÜMSZ*-nek, hogy emiatt Romániában exponenciálisan nőhet a génmódosított kukorica és szója termesztése. 2007 előtt az ország élen járt a génmódosított szója termesztésében, s az unió kérésére vissza kellett fejleszteni szinte a nullára ezt az ágazatot.

tályvezetője úgy látja: „Előbb-utóbb beadjuk a derekunkat, mert különben annyira ellep bennünket a gyom, hogy fuldoklunk tőle. A kártevők és a gyom ellen ma már legolcsóbban a génezelt magokkal lehet védekezni. Míg a mi szakembereink, mezőgazdászaink, biológusaink vitatkoznak a génezelt termények élettani hatásáról, addig a hajó rég elmegy”. Persze szerinte is mindent megfelelően elő kell készíteni, nem szabad feladni azt, ami nálunk és Európában jó vagy jobb, mint Amerikában. ◀

Pótadóztatná egy képviselő a gazdagokat

Totka László

► Különleges „pótadó” kivételével szorgalmazza az ötszáz ezer eurónál nagyobb vagyonaokra az a törvénytervezet, amelyet egy szociáldemokrata képviselő terjesztett a parlament elé a héten. Lakatos Péter RMDSZ-es képviselő, a költségvetési bizottság tagja a tervezetre reagálva lapunknak azt nyilatkozta, hogy nem híve semmilyen „találomra kiválasztott adónemnek”, amelyet „bedobnak” a közvéleménynek, minden előtanulmány nélkül. „A kormányhozossz távú adóstratégiával kell előállnia, nem lehet a nemzeti bankot egyedül hagyni a válság elleni küzdelemben. Eddig az inflációt és a Nemzetközi Valutaalappal kötött szerződést csak a jegybank monetáris politikájának köszönhetően sikerült egyensúlyban tartani.” Mint mondta, a Pénzügyminisztériumnak ki kellene dolgoznia egy stratégiát, amely háromtól öt évre szólna, változtatás nélkül. Ezt várják el tőlünk ugyanis mind a hazai, mind a nemzetközi gazdasági szereplők, ez lenne a normális. Szerinte elég volt a követhetetlen, behajthatatlan adókból, vagy amelyek behajtása többbe kerül, mint maga a bejövő illeték. „Ez egy kiforratlan javaslat, amelyről érdemben beszélni nem érdemes” – tette hozzá Lakatos. A szociáldemokrata javaslat értelmében a módosabbaknak nettó vagyonuk fél százalékát kellene évente adóként befizetniük. A jogszabálytervezet leszögezi: az érintetteknek június 30-áig ki kell tölteniük egy vagyonnyilatkozatot a 2009. december 31-én birtokolt vagyonról. A betervezők azzal érveltek, hogy több országban is bevezették már a vagyonosok megadóztatását, ami Franciaországban, Norvégiában és Svájcban szerinte már hatékonyan működik. ◀

HIRDETÉS

A Nap sem süt ingyen

Gyulai Zoltán

► A napenergia hasznosításával foglalkozó iparág számára nyújtott állami segítyek az idén radikális mértékben csökkennek – panaszkodnak a lobbisták. A német környezetvédelmi minisztérium elhatározta, hogy a napenergia-támogatásnak az esztendő végére tervezett megkurtítását 2010. július 1-jére előre hozza. Egy napenergiával működő berendezést üzemeltető vállalkozás eddig 43 centet (mintegy 1,77 lej) kapott kilowattóránként. A Németországban elfogadott megújulóenergia-törvény hatására azonban ez az összeg 14 százalékkal csökkenni

fog. Ami azt jelenti, hogy a fogyasztók számára a napenergia drágább lesz, s ugyanebbe az irányba hat az erőteljesen növekvő piaci kereslet is, mivel az ágazati lobbis nyereségre törekszik. A németeknél egyre több szolárberendezést kapcsolnak a hálózatra: tavaly 682 megawatt előállításával számoltak, a valóságban azonban háromszor volt a teljesítmény. A tervezett 2,4 milliárd eurós (mintegy 9,9 milliárd lej) támogatás összege pedig 10,4 milliárd euróra duzzadt. Elemzők szerint 2010 és 2013 között évente ezer megawattal fog a hálózathoz jutott napfény mennyisége bővülni. ◀

- 22 szoba, 1 apartman, konferenciaterem
- emlékeztető rendezvények szervezése
- hazai és nemzetközi ételkülönlegességek

Gondúzó
Szálloda és Étterem

Székeludvarhely Szentimre utca 18-20 szám
tel.: 0266/218372, 0366/103699

Olcsóbb a lakásadásvétele

ÚMSZ-összeállítás

▶ Csökkennek idén a közjegyzői illetékek ingatlanok adás-vétele esetén. A legnagyobb mértékű árcsökkenés a fővárosban tapasztalható, ahol akár negyven százalékkal is kevesebbet fizet az, aki idén vásárol lakást. A kétszobás lakások ára például a Magheru körút, Victoria sugárút körzetében közel harminc ezer euróval csökkent, ezért számolnak fel a közjegyzők itt közel fele akkora honoráriumot, mint a tavaly. Azokban a kerületekben, ahol az árcsökkenés nem ilyen mértékű, a közjegyzői illeték 20-30 százalékkal kevesebb a 2009-es értékekhez képest. Az ideai árak meghatározásához figyelembe vették az ingatlanpiaci előrejelzéseket és a tavalyi árakat. Az illeték mértéke a fővárosban függ a lakás elhelyezkedésétől, és az eladásra kínált ingatlan jellegétől (például attól, hogy lakóparkban található, lakótelepi, vagy ipari épületről van-e szó).

Nincs alku

Kolozsváron azonban nem olyan jelentős az illetékcsökkenés, mint a fővárosban. Habár az ingatlanárak itt is alacsonyabbak, mint tavaly, az illetékek értéke csupán 15 százalékkal csökkent. „Úgy tűnik, hogy országos szinten Kolozs-

megyében a legkisebbek a csökkenések: míg az ország többi megyéjében 25-30 százalékkal is kevesebbet számolnak fel a közjegyzők, addig az itt vásárlóknak továbbra is a zsebükbe kell nyúlniuk. Tegyük hozzá, hogy ez az arány nem egységes Kolozsvár szintjén sem” – mondta lapunknak Ioan Bolduț kolozsvári közjegyző. Szerinte az a vevő jár jól, aki a város régebbi lakónegyedeiben vásárol, például a Mărăști vagy a Györgyfalvi negyedekben. „Aki a nemrég épült lakónegyedekben keres magának otthont, az szinte ugyanannyit fizet, mint ta-

valy” – figyelmeztetett. Mint elmondta, az adásvételek után járó illetékek értékét idén másképp számolják mint a 2009-es évben: míg tavaly az árat az ingatlanban található szobák száma határozta meg, idén ezt az értéket a lakás környéke és a lakás alapterülete szerint számolják ki. Mint megtudtuk, 2009-ben egy Györgyfalvi negyedben levő, jó minőségű, 22 négyzetméteres garzonlakás után a közjegyzői illeték kétezer lej volt. Egy kétszobás, 40 négyzetméteres monostori, vagy Hajnal negyedben található lakás után 320 lejt kellett fizetni.

Nincs kecmec

Maros megyében engedékenyebbek a közjegyzők, mint Kolozsváron, de az árcsökkenés szintén nem olyan jelentős, mint Bukarestben. Ingatlanok esetében a vásárlók idén 20 százalékos engedményre számíthatnak. Szerencsésebbek azok, akik belterületet vásárolnak, mert számukra 30 százalékkal kevesebbet számítanak fel közjegyzői illeték címén, mint tavaly. Az igazán szerencsések azok, akik az idén külterületbe fektetik a pénzüket, számukra az illetékfizetést a tavalyi ár felében határozták

meg. Itt a kifizetendő ár attól is függ, hogy a lakást a tulajdonosa három évnél korábban vette, vagy több mint három éve vásárolta, mint három éve az is szempont, hogy a telekkönyvi iratok szerint milyen értéket képvisel az eladó tulajdon.

Reálisabb árak

A megyénként eltérő közjegyzői illetékek miatt felmerülhet a vásárlókban és az eladókban, hogy máshol bonyolítsák le az adásvételeket, ott, ahol barátságosabbak az árak. Az ilyen jellegű tranzakcióknak azonban nincs értelme – állítják az ÚMSZ által megkérdezett szakértők: ha valaki ugyanis kolozsvári lakását Marosvásárhelyen bocsátja áruba, a vásárhelyi közjegyzőnek kötelessége megérdeklődni a kolozsvári árakat és azok alapján számítani ki az illetéket.

Kerekes Zsolt a múlt év végén vásárolt ingatlant Marosvásárhelyen, számított arra, hogy esnek az árak, de úgy vélte, nem éri meg várni. „Annyit csökkentek az ingatlanárak, hogy érdemes volt belevágni az üzletbe úgy is, hogy magasabb közjegyzői illetéket fizettünk. Amit elvesztettünk a vámon, azt elnyertük a réven. Az tény viszont, hogy az ideai összegek mindenképpen reálisabbak” – mondta lapunknak. ◀

A közjegyzőknek fizetendő honorárium elsősorban a fővárosban csökkent az idén

Röviden

Nem enyhül a járvány

Elérte a száz főt az új típusú influenza hazai áldozatainak száma, az Egészségügyi Minisztérium adatai szerint jelenleg 6300-an fertőzöttet tartanak nyilván. A halálzási arány tizenháromszor nagyobb, mint december elején. Az oltási kedv ország-szerte változó. Temes megyében tízezer vakcinára nem volt igény, Szatmár megyében viszont naponta ezren kérik az oltást. Hargita megyében egyáltalán nem hoztak létre oltópontokat.

Veszélyben a Zazar

Elszínéződött a Zazar folyó vize Máramaros megyében, ezért Sandu Pocol prefektus környezetvédelmi vizsgálatot rendelt el. A folyóvíz rendellenesen vörös színére telefonon hívták fel a hatóságok figyelmét a helybéli lakosok. Az eddigi vizsgálatok szerint nem igazolták a nehézfémekkel való szennyezettséget, a prefektúra szerint az utóbbi napok heves esőzései miatt zavarossá vált a Zazar vize, s az okozza a pánikot.

Óvna a taxiktól

A Munkaügyi Minisztérium honlapján óvja a külföldről ide érkezőket a hazai állomások és repterek környékén állomásozó taxik használatától, mert nagyon sok bejelentés érkezett a túlszámlázásról, és az önkényes útiránymódosításról.

Tömeges elbocsátás várható

Munkatársunktól

▶ Százezer embert érinthet a közszférában az az elbocsátáshullám, amelyet tegnap jelentett be Sebastian Vlădescu pénzügyminiszter. A tárcavezető nyilatkozata azért hatott sokkolóan, mert előzőleg a belügyminiszter csupán 17 ezer alkalmazott elbocsátásáról adott ki közleményt. Annyi bizonyos, hogy a helyi adminisztrációt mindenképpen a belügyminiszter által megjelölt keretszámnak megfelelően fogják karcsúsítani. Először a nyugdíjasokat és a gyermektelen alkalmazottakat küldik el – amennyiben életbe lép az önkormányzati állások számára vonatkozó törvényjavaslat.

A miniszteri bejelentésekkel egyidőben a szakszervezetek tárgyalásokat kezdeményeztek a leépítésekkel és a tervezett törvényjavaslattal kapcsolatban. Határozottan lépett fel Vasile Marica, a Sed Lex szakszervezet elnöke, aki szerint nem csupán az elbocsátások révén lehetne csökkenteni a helyi adminisztráció költségeit. A szakszervezeti vezető úgy látja, nem lehet felelős központi döntést hozni, anélkül, hogy helyi szinten áttekinthetők az, hogy hol és milyen mó-

dón van lehetőség a költségek megtakarítására. Várhatóan csökkenteni fogják az állam által alkalmazott szociális dolgozók számát is, a kormány ugyanis január 6-án háromezer alkalmazott elbocsátásáról döntött. Ezzel szinte egyidőben a Kolozs, illetve Hunyad megyei szociális jóléti szolgálat jelezte, hogy emberhiánnyal küzdenek, ezért számos szolgáltatást már most sem tudnak biztosítani.

Ugyanez a törvénycsomag irányozza elő 15 ezer tanügyi alkalmazott elbocsátását is, még az idei évben, erről a tanügyi tárca vezetője jelenleg is egyeztet a szakszervezetekkel. A Cartel Alfa szakszervezet vezetője, Bogdan Hossu szintén éles hangú nyilatkozatot adott ki. Hossu szerint az elbocsátásról szóló törvénycsomagot könyvelők készítették, olyan pénzügyi szakemberek, akiknek fogalma sincs ezeknek a területeknek a működéséről. A szakszervezeti előljáró tegnapi nyilatkozatában arra figyelmeztette a kormányt, hogy országos sztrájkhullámra kerülhet sor. „Helyi tüntetésekkel kezdjük az országos tiltakozás-sorozatot, és ezeket gazdagon fogjuk fűszerezni fekete-humorról. Rá fogunk kérdezni

Vlădescu úrnál arra, hogy ki is hunyó, aki felelős ezekért a döntésekért és arra is, ki duruzsol neki” – fejtette ki Bogdan Hossu, elmarasztalóan utalva ezzel a pénzügyminiszter két tanácsadójára Dan Bittmanra és Andrei Gheorghera. Előbbi a Holograf zenekar frontembereként vállalta el a minisztérium arcúlatáért felelős tanácsadói tisztséget. Az utóbbi ismert televíziós személyiségként felel a tárcavezető kommunikációjáért.

A Helyi Önkormányzatok Szakszervezeteinek Szövetsége cáfolja, hogy ekkora mértékű elbocsátásra lenne szükség. Romeo Neagu elnök szerint legfennebb ötvenezres leépítés lehet indokolt, de ez is csak úgy, ha a kormány gondoskodik az elbocsátottak szociális védelméről. Klaus Johannis, nagyszebeni polgármester örültségnek nevezte a pénzügyminisztérium kezdeményezését, mert az nincs tekintettel a helyi viszonyokra, megsérti a szubszidiaritás és a helyi autonómia elvét, továbbá olyan kérdésben kíván dönteni, amely meghaladja az illetékességét. „Ennyi erővel akár teljesen felszámolhatnánk az önkormányzatokat” – fogalmazott élesen Johannis. ◀

Esélyt adnak a romáknak

ÚMSZ

▶ Roma szakértőket alkalmaznak több Máramaros megyei önkormányzatnál egy Európai Unió által finanszírozott program keretén belül. A kezdeményezést az Országos Roma Ügynökség és a megyei prefektúrákat összefogó Országos Adminisztrációs Intézet közösen támogatja, a finanszírozást pedig az Európai Unió biztosítja. A projekt célja a roma közösségek közötti együttműködés kidolgozása és hosszú-

távú biztosítása. A tervek szerint a helyi önkormányzatok munkájában növelik a cigány alkalmazottak részvételét, akik majd a romákat érintő döntések előkészítésében, alkalmazásában is részt vesznek. Máramaros az első olyan megye, ahol az ilyen jellegű közös munka elkezdődhet. „Felmértük és elemeztük a megyei önkormányzatok működését, és azt, hogyan lehet ezt a programot helyi szinten működtetni. Nagybánya, Felsőbánya, Somkút, Máramarossziget és Kővár-hosszúfalú önkormányzatait választottuk ki az együttműködésre” – nyilatkozta a

kezdeményezésről Bőndi Gyöngyike, alprefektus, aki szerint Máramarosszigeten és Felsőbányán már alá is írták az együttműködési szerződéseket.

Kővár-hosszúfalú önkormányzata ezután dönt a cigány szakértők alkalmazásáról. A következő egy évben a roma alkalmazottak fizetését az Európai Unió biztosítja, ez alatt az időszak alatt az érintettek regionális szakmai képzéseken vesznek részt. Az uniós támogatás feltétele, hogy az önkormányzatok 2012 után is biztosítsák a program működtetését és a szakértők további foglalkoztatását. ◀

Fogy Románia lakossága

P. B.

▶ Közel ötezer fővel csökkent az ország lakossága novemberben, derült ki az Országos Statisztikai Hivatal frissen napvilágot adatai szerint. Tavaly novemberében 4614 fővel csökkent a népességszám.

A tavalyi év tizenegyedik hónapjában 17 306 gyerek született, 2736-al kevesebb mint októberben. Ugyanebben a hónapban 21 930-an

húnytak el, 143-al többen, mint októberben.

Az egy éven aluli gyermekek elhalálozási arányának mutatói viszont javultak az egy évvel korábbi adatokhoz képest. Míg 2008-ban 201, addig 2009-ben 190 csecsemőt veszített el a román egészségügy. Ebben az időszakban tovább romlott a házassági kedv is, 2009 utolsó előtti hónapjában 7036 frigy kötött, 8236 házassággal kevesebb, mint

októberben Ez a statisztika messze alul múlja az egy évvel korábbi adatokat. 2009 novemberében ugyanis 1996 házassággal kötötték kevesebbet, mint egy évvel korábban, 2008-ban.

Novemberben a válások aránya is romlott októberhez képest romlott (91-el többet bontottak fel ekkor), de javult az egy évvel korábbi időszakhoz képest, akkor ugyanis 1481-el több házasság szűnt meg. ◀

Röviden

Esterházy Péter és Dés László előadójai Erdélyben

Szó és szaxofon címmel négy erdélyi helyszínen tart előadást Esterházy Péter író és Dés László zenész a Magyar Köztársaság Kulturális Koordinációs Központja és a sepsiszentgyörgyi Bod Péter Megyei Könyvtár szervezésében, írja a *transindex.ro*. Január 19-én, 18 órától Marosvásárhelyen, a Színházművészeti Egyetem stúdiótermében, január 20-án 18 órától Csíkszeredában, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Nagy Aulájában, január 21-én 18 órától Kézdivásárhelyen, a Céh-történelmi Múzeum Incze László kiállítótermében, január 22-én 18 órától Sepsiszentgyörgyön, a Bod Péter Megyei Könyvtár Gábor Áron termében találkozhat velük a közönség.

Suttogások és sikolyok a kolozsvári színpadon

Az évad harmadik bemutatójára készül a Kolozsvári Állami Magyar Színház: Andrei Șerban rendező Ingar Bergman *Suttogások és sikolyok* című kultuszfilmjének színpadi adaptációját viszi színre. A január 24-i bemutató előadást négy nyilvános főpróba előzi meg, január 20., 23-a között este 7 órától a színház stúdiótermében. Az előadás különlegessége, hogy a rendező, Ingar Bergman figurája is megjelenik. A forgatóást megelőző próbafolyamatba pillanthatunk be, amelyet gyakran állítanak meg Bergman instrukciói és a színészek kérdései.

Musical-ősbemutató Nagyváradon

Az *Ali baba és a negyven rabló* című mese alapján készült musicalt mutatja be a Nagyvárad Szigligeti Társulat holnap 19 órától. A darabot Vadas László, a társulat rendezője állította színpadra. Az Ezeregyéjszaka meséinek egyik közismert darabja, az *Ali baba és a negyven rabló* alapján Moravetz Levente írt szövegkönyvet, a zenét pedig Venczell Péter szerezte. A színmű, csak úgy mint az eredeti szöveg, morális témákat is felvet.

Opera- est Nagyváradon

Különleges kulturális csemegét kapnak szombat este a nagyváradiak: a debreceni Csokonai Színház és az Erkel Ferenc Zenés Színpad művészei amolyan újévi koncertnek számító opera és operett-gálát adnak a Szent László Közösségi Házban. A nagyérdemű többek között Erkel, Lehár, Kodály, Kacsóh Pongrácz, Kálmán áriákat, dalokat és más zenei alkotásokat hallgathat.

Erdélyi hangulatok Pécsen

Meeting Point 2. Nemzetközi Képzőművészeti Biennále címmel nyílik ma Pécsen az Európa Kulturális Fővárosa programsorozat első jelentős képzőművészeti kiállítása. A több közép- európai kulturális intézmény összefogásával létrejött tárlat Aradról érkezett Pécsre.

Kánya Gyöngyvér

Arad és Pécs, Csernáton és Pécs, Kolozsvár és Pécs – csak néhány azok közül a párosítások közül, amelyekkel azok az érdeklődők találkozhatnak, akik 2010-ben, Európa egyik kulturális fővárosába, a magyarországi Pécsre látogatnak. Az egész éven átívelő programsorozat keretében elsőként Arad mutatkozott be, méghozzá a város Kamaraszínháza, majd ma délutántól aradi képzőművészek következnek. Arad és Pécs, a két város kulturális vezetőinek párbeszéde és az aláírt testvérvárosi egyezmény értelmében a Meeting Point 2., Aradi Képzőművészeti Biennále a Pécsi Galéria és Vizuális Művészeti Műhely, valamint a román

partnerszervezetek együttműködésében jött létre. A kezdeményezéshez csatlakozott a Pécsi Galériával és a várossal kapcsolatban álló Eszék és Pilzen városa is, aminek révén igazi közép-európai program valósulhat meg, három EU-s és egy, a közösségen kívüli ország részvételével. A programba utolsóként „bejelentkezett” az ausztriai Pöchlarn kisváros is, így a cseh, horvát, magyar, amerikai, angol, görög, holland, német, olasz és osztrák képzőművészek felvonultató tárlat február 14-e után Eszékre, majd Pilzen városába, végül Ausztriába utazik.

Az aradi képzőművészek után áprilisban erdélyi fűvészek utaznak Pécsre, majd a május a népzene kedvelőinek kínál különleges, fülbe-

A Meeting Point (Találkozási Pont) 2. tárlat Aradról érkezett Pécsre

mászó csemegét. A háromnapos Pécsi Folknapok keretében ugyanis a Kárpát-medencében élő nemzetiségek vokális és hangszeres népzenejének legszínvona-

lasabb tolmácsolói – így például a Küküllő vidékéről érkező Zengő együttes – kapnak fellépési lehetőséget. Augusztusban erdélyi fiatalok, moldvai csángók és er-

délyi kézművesek közreműködésével három egymást követő napon előadások, bemutatók, spontán fellépések várják az érdeklődőket, míg szeptemberben Pécs főterét „lepik el” a Csernátonon készült fényképek. A legnagyobb váromlás azonban a Magyarok I. Kulturális Világfesztiválját előzi meg, amely a közel két évtizedes múlttal rendelkező Határon Túli Magyarok Fesztiválja kapcsolataira, tapasztalataira alapozva új fesztivállal nyit a térség kultúráját meghatározó nemzetiségek, kisebbségek, valamint a diaszpórában élő magyarok felé. A fesztiválon az előrejelzések szerint Erdély szintársulatai, képzőművészei, zenéje és gasztronómiája is bemutatkozik. ◀

Pécs – Isztambul – Essen karöltve

Az egyéni programokon túl közös programokat is szervez Európa három ideai kulturális fővárosa. A Temporary City például Pécs, a Ruhr-vidék és Isztambul közös urbanisztikai projektje, melyben három város műszaki egyetemének építész, környezet- és településtervező szakos hallgatói dolgoznak együtt. De ugyanilyen hármass együttműködésre épül a Zenekaraván is, amely mindhárom ország zenei hagyományait

foglalja magába. Emellett lesz Pécsen török és német filmhétfő, gasztronómiai bemutató, tánc és több koncert is, illetve Pécs is bemutatkozik Isztambulban a májusi amatőr egyetemi színjátszó csoportok fesztiválján, a XIII. Isztambuli Nemzetközi Bábfesztiválon, valamint június végén a háromnapos szabadterti összművészeti fesztiválon, ahol a kortárs művészeti élet ifjú alkotói képviselik a várost.

Történik földön és égben

Nagyszínpadi bemutatóra készül a szatmárnémeti bábszínház

Sike Lajos

A Grimm testvérek *Holle anyó* című meséjének Pozsgay Zsolt által színpadra írt változatával lépnek ma a szatmári közönség elé a Harag György Társulat mellett működő Brighella Bábszínház művészei.

„A Grimm testvérek kedves és tanulságos meséje emberi erényekről és az igazságról szól, amelyben mindnyájan bízunk” – tudtuk meg Szilágyi Reginától. A mesedarab rendezője elmondta: az előadás témája nagyon is aktuális, mert két kamaszlány felnőtte válását mutatja be. Klasszikus mese, amelyben a jó elnyeri méltó jutalmát, és a gonosz természetesen bünhődik. Bár kérdés, milyen is az, aki igazán jó, és mitől válik gonosszá a gonosz? Miként az is, hová kerülnek, mivé lesznek azok, akik átmennek a túlvilágra. Pozsgay Holle anyó-átirata ezekre a kérdésekre is próbál választ adni.

„Nagyon szeretek gyerekeknek játszani, mert hálás közönséget alkotnak. Őket nem lehet becsapni, mivel nagyon, de nagyon őszinték. Megérzik, hogy belülről alakítjuk-e szerepünket, vagy csak játszunk, mert ránk osztották” – nyilatkozta az Új Magyar Szónak Holle anyó, azaz Méhes Kati színművész.

Stier Péter ügyvezető igazgató szerint a pedagógusok

már jelezték: örülnek, hogy a nagyszínpadon és élő alakokkal jelenítik meg a mese történetét. S nem csak azért, mert a nagyteremben sokkal több gyermek láthatja az előadást, de azért is, mert nagyobb lehet a hatás, amihez Bodor Juditnak a mese hangulatát emelő díszletei és ruhái jelentősen hozzájárulnak.

A Brighella Bábszínház tizenegy éve indult be, s vezetőjének, a kiváló dramaturgnak, Szilágyi Reginának köszönhetően remekül működik. Évente legalább 110–120 előadást (köztük nagyon sok bérletes előadást) tart, többnyire a színház külön erre a célra kialakított kistermében, vagy

éppen a nagyteremben. De nemegyszer tapsoltak a brighellásoknak a nagykárolyi, nagybányai, tasnádi és más közelebbi városok gyermekei is.

Egy-egy évadban általában három-négy bemutatót tartanak, ami most sem lesz másképpen, tudtuk meg Szilágyi Reginától.

A bábszínház A Holle anyó meséjét nagyszínpadon mutatják be a gyerekeknek a szatmáriak

Caravaggio Kolozsváron

Sipos M. Zoltán

Érdekfeszítő, könnyed ugyanakkor tartalmas művészettörténeti előadásnak lehetnek szem- és fültanulmányok a kolozsvári érdeklődők szívében a Szépművészeti Múzeumban. Erwin Kessler műkritikus, elemző és publicista tetemes művészettörténeti ismeretanyaga és lebilincselő előadómódjáról adva tanúbizonyosságot Caravaggio életművéről és annak fontosságáról beszélt a festőművész *A jósnő* című alkotása kapcsán. „Hogy miért éppen Caravaggio? Joggal mondhatnák önök azt is, hogy egy kolozsvári iskola művészéről tartott előadás talán jobb lenne egy ilyen alkalomhoz. Nos azért, mert egy múzeum falai közé illő témáról van szó. Caravaggio alkotásai kiválóan alkalmazkodnak a múzeumi környezethez és csak itt tudnak igazán érvényesülni. A másik érvem, ami a Caravaggio-téma mellett szól az, hogy ez a festőművész nyitja meg a művészettörténetben a barokk kezdetén az utat a modernitás felé” – ecsetelte a téma fontosságát és érdekességét Kessler. Az előadás, a Szépművészeti Múzeum idén elindított Nyílt Órák címet viselő konferenciasorozatának első rendezvénye, rengeteg érdeklődőt vonzott a múzeum földszinti termébe. ◀

Január 15., péntek

Az év 3. hete, eltelt 15 nap, hátravan 349 nap

Ma **Lóránt, Loránd** nevű olvasóinkat köszöntjük. A Loránd név a Lóránt név legrégebbi magyar alakváltozata, a Roland férfinévből származik. Az eredeti germán név (Hruodnand) elemeinek jelentése: dicsőség, hírnév és merészség. Holnap **Gusztáv** napja van. Vasárnap az **Antalok** ünnepe. Hétfőn a **Margitok**at köszöntjük.

Vicc

– Mondd csak, fiacskám, ebben a mondatban: „A pásztor a mezőn legelteti a nyáját” melyik a helyhatározó? – A pásztor. – Nono! Már hogy lenne a pásztor a helyhatározó? – Azért, mert a pásztor határozza meg a helyet, hogy hol legeljen a nyáj!

Recept

Csirkesaláta fűgével

Hozzávalók: 1 grillcsirke, 6 darab friss füge, 1 dl tejszín, 3 evőkanál narancslé, 2 evőkanál borecet, fél csokor petrezselyem, 15 dkg vegyes zöldsaláta, őrölt bors, só.

Elkészítése: A csirke bőrét lehúzzuk, a mellehúsát meg a combját lefejtjük a csonttól, és kis darabokra szedjük. A fűgét megmossuk, megszáritjuk, és negyedekre vágjuk. Egy tálkában habverővel összekeverjük a tejszínt, a narancslévet, a csirke lecsöpögött zsíráját, a borecetet, és sóval, borssal ízesítjük. Egy nagyobb salátátálban összekeverjük a csirkehúst, a zöldsalátát meg a fűgét, és meglocsoljuk az öntettel. Petrezselyemmel díszítjük, és azonnal tálaljuk.

Évforduló

• 1971-ben megtartják Örkény István *Macskajáték* című drámájának ősbemutatóját Szolnokon, a Szigligeti Színházban.

Január 16., szombat

• 1969-ben Jan Palach, a prágai Károly Egyetem 20 éves diákja a Vencel téren felgyújtotta magát a Prágai tavasz Szovjetunió általi eltiprása elleni tiltakozásul.

Január 17., vasárnap

• 1991-ben megindult a „Sivatagi Vihar hadművelet” a Kuwaitot megszállva tartó Irak ellen. Válaszul Szaddam Husszein Scud rakétákkal támadta az Egyesült Államokkal együttműködő Szaúd-Arábiát és Izraelt.

A hatos lottó nyerőszámai:
7, 9, 47, 40, 31, 17.

Gondolatjel

Visky István rovata

Nincs pusztítóbb túlzás a túlzott ösztinteségnél. Az ösztinteség az emberi lélek egyik legragyogóbb tulajdonsága, amivel sok sebet be tud gyógyítani és még több bajt meg tud előzni. Olyan, mint egy mindenre jó gyógyszer. De ahogy a gyógyszernek, úgy az ösztinteségnek is a helyes mérték a titka. A rosszul gyakorolt ösztinteség a gyógyszer-túladagoláshoz ha-

sonlít: mérgez. Megmérgezi a kapcsolatokat és megtöri a legjobb szándékokat is. A túlzott ösztinteség ugyanis nagyobb teher lehet, mint amit elbírnak, aki előtt megnyitunk. Aki túlzottan ösztinte, az a legtöbbször menekül önmaga előtt, igyekszik a másokra hárítani a vívódás és a döntés terhet. A helyesen épített háznak is megvan a belső- és az utca felé néző szobája is.

Horoszkóp

KOS (III. 21.–IV. 20.)

A holdállás nagymértékben meghatározza mai napját. Mindent a valóságra, a hagyományokra épít, s ettől nagymértékben megnő a baráti holdudvara.

BIKA (IV. 21.–V. 20.)

Nagy teljesítményekre képes a siker érdekében. Csillagképe jó időszakkal kecsegtet. Ha eddig nem volt állandó munkája, ezután lesz, így anyagi helyzete is javul.

IKREK (V. 21.–VI. 21.)

Kellemes hangulatban telik napja. Nagyszerű alkalom nyílik egy romantikus kalandra, de a féltékenységet és a bűnbánatébresztést jobb elkerülni.

RÁK (VI. 22.–VII. 22.)

Sok feladat szakad a nyakába a munkahelyén. Egyre nagyobb akadályokat kell leküzdenie. Észjárása pontos és világos, ami elősegíti a kommunikációt.

OROSZLÁN (VII. 23.–VIII. 23.)

Társas lebeszéli Önt arról, hogy megküzdjön környezetével ellenállásával. A szíve súgja meg a helyes döntést, de a megvalósításához erő és szorgalom kell.

SZŰZ (VIII. 24.–IX. 23.)

Elérkezett az idő, hogy bizonyíthasson önmagának, főnökének. Vállalhatja a nyilvánosságot, ha mindent megtett annak érdekében, hogy válaszolhasson a kritikus kérdésekre is.

MÉRLEG (IX. 24.–X. 22.)

Jól tud kommunikálni mind csoportos, mind egyéni szinten. Sok olyan emberrel találkozik, akik készek együttműködni.

SKORPIÓ (X. 23.–XI. 22.)

Fordulóponthoz érkezett, ami valójában nem érte váratlanul. Ez lehet magánéleti vagy gyermekkel kapcsolatos dolog. De az Ön számára minden jobb a bizonytalanságnál.

NYILAS (XI. 23.–XII. 21.)

Úgy érzi, hogy nem tud olyan ütemben haladni munkájával, mint szeretné. Emiatt azonban ne aggódjon, mert nem marad le semmiről. A csillagok kezdeményezésre ösztönzik.

BAK (XII. 22.–I. 20.)

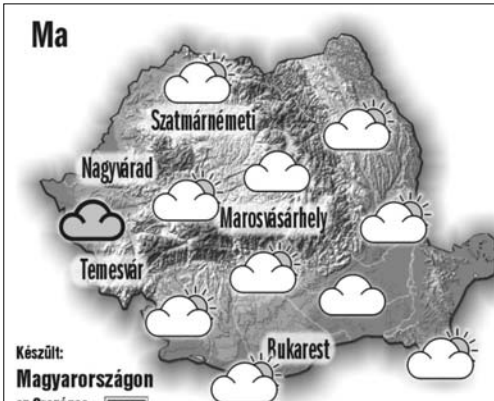
Sikerélményekre számíthat, amitől szárnyakat kap. Engedje el a fantáziáját, és valósítsa meg minden elképzelését. Kedvesének tárja fel őszinte érzelmeit!

VÍZÖNTŐ (I. 21.–II. 19.)

Igyekezzen kiválasztani olyan elfoglaltságot, aminek még hosszú éveken át hasznát veszi, esetleg továbbfejleszheti. Kedvese csak Ön után vágyakozik.

HALAK (II. 20.–III. 20.)

A legkellemebb meglepetéseket tartogatja az élet, de lehet, hogy mégsem tud tiszta szívből örülni ezeknek. Eddig visszahúzódt a döntések elől, ám ezt most nem teheti meg. De rá fog jönni, hogy mi a helyes megoldás.

Készült: Magyarországon az Országos Meteorológiai Szolgálatnál

Anticiklon alakítja időjárásunkat, hatására többnyire sok lesz felettünk a felhő, de átmeneti felszakadozások lehetnek, ekkor több-kevesebb napsütés is lehet. Említést érdemlő csapadék nem várható.

A következő napok időjárása

Jelleg	Délutáni hőmérséklet	Holnap hajnali hőmérséklet
Arad	borongós idő várható	3°C
Brassó	napsütés felhőkkel	1°C
Bukarest	felhős idő várható	3°C
Csikszereda	napsütés felhőkkel	0°C
Kolozsvár	borongós idő várható	2°C
Marosvásárhely	napsütés felhőkkel	2°C
Nagyvárád	napsütés felhőkkel	2°C
Szatmárnémeti	napsütés felhőkkel	3°C
Temesvár	napsütés felhőkkel	2°C

A házimunka

Horváth István

***	LEVÁLIK A ZOMÁNC	TÁROLHATÓ	ÉSZAKI SZARVASFAJTA	ILJUSIN GEPE	SHILLING (RÓV.)	FELVIDÉKI VÁROS	BEFONT NŐHAJZAT	MAGASZTOS VERS	TÖBBNEJESÉG
TÁVCSŐFELE									
ÁJUL					ÖNTET TÉSZAHOZ KÖLYKEZŐ				
ESETLEG				ÖSSZETETT SZÁL					
ÜRES A TÁLI!			NEM ENGED KANNAFAJTA	MADARAT MEGTÉP				RÓMAI 1	... HÁZ, ANNYI SZOKÁSI!
VAKCINA									
ÁGY KÖZEPE!		BURGONYAFAJTA					HÁMOZNI KEZD!		"CSENDES" FOLYÓ
ZÚGVA HULLÁMZÓ		ADÉL BECENEVE				SZARVASFAJTA			MÉHRAJ KÖZEPE!
GONDOLAT					HAZAI				BENT RÁZI!
KATONAI LAKTANYA									

új magyar szó
Szerkesztőség és kiadó:
013 701 Bukarest, P-ja Presei Libere nr. 1, corp B, etaj III, cam. 342-353 Telefon: 031/405-4088, Fax: 021/317-8847, E-mail: office@maszol.ro

Mb. felelős szerkesztő: Salamon Márton László
Vezető szerkesztő: Cseke Péter Tamás
Vezető publicista: Ágoston Hugó

Főmunkatársak: Bíró Béla, Lokodi Imre, Simon Judit, Székedi Ferenc, Szűcs László

Szerkesztők: Moldován Árpád Zolt (Aktuális), Bogdán Tibor (Hátér), Darvas Beáta (Kultúra), Nagy Vajda Zsuzsa (Gazdaság), Turós-Jakab László, Vásárhelyi-Nyemec Réka (Sport), Farkas István (Média), Orosz Anna (Életmód), Szonda Szabolcs (Színkép)

Olvasószerkesztők: Osváth Annamária, Szász Pólika

Tudósítók: Antal Erika – 0788-760573 (Marosvásárhely), Sipos M. Zoltán – 0728-780582 (Kolozsvár), Totka László – 0770-101571 (Nagyvárád), Horváth István – 0788-822442 (Csikszereda), Kovács Zoltán – 0788-715766 (Sepsiszentgyörgy), Csibi Márti – 0749-462069 (Gyergyószentmiklós), Kánya Gyöngyvér – +36 20 532 8751 (Budapest), Mayla Júlia – 0745-682401 (Beszterce), Fleischer Hilda – 0788-715712 (Bukarest), Sike Lajos – 0788-715687 (Szatmárnémeti), Tamás András – 0744-781709 (Nagyenyed)

Képszerkesztő: Tofán Levente

Grafikus: Horváth István

Tördelőszerkesztők: Lőrincz Imola, Mihăiteanu Albert

Adminisztrációs igazgató: Szentiványi Márta

Terjesztési menedzser: Béres Attila – 0788-318353

Területi megbízottak: Baricz István – 0788-488739, Erdős Lajos – 0741-424094 (Gyergyó), Gyurka Lajos – 0788-488740 (Harghita), Tósa András – 0788-715481 (Kolozs, Szilágy)

logtanácsos: Czédly József

Hirdetési ajánlat a honlapon és a szerkesztőségben. Előfizethető a Román Postánál (katalógusszám: 19302), a Rodipet-kirendeltségeknél, pénztalánnyal (mandat postal) közvetlenül a szerkesztőségénél és előfizetés-szervezőinknél. Forgalmazza a Rodipet és magánterjesztők.

Előfizetési díjak:

1 hónapra	15 lej,
3 hónapra	38 lej,
6 hónapra	75 lej,
12 hónapra	148 lej

Nyomda: Garamond (Kolozsvár)

ISSN 1841-5520

Az Új Magyar Szó bármely részének másolásával kapcsolatos minden jog fenntartva. Értesítéseket átvenni csak az Új Magyar Szóra való hivatkozással lehet. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött leveleket rövidítve, illetve szerkesztve közölje.

A Romániai Pédányszám-auditálás Hivatal (BRAT) tagja

MÉDIAPARTNEREK

Szombat

2010. január 16.

DUNA TV
8.30 Mikor érünk már oda?
10.20 Szökevények (angol tévéfilm sor.)
10.45 Cimbora
11.15 Vannak vidékek
12.15 Divathét
12.45 Híradó, Időjárás-jelentés
13.00 Déli harangszó
13.05 Isten kezében
13.45 Élő népzene
14.15 Nem élhetnek muzsikász nélkül
16.25 A világörökség kincsei
16.45 Koncertúton az Álomszigeten
17.30 Filmes Műhely
18.00 Talpalatnyi Zöld
18.30 Mese
19.00 Híradó, Sport, Időjárás-jelentés
19.35 Mese
20.05 Muzsikás történet
21.05 Álomlás (magyar filmsor.)
21.35 Üvöltő szelek (angol rom. dráma)
23.30 Lélek Boulevard
0.20 Románc és cigarettá (amerikai rom. vígj.)

m1
6.43 Hajnali gondolatok
9.00 Híradó
9.05 Sporthírek
9.10 Mézga család
9.35 Thomas, a gőzmozdony
10.25 Clic és Kat (rajzf.)
11.00 Ötösfogat (kalandfilmsor.)
11.30 Ókori kalandok
12.00 Teknőc a láthatáron
13.00 Déli harangszó
13.01 Hírek
13.05 Fogadóóra
13.35 Egészség ABC
14.05 Hogy volt?
16.10 Stílus - Divatmagazin
16.40 Euro-Taxi
18.05 Három csengő (magyar játékf.)
19.30 Úri házak titkai
20.30 Híradó
20.50 Sporthírek
21.00 SzerencseSzombat Luxor, Ötösloottó és Joker sorsolása
21.40 Amerikában (ír-angol filmdráma)
23.30 Hírek
23.40 Soha ne mondd, hogy soha (francia vígj.)

m2
6.50 Ma Reggel
9.45 Válaszd a tudást!
11.20 Úton - Olaszország
12.35 Lajtha László, a népezenekutató
13.00 Déli harangszó
13.01 Natúra
14.20 A Mobil - Egy vállalati pince történetéből
15.00 Magyarok az emberevők földjén
15.35 Vízkincs
16.00 Gorontalo az elrejtett éden
17.30 Bors (magyar filmsor.)
18.25 Egy óra múlva itt vagyok
19.35 A jazz születésétől napjainkig
20.30 Mikrobi (rajzf. sor.)
20.35 Mirr-Murr kalandjai
20.45 Kiváncsi Fáncki
21.00 Híradó este
21.23 Időjárás-jelentés
21.25 Presszó (magyar játékf.)
23.10 Magyar bulizene
0.10 Ez történt Ma Reggel (ism.)

RTL KLUB
7.30 Top Shop
8.00 Kölyökklub
Benne: Tsubasa kapitány, A mentőcsapat
10.15 Disney rajzfilmek
11.25 Hívjon! Játsszon! Nyerjen!
12.25 Házon kívül
13.00 RTL Klub Híradó
13.10 Autómánia - Autósmagazin
13.45 Doki (am. filmsor.)
15.05 Daybreak - Időbe zárva (amerikai krimisor.)
17.00 Szökésben (am. krimisor.)
17.45 Nicsak, ki beszél még! (am. vígjáték)
19.30 RTL Klub Híradó - Esti kiadás
20.00 Fókusz Plusz Magazin
20.30 Sötét zsaruk 2. (am. akció-vígj.)
22.10 A piszkos tizenketű (filmdráma)
1.05 Budapest-Bamako 2010 - Összefoglaló
1.20 Báránybörben (thriller)
3.45 Műsorszünet

TV2	TV 2
7.25 Tv2 matiné	
11.20 414-es küldetés	
11.50 Szurikáták udvarháza	
12.20 Babavilág	
13.15 Hegylakó (kan.-francia kalandfilmsor.)	
14.15 A láthatatlan ember (amerikai filmsorozat)	
15.05 A kiválasztott - Az amerikai látnok	
16.00 Rejtélyek kalandorai (kan.-am. kalandfilmsor.)	
16.55 A Partiörtség (auszt. tévéfilm sor.)	
17.50 Randivonat (amerikai romantikus vígj.)	
19.30 Tények Hírműsor	
20.05 Magellán - ismeretterjesztő magazin	
20.35 Mint a hurrikán (am. rom. film)	
22.35 Nagy Sándor, a hódító (történelmi dráma)	
2.05 007 - Őfelsége titkosszolgálatában (angol akcióf.)	
4.35 Kalandjártat	

HÍR TV
8.00 Híradó
8.30 Soroló
9.05 Széles út - Motoros életmód-magazin
9.30 BBC Reporters (ism.)
10.05 Felfedező
10.30 Arcok a liftben
11.05 Különkiadás
13.00 Déli híradó
13.30 Hungarorama, Közvetlen ajánlat
14.05 Bőcs Click
14.30 Negyedik (ism.)
15.05 Garázs
15.30 BBC Hard talk
16.05 Ősök tere (ism.)
16.30 Ingatlanpiac (ism.)
17.30 Európai híradó (ism.)
18.00 Híradó
18.30 Célpont (ism.)
19.05 Sziluett
20.00 Híradó
20.30 Riasztás (ism.)
21.05 Civil kaszinó - Hűsbavagó kérdések, civil válaszok (ism.)
22.00 Híradó 21
22.30 BBC Hard Talk (ism.)
0.05 Vetítő (ism.)
1.00 Műsorszünet

TVR 1
7.00 Pro patria
7.25 Az emlékek éneke
7.55 Jelek
8.25 Világgraszoló előadás
9.00 Disney Klub
9.55 Vancouver 2010
10.00 Zöld csapat
10.30 Olimpiai Magazin
11.00 Jó, mint az élet (ism.)
11.30 Hannah Montana (sor.)
12.00 A család sztárja
13.00 Rajtunk Európa szemé
14.00 Hírek
14.20 A Riviera vadrozói (amerikai vígjáték, 1988)
16.15 Cirkuszelőadás
16.30 Visszajátzások (ism.)
17.30 Tévenciklópdia
18.30 Folklorikcsek
19.30 Előtte és utána (ism.)
19.40 Szerelmek
19.50 Sport
20.00 Hírek
21.10 Találkozunk szombaton
23.10 100%-os jóátállítás
0.20 Hibátlanok (am. film-dráma, 1999)

Vasárnap

2010. január 17.

DUNA TV
7.10 Cimbora
8.05 A bernáthegyzi (kan. családi kalandf.)
9.35 Szökevények (angol tévéfilm sor.)
10.00 Kaland-Zoo a Kifutók mögött
11.25 Lyukasóra
12.45 Híradó, időjárás-jelentés
13.01 Élő egyház
13.30 Élő népzene
14.00 Csellengők
14.25 Egy szoknya, egy nadrág (magyar vígjáték)
15.40 Budapesti újvívi koncert
16.40 Ízörzők: Szigetbecse
17.15 Törzsasztal
19.00 Híróra
19.30 Arcélek
19.45 Mese
20.00 Kikötő programajánló
21.00 Heti Hírmondó - Közéleti magazin
22.00 Az utolsó császár (francia-olasz-angol filmdráma)
0.40 Dunasport
0.55 Beavatás (ism.)

m1
9.00 Híradó
10.05 "Így szól az Úr!"
10.15 Katolikus krónika
11.05 Katolikus válaszok (ism.)
11.55 Evangélikus magazin
12.25 Református ifjúsági műsor
12.30 Az utódok reménysége
13.01 Hírek
13.05 Készüljünk együtt...
13.35 Hogy volt?
15.50 Karácsonyi Cupido (francia minisor.)
16.40 Yorkshire-i szívügyek
17.35 Térérő
18.05 Panoráma
18.35 Magyarország története
19.05 Életképek
20.30 Híradó este, Sporthírek
21.00 Szólás szabadsága
22.00 Csak kétszer vagy fiatal
23.45 Kultúrház
0.40 Esti beszélgetés Müller Péterrel
1.05 Hírek

m2
8.55 A kockásfülű nyúl
9.00 Kukori és Kotkoda
11.15 Pingvinkék esküvőre mennek
13.00 Déli harangszó
13.01 "Engedjétek hozzám..."
13.05 "Így szól az Úr!"
13.15 Katolikus krónika
13.40 Útmutató
14.05 Katolikus válaszok
14.55 Evangélikus magazin
15.25 Református ifjúsági műsor
15.30 Az utódok reménysége
16.00 Magyar évszázadok
16.20 Világokan át
19.30 Filmsztárok a vadonban
20.25 Zsebtévé - Esti mese
21.00 Híradó este
21.25 Karácsonyi ének (am. film)
23.00 Felkavar a szél (ír-angol-német háborús film-dráma)
1.00 A jazz születésétől napjainkig

RTL KLUB
7.30 Top Shop
8.00 Kölyökklub
11.00 Így készült Nyerjen!
11.35 Hívjon! Játsszon! Nyerjen!
12.35 meneTrend - Utazási magazin
13.00 RTL Klub Híradó
13.45 Doki (am. filmsor., 2001)
14.40 Tuti gimí (am. tévéfilm sorozat)
15.35 Nem szentírás (am. filmsor.)
16.30 Titkos küldetés (am. akciófilm-sor.)
Közben: Hatoslottó-sorsolás
17.30 Hármásban szép az élet (am.-auszt. vígj.)
19.30 RTL Klub Híradó
20.00 Cobra 11 (német akciófilm-sor.)
21.00 Anyád napja (német-am. rom. vígj.)
23.00 Heti hetes (talk show)
0.15 Budapest-Bamako 2010
0.30 Már megint péntek (am. vígj.)
2.35 Műsorszünet

TV2	TV 2
7.45 Tv2 matiné	
Benne: Kenguk, Levelek Félixától	
11.45 Mókás állatvilág (angol term. sor.)	
12.15 Dokik (am. filmsor.)	
12.40 Két Testőr - Életmódmagazin	
13.10 Stahl konyhája	
14.10 Száguldó vipera (am.-német akció-sor.)	
15.05 Tequila és Bonetti (am. filmsor.)	
16.00 Baywatch (német-am. kalandfilmsor.)	
16.55 Áldott jó nyomozó (am. krimisor.)	
17.50 Az emberrabló szigete (am. krimi)	
19.30 Tények Hírműsor	
20.00 Napló - Mérlegen a valóság	
21.05 Világok harca (am. sci-fi)	
23.10 A lény (am. sci-fi)	
1.05 Az élet értelme (vígj.)	
2.55 DAKAR 2010	
3.25 Napló - Mérlegen a valóság	

HÍR TV
8.00 Híradó
8.30 Soroló
9.05 Ingatlanpiac (ism.)
9.30 Felfedező (ism.)
10.05 Péntek 8 (ism.)
11.05 Célpont (ism.)
Oknyomozó riportműsor
11.30 Napról napra
Belpolitikai összefoglaló
12.05 Civil kaszinó (ism.)
13.00 Déli híradó
13.30 Közvetlen ajánlat
14.05 Különkiadás (ism.)
Kultúra külön kiadásban
16.05 Arcok a liftben (ism.)
16.30 Széles út (ism.)
17.05 Garázs
17.30 GyógyHír - Egészségügyi magazin
18.00 Híradó
18.30 Hírvilág
19.05 Keresztmetszet
20.00 Híradó
20.30 Napról napra (ism.)
21.05 Kontraszt
22.00 Híradó 21
22.30 Értékmentés másként
23.05 Vetítő
0.05 Kontraszt (ism.)

TVR 1
7.10 A hit világa
9.00 Disney Klub
9.55 Vancouver 2010
10.00 Mondd, mi fáj
10.40 Akárcsak a könyvekben
11.30 A falu élete
13.00 Politikai agenda
14.00 Hírek, Sport, Időjárásjelentés
14.20 Koncert Európáért
14.45 Átváltozás
15.30 Utazó egy életen át
16.00 Dan Puric konferencia (ism.)
17.00 Danutz Kft.
18.00 Hírek, Sport, Időjárásjelentés
18.10 Danutz Kft.
19.20 Loto 6/49 és Noroc sorsolás
19.30 Előtte és utána
19.40 Szerelmek a képernyők mögött
20.00 Hírek, Sport, Időjárás
21.10 Egy tiszta nő (francia-angol rom. dráma, 1979)
0.05 Az ártatlan (német-angol film-dráma, 1993)

Hétfő

2010. január 18.

DUNA TV
7.00 Hattól Nyolcig
9.00 Kirakat
9.25 Isten kezében
9.55 Családi kép tők jó helyen
10.55 Álomlás
11.30 Család-barát
12.30 Kíváncsgóság
15.00 Híradó
15.10 Kikötő - Friss
15.20 Viaszfigurák és gondolatok
16.00 Európai kóstoló
16.35 Magyar cirkusz történet
17.30 Heuréka! Megtaláltam!
18.00 Zorro (sor.)
18.30 Térkép
19.00 HÍRÓRA
19.35 Mese
20.00 Derrick (német krimisor.)
21.00 Tűzpiros legenda - Ferrari
22.00 A szabálytalan Simone Weil
23.15 Sportaréna
23.45 Híradó, Sport, Váltó
0.00 Közbeszéd - Aktuális háttérműsor
0.20 Váltó

m1
6.20 Hajnali gondolatok
10.00 A szólás szabadsága (ism.)
10.55 Nappali
13.01 Híróra
13.25 Kárpát Expressz
13.55 Szomszédok (magyar filmsorozat)
14.30 Roma Magazin
15.00 Domovina
15.30 Ez történt Ma reggel (ism.)
17.25 Körzeti híradó
17.35 Hírek
17.45 Teadélután
18.35 McLeod lányai (auszt. kalandfilmsor.)
19.20 A palota ékköve (dél-ke. filmsor.)
20.30 Hírek
20.50 Sporthírek
20.55 Időjárás-jelentés
21.00 Kék fény
22.00 Az Este - Hétfő
22.30 A rivális (kan. film-dráma)
23.55 Prizma
0.10 Hírek - Időjárás-jelentés
0.20 Teadélután (ism.)
1.10 Nappali (ism.)
3.10 Prizma (ism.)

m2
6.50 Ma Reggel
10.00 Rondó
10.25 Együtt
10.55 Nyitott stúdió
11.10 A Nagy vita (talk show)
11.40 SZÓSZ?!
12.30 Átjáró - Sorsok és történetek a Kárpát-medencében
13.01 Híróra
13.29 Kárpát Expressz
13.55 Záróra
15.35 Szabadlábban Erdélyben
16.30 Magyar rock
17.50 Sophie - a nem kívánt jegyeség
18.15 Színes városok
18.40 Ez történt Ma Reggel
20.30 Az időjárás titkai
20.35 Marci
20.50 Caillou (rajzfilm)
21.00 Híradó este
21.20 Sporthírek
21.23 Időjárás-jelentés
21.25 Therese nővér
22.10 Tűzvonalban (magyar tévéfilm sor.)
0.00 Záróra

RTL KLUB
7.00 Reggeli Ébresztőshow
11.05 Top Shop
12.30 A dadus (am. vígj. sor.)
13.00 RTL Klub Híradó
13.15 Hívjon! Játsszon! Nyerjen!
14.30 Fél kettő - Magazin a legjobb történetekkel
15.20 A reklám helye (német vígj.)
17.20 Második esély (am.-mex.-kol. sor.)
18.20 Mónica - A kibeszélőshow
19.30 RTL Klub Híradó
20.05 A Széf - Ki vihetheti el a milliárdot?
21.05 Fókusz - Közszolgálati magazin
21.35 Barátok közt (magyar filmsor.)
22.20 Dr. Csont (am. krimisor.)
23.20 A felejtés ára (am. thrillersor.)
Utána: RTL-hírek
0.20 Budapest-Bamako 2010
0.30 Vészhelyzet (am. filmsor.)

TV2	TV 2
7.25 Tények Reggel	
8.00 Mokka	
10.00 Babapercek	
10.30 Televíz	
11.00 Teleshop	
12.15 Az ellenszer (francia vígj.)	
14.15 Kvízió - Telefonos játékok	
15.15 Charly, majom a családban (német filmsor.)	
16.15 Bostoni halottképek (am. krimisor.)	
17.20 Bűbájós boszorkák (am. filmsor.)	
18.20 Joshi Bharat (talk show)	
19.30 Tények	
20.05 Hal a tortán	
21.15 Jóban Rosszban (sor.)	
22.20 NCIS (am. krimisor.)	
0.20 Különleges ügyosztály (am. krimisor.)	
1.20 Tények Este - Hírműsor	
1.50 A sors kegyeltje (am. film-dráma)	
3.45 Holló - Út a mennyországba (kan. akciófilm-sor.)	

HÍR TV
7.30 Soroló (ism.)
8.00 Híradó
Friss napi információk
8.05 Kontraszt
10.05 Különkiadás (ism.)
A kultúra külön kiadásban
12.05 Ingatlanpiac (ism.)
12.30 Hírvilág (ism.)
13.00 Déli híradó
13.30 Hungarorama, Közvetlen ajánlat
14.05 Soroló (ism.)
14.30 Garázs (ism.)
15.05 Európai híradó (ism.)
15.30 Napról napra (ism.)
16.05 Péntek (ism.)
17.05 Célpont
17.30 Paletta
18.00 Híradó
18.30 Panaszkönyv
19.05 Vonalban - politikai show (ism.)
20.00 Híradó
21.05 Rájátszás
22.00 Híradó
22.35 Lapzártá - Vitaműsor újságírókkal
23.05 Ősök tere
23.30 Pálya
0.05 World Híradó

TVR 1
7.00 Hírek, Sport, Időjárás
7.30 A vadló (filmsor.)
8.00 Ébresztő
9.00 Hírek, Sport, Időjárásjelentés
9.15 Ébresztő
10.10 Szerelmes Don Juan (filmsor.)
11.15 A család sztárja
12.15 Mondd, mi fáj?
12.50 Vihar a palotában (filmsor.)
14.00 Hírek, Sport, Időjárásjelentés
14.45 Téli Olimpiai Játékok - Vancouver 2010
14.50 Szerelmek a képernyők mögött
15.00 Teleshopping
15.30 Krónika
17.00 Testvérek között (filmsor.)
17.30 Bankautomata
18.25 Vihar a palotában (filmsor.)
19.40 Sport
20.00 Hírek, Időjárásjelentés
21.10 Arany Glóbusz-gála
0.20 Hírek, Sport, Időjárásjelentés

TVR 2	PRO TV	ANTENA 1	PRIMA TV	DISCOVERY	SPORT.RO	ACASA	BUKARESTI RÁDIÓ
6.15 Teleshopping 7.00 Szépségközpont (sor., ism.) 8.00 Miért ABC 9.00 Figyelem gyerekek! 10.00 Ég és föld között 10.35 Szabad a szembejövő sáv 11.30 Az én költségvetésem 12.00 Mágikus kő (sor.) 12.35 Balkáni szokások 13.35 Alpesi sí 14.30 Győztesek 15.00 Természet és kaland 15.30 Közélelől a világ 16.00 Ökológia 16.35 Sikerkép 17.00 Gitárok ideje 18.00 Szárnyalás a szívek felett (sor.) 19.00 Vakációs kalauz 19.30 Ki vagy, doki? (sor.) 20.30 Stúdió 24 (sor.) 21.00 Extrém kalandok (német sor.) 22.00 Hírek, Sport 23.10 Impromptu (angol-francia romantikus vígjáték, 1991)	5.00 Happy Hour (ism.) 7.00 Felkészülni, kész, főzz! (ism.) 8.00 ProTv hírek, Sport, Időjárás 10.00 Annie királyi kalandjai (amerikai családi vígjáték, 1995) 12.00 Pro Motor - autós műsor (ism.) 13.00 ProTv hírek 13.05 A pletykafészek (amerikai filmsor.) 14.00 Szerelmek játéka (amerikai romantikus film, 2002) 16.15 Amerikai Hőfőherke (amerikai vígjáték, 2007) 18.00 A kereső legendája (amerikai filmsor.) 19.00 Hétvégi Pro Tv hírek, Időjárás 20.30 A Gyűrűk Ura - A Gyűrű Szövetsége (új-zél.-am. fant. kalandfilm, 2001) 0.00 Heltér Skelter (amerikai filmdráma, 2004)	7.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés 9.00 Szellemirtók (amerikai vígjáték, 1984) 11.00 Lassie (filmsor.) 12.00 Benny Hill (sor.) 12.30 Felicia 13.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés 13.30 Házastársi csetepaték 14.00 Szeretből - Mircea Radu műsora 16.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés 16.35 Pénzügyi hét 17.00 A tolvajok hercegnője (amerikai kalandfilm, 2001) 19.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés 20.30 Énekeld, ha tudsz - szórakoztató műsor 22.30 Az esküdt (amerikai filmdráma, 1996) 0.45 A folyó (amerikai filmdráma, 1984) 3.00 Az esküdt (am. filmdráma, 1996, ism.)	7.00 Kandikamera 8.00 Yin yang yo 8.30 Saman király (japán animációs film) 9.00 Kandikamera 9.30 Autóforum 10.00 Teleshopping 10.30 Kandikamera 11.00 Ingtalan Blíz 11.30 Sport, diéta és egy sztár 12.00 Ötcsillagos otthon 13.00 Hősnek lenni (amerikai filmdráma, 2003, ism.) 15.00 Sztárok 16.00 Csupasz pisztoly (amerikai vígjáték, 1988, ism.) 18.00 Hírek, Időjárásjelentés 19.00 Sport 19.30 A cseresznye a tortán (reality show) 20.30 Légcsavar (amerikai akciófilm, 2005) 22.30 Újratöltve (amerikai film, 2008) 0.30 NCIS (amerikai krimisorozat) 1.30 Hírek, Időjárásjelentés	7.00 A túlélés törvényei 8.00 Mocsári favágók 9.00 Végzetes másodpercek 10.00 A legnagyobb mindent visz 12.00 Tuningőrület 2008 13.00 A túlélés törvényei 14.00 Mocsári favágók - Nyakig mocsokban 15.00 Végzetes másodpercek 16.00 Állítólag - Robbanó lökhárítók 17.00 Piszkos munkák 18.00 Amerikai favágók - Fehér arany 20.00 Verminators - Egy irtó jó csapat 21.00 A detonáció pillanatai 22.00 Time Warp - Amikor megáll az idő 23.00 Hogyan készült? 0.00 Katasztrófa: ahogy én láttam 0.30 Végzetes másodpercek 1.00 Szökésben - A család király 3.00 A túlélés törvényei - Szahara	7.00 Sport Hírek 9.00 Sport.ro Hírek 10.00 Sport.ro Hírek 11.00 Horgászás 12.00 Külön kiadás 13.00 Hírek 14.00 Wimbledon legendái 15.00 American Gladiators 16.00 Favágó Világbajnokság 17.00 Külön kiadás 18.00 Sport.ro Hírek 19.00 Labdarúgás: Románia - Ausztria '87, '09 20.00 BoxBuster: Manny Pacquiao - Ricky Hatton 21.00 Hírek 22.00 Wrestling SMACK	9.00 Dona Barbara (sor.) 10.00 Rút kiskacsa (sor.) 11.15 Szerelmek 12.15 Sohasem feledlek (sor.) 14.00 Blanco özvegy (sor.) 15.30 Elrabolt sorsok (sor.) 16.30 Átkozott paradicsom (sor.) 17.30 A szerelem nevében (sor.) 19.30 Dona Barbara (sor.) 20.30 Házások és kedveltek (am.-kanadai film, 2007) 22.30 Viperafészek (sor.) 23.30 Terra Nostra (sor.)	BUKARESTI RÁDIÓ <i>magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában</i> 15.00 Híradó 15.10 Hétvégi magazin Marosvásárhelyi rádió 8.00 Jó reggelt, Erdély! Híradás, Telefonsajátjáték, Nyelvőr, Világjárók 10.05 Térérő 14.00 120 perc. A hétvége eseményei, Jó rájuk emlékezni, Templomaink, Portréműsor, Kabaré, Vetélkedő 16.00 Híradó, Aranyemberek, Gramofon: a '30-as évek slágerei, Verssekben tündöklő Erdély, A hét zeneműve KOLOZSVÁRI RÁDIÓ 2.00 Éjszakai váltás 8.00 Hírek, műsorism., sport 8.30 Körhinta, Zenenegyed 9.25 Cifra palota 9.55 Hírek, műsorism. 15.00 Slágerlista 16.00 Hírek, műsorism. 16.10 Lemezlövárda 16.30 Érintő 17.00 Láthatár 17.30 Sorsok az operaszínpadon 17.55 Hírek, műsorism.

TVR 2	PRO TV	ANTENA 1	PRIMA TV	DISCOVERY	SPORT.RO	ACASA	BUKARESTI RÁDIÓ
7.00 Esély és esélytelenség 8.00 Természet és kaland 8.30 A románok kincsei 9.00 Motomágia 9.30 Mosoly négy keréken 10.00 Farm - magazin 11.00 Falu Tv 11.30 Csavargó horgász (ism.) 12.00 A mágikus kő (filmsor.) 12.35 Gyermekműsor 13.35 Győztesek - Szabó Gabriella 14.05 Lehet, hogy nem tudtad 14.15 Alpesi sí VB 15.00 A térképen túl 15.30 Jamie (sor.) 16.00 Atlasz 16.35 Zene - szórakoztató műsor 18.00 Szárnyalás a szívek felett (angol filmsorozat) 19.00 Bajnokok 19.35 Videoterápia 20.40 Stúdió 24 (filmsor.) 21.00 Eureka (filmsor.) 22.00 Hírek, sport, időjárásjelentés	7.00 Felkészülni, kész, főzz! (ism.) 8.00 ProTv hírek, sport, időjárásjelentés 10.00 Mi történik, doktor úr? 10.00 Szerelmek játéka (amerikai romantikus film, 2002, ism.) 12.00 A pletykafészek (amerikai filmsorozat) 13.00 ProTv hírek, sport, időjárásjelentés 13.05 Fogyasszanak, kérem! (ism.) 15.30 Amerikai Hőfőherke (amerikai vígjáték, 2007, ism.) 17.15 A Nílus gyöngye (amerikai kalandfilm, 1985) 19.00 Hétvégi Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés 20.30 Lopakodó (amerikai akcióthriller, 2005) 23.00 Bábel (francia-am.-mex. filmdráma, 2006) 1.45 Lopakodó (film, ism.)	7.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés 9.00 Szellemirtók 2. (amerikai akciófilm, 1989) 11.00 Lassie (filmsorozat) 12.00 Szindbád kalandjai (sor.) 13.00 Híradó, sport, időjárásjelentés 13.30 Házastársi csetepaték 14.00 A tolvajok hercegnője (amerikai kalandfilm, 2001, ism.) 16.00 Híradó, sport, időjárásjelentés 16.30 Szórakoztató műsor 17.30 Mutassalak be a szüleimnek 19.00 Híradó, sport, időjárásjelentés 20.00 SuperBingo Metropolis 23.30 Mesterek (hongkongi-amerikai akciófilm, 1989) 1.15 Magánháború (amerikai akciófilm, 1999) 3.00 Híradó, sport, időjárásjelentés	7.00 Kandikamera 8.00 Yin yang yo 8.30 Saman király 9.00 Sport, diéta és egy sztár 9.30 A ház. építkezés és design 10.00 Teleshopping 10.30 Levintza bemutatja 11.00 Flavours - 3 szakács - szórakoztató műsor 11.30 A gyűrű titka (amerikai thriller, 2004) 13.30 A bevetés szabályai (am. vígj. sor.) 14.00 Effektus (ism.) 15.00 Született feleségek (sor.) 16.00 Crusoe (kalandfilmsor.) 18.00 Hírek, időjárásjelentés 19.00 Sport 19.30 A cseresznye a tortán (reality show) 20.30 Anyacsere (reality show) 22.00 Effektus 30 23.00 Crusoe (filmsor.) 1.00 CSI - Helyszínelők (sor.)	7.00 Hogyan készült? 8.00 Mérnöki mütárgyak 9.00 Mocsári favágók 10.00 Tuningőrület 11.00 Autókereskedők 12.00 Amerikai hotrodok 13.00 Amerikai favágók - Fehér arany 15.00 Smash Lab - Autós sziklamászás 16.00 Állítólag - Banánhéj és házigyémánt 17.00 A túlélés törvényei - A Yukon-folyó 18.00 Hogyan készült? 19.00 EVO - Egy toronyház születése 20.00 Mocsári favágók 21.00 Nagy durranások 22.00 Megrázó történetek - Igazi farkasemberek 23.00 Rács mögött külföldön 0.00 Dühöngő világ - Országúti dühöngés 1.00 Végzetes másodpercek 2.00 Rendőrségi elit alakulatok - Kolumbia	7.30 ProMotor 8.00 Sport Hírek 10.00 Sport Hírek 11.00 Külön kiadás 12.00 Tenisz Masters Series Madrid: Roger Federer - Rafael Nadal 13.00 Hírek 14.00 Oltchim - Bajnokok Ligája 15.00 Fogadás a félelemmel 16.00 Amerikai Fitnessz Bajnokság 2008 17.00 Külön kiadás 18.15 Kézilabda: Gyor - Oltchim 20.00 A fény harcosai 21.00 Sport Hírek 22.00 K1 Praga	8.00 A szerelem nevében (sor.) 8.45 Teleshopping 9.00 Dona Barbara (sor.) 10.15 Szerelmek (sor.) 12.15 Sosem feledlek (sor.) 14.00 Blanco özvegy (sor.) 15.30 Elrabolt sorsok 16.30 Átkozott paradicsom (sor.) 17.30 A szerelem nevében (sor.) 19.30 Dona Barbara (sor.) 20.30 Azt beszéljük (am. vígjáték, 2005) 22.30 Viperafészek 23.30 Terra Nostra (sor.)	BUKARESTI RÁDIÓ <i>magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában</i> 10.00 Egyházi műsor Marosvásárhelyi rádió 10.00 Híradás, Ultrarövid ráadás 11.00 Híradás, Gyermekműsor 12.00 Híradás 12.05 Körhinta, Délék, Délkör 13.00 Híradás 13.05 Itthon Erdélyben - faluműsor: Udvarfalva, Maros megye (ism.), Szól a nóta 14.00 Zenés üzenetek 16.00 Híradó 16.10 Zenés üzenetek 17.00 Vasárnapra válogattuk KOLOZSVÁRI RÁDIÓ 2.00 Éjszakai váltás 14.00 Műsorism. 14.05 Dalposta 15.40 Vidékről vidékre 16.25 Körhinta 17.15 Rádióistentisztelet, evangélikus egyház 17.58 Műsorism.

TVR 2	PRO TV	ANTENA 1	PRIMA TV	DISCOVERY	SPORT.RO	ACASA	BUKARESTI RÁDIÓ
5.25 Hírek, Sport, Időjárás 6.15 Teleshopping 7.00 Farm (ism.) 8.10 Zene - szórakoztató műsor (ism.) 9.35 Atlasz 10.10 Szórakoztató műsor 11.30 Hírek, Sport, Időjárásjelentés 12.00 Falu tv (ism.) 12.45 Elisa (filmsor.) 13.45 Teleshopping 14.30 eForum 15.00 Együtt Európában 16.00 Szépségközpont (filmsor.) 17.00 Elisa (filmsor.) 18.00 Euronews 18.10 Berlin, Berlin (filmsor.) 18.40 Csodák (filmsor.) 19.15 Anne (kanadai filmsor.) 21.00 Az én költségvetésem 21.30 Közélelől a világ 22.00 Hírek, Sport, Időjárásjelentés 23.10 Visszajátszások 0.30 Hírszerzők (kan. tévéfilm sor.)	7.00 Pro Tv hírek, Sport, Mi történik doktor úr? 9.55 Könyvbemutató 10.00 Fogyasszanak, kérem! (ism.) 13.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés 14.00 A Nílus gyöngye (amerikai kalandfilm, 1985, ism.) 16.00 Fialat és nyugtalan (amerikai sorozat) 17.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés 17.45 Happy Hour - szórakoztató műsor 19.00 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés 20.30 Cyclops (amerikai sci-fi, 2008) 22.15 State és Románia (filmsor.) 23.30 Pro Tv hírek, sport, időjárásjelentés 23.45 Dan Capatos szórakoztató műsora 1.00 A vonatból kidobva (reality show, ism.) 2.30 Cognac kalandjai (amerikai vígjáték, 1964, ism.)	6.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés 8.00 Jó reggelt Razvannal és Danival 10.00 Sajtószemle Mircea Badeaval 11.00 Lassie (filmsorozat) 12.00 A szerelem talizmánja (filmsor.) 13.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés 14.00 Cognac kalandjai (amerikai vígjáték, 1964) 16.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés 17.00 Közvetlen hozzáférés 19.00 Híradó, Sport, időjárás 19.00 Híradó, Sport, időjárás 20.30 A vonatból kidobva (reality show) 23.00 Híradó, Sport, időjárásjelentés 23.45 Dan Capatos szórakoztató műsora 1.00 A vonatból kidobva (reality show, ism.) 2.30 Cognac kalandjai (amerikai vígjáték, 1964, ism.)	7.30 Viharsólymok (ism.) 8.20 Sport Florentinával 8.30 Teleshopping 9.00 Kandikamera 9.30 Haláli hullák (kanadai-amerikai vígjátéksorozat) 10.30 Sztárok 11.30 Ötcsillagos otthon (ism.) 12.30 Teleshopping 13.00 Kandikamera 13.30 Teleshopping 14.00 Flash Gordon (filmsor.) 15.00 Haláli hullák (kanadai-amerikai vígjátéksorozat) 16.00 A siker megszállottja (kanadai-am. életrajzi dráma, 2003) 18.00 Hírek 19.00 Sport 19.30 A cseresznye a tortán 20.30 Tisztán piszkos 21.30 Vita a konyhában (reality show) 22.30 Lököttek 23.15 A múlt titka (német-angol horror, 2005) 1.30 Hírek	7.00 Amcsi motorok 8.00 Végzetes másodpercek 9.00 Hogyan készült? 10.00 Piszkos munkák - A rákász 11.00 Miami Ink - A tetoválók 12.00 A legnagyobb mindent visz 13.00 Hogyan csinálják? 14.00 A túlélés törvényei 15.00 Állítólag... 16.00 Hogyan készült? 17.00 Miami Ink - A tetoválók 18.00 Újjáépítők - Wiley autója 19.00 Nagy durranások 20.00 A túlélés törvényei - Kimberley, Ausztrália 21.00 Hogyan készült? 22.00 Katasztrófa: ahogy én láttam 22.30 Megrázó történetek 23.30 Rács mögött külföldön 0.30 Dühöngő világ 1.30 Túlélés törvényei - Európai Alpok 2.30 Amcsi motorok	7.00 Sport Hírek 10.05 Külön kiadás 11.05 Kézilabda: Győr - Oltchim 12.05 Külön kiadás 13.05 Fogadás a félelemmel 14.00 Sport Hírek 15.05 Külön kiadás 16.00 BoxBuster: George Foreman vs Shannon Briggs 17.00 Hírek 19.00 Információk 20.00 Fogadás a félelemmel 21.00 Sport.ro Hírek 22.00 Wrestling SMACK 23.00 Vidám lányok 23.30 Local Komhat Superstars	7.00 A szerelem nevében (sor.) 9.00 Dona Barbara (sor.) 10.00 Szerelmek 12.00 Sosem feledlek 14.15 Teleshopping 14.30 Bindi, a dzsungel lánya (dokfilm sor.) 15.30 Elrabolt sorsok 16.30 Átkozott paradicsom 17.30 Igaz történetek 18.30 A szerelem nevében 19.30 Dona Barbara (sor.) 21.30 India (sor.) 22.30 Éjszakai történetek 23.30 Terra Nostra (sor.)	BUKARESTI RÁDIÓ <i>magyar nyelven a regionális stúdiók középhullámú adásában</i> 15.00 Híradó, kommentár 15.20 Magyar zenei lexikon 15.30 Kulturális mozaik Marosvásárhelyi rádió 11.00 Hírnegyedóra, Sport, Rádióújság - Hasznos tudnivalók 12.00 Híradás 12.10 Művelődési hírek 12.35 Kispad - sportműsor 13.05 Zenés üzenetek 14.00 Délutáni váltás - tájékoztató és szórakoztató műsor 16.00 Híradás, Örömegető - interaktív műsor 16.00 Híradás, Sport, Rádióújság 17.00 Híradás, Közérzet, Törvénytár 17.55 A nap hírei röviden KOLOZSVÁRI RÁDIÓ 2.00 Éjszakai váltás 8.00 Hangoló 9.50 Slágeróra 16.00 Hírek, rendezvényajánló, műsorism. 16.15 Hétköznapok igazsága 17.00 Nap-óra 17.30 Zene-lánc 17.55 Hírek, műsorism.

Hajrában a Dakar-rali

Tereprali

V. Ny. R.

▶ A Dakar mezőnye ugyan már elhagyta Chile területét és visszatért Argentínába, a tegnapi tizenkettedik szakaszt mégis a chilei Francisco Lopez Contardo nyerte meg a motorosok között. A dél-amerikai pilótának ez immár a negyedik szakaszgyőzelme az Aprilia nyergében, s ezzel immár összetettben a második helyre lépett elő. Az élen azonban továbbra is a francia Cyril Despres áll a KTM-mel, s bő egy óra előnye van üldözőivel szemben. A korábban szabálytalannak ítélt kerékcseréje miatt hatóság büntetéssel sújtott spanyol Mark Coma csak a 16., bár tegnap negyedik lett Fretigne (francia, Yamaha) és Ullevalseter (norvég, KTM) mögött. Ebben az is közrejátszott, hogy szerda éjjel Coma és néhány társa megóvta a végeredményt, mivel egy rendőr lezárta a szelektívét és elterelte őket, aminek következtében eltévedtek. A versenyigazgató helyt adott az óvásnak és újraértékelte a befutót: az eredetileg győztes holland Verhoeven végül csak a harmadik lett Coma és David Fretigne (Yamaha) mögött.

Az idén egyedüli romániai motorosként elrajtolt Martin Freinademetz tegnapi lapzártáig nem ért célba, de a Red Bull Romaniacs Nagyszében letelepedett osztrák pilótája – aki snowboardozásban Európa- és világbajnok volt – még az előkelő 39. helyen állt az abszolút ranglistán a 11. etap után. A San Juan és San Rafael közötti 476 km-es

speciált követően az autósok és a kamionosok között csak lapzártánk után avattak szakaszgyőztest, ám a quadosok mezőnyéből korábban befutott a Polaris nyergében ülő francia Christophe Declerck, megelőzve a hazai pályán versenyző Patronelli testvéreket (Yamaha), Marcost, illetve Alejandrót. Előbbi magabiztosan vezet az

összetettben, fivére előtt. A dél-amerikai Dakar-rali immár a hajrájához érkezett, hiszen csak két etap maradt hátra a holnapi Buenos Aires-i célba érésig. Ma San Rafael és Santa Rosa között 725 km-t tesznek meg, amelyből 368 km lesz a mért szakasz, míg az argentin fővárosba vezető holnapi 707 km-es távból 206 km a speciál. ◀

A chilei Lopez Contardor újabb szakaszgyőzelmet ünneplhetett, s az összetettben is előrelépett a második helyre

Zilah után következik a Győr

Kézilabda

ÚMSZ

▶ Mivel hétvégén a Bajnokok Ligájában kell szerepelnie, a hazai pontvadászatban már szerda este lejátszotta tizedik fordulóbéli mérkőzését a Râmnicu Vâlcea-i Oltchim élvonalbeli női kézilabdacsapata. Radu Voinea edző tanítványai épp azt a Zilah HC-t fogadták, amelynek jelenlegi trénera Gheorghe Tadici. Voinea, mint ismert, Tadici-ot váltotta a hazai bajnok és a női válogatott élén is. A címvédőnek nem is okozott problémát ez az összecsapa-

pás, s 36-24-re verte vendégeit. Az Oltchim legközelebb vasárnap lép pályára Magyarországon, a Győr elleni BL-meccsen. A romániai együttes már bebiztosította továbbjutását a C csoportból, hétvégi ellenfelének azonban még harcolnia kell érte. A találkozót 18.15 órától a Sport.ro élőben közvetíti.

A hazai pontvadászat tizedik fordulójának mindegyik mérkőzését holnap játsszák, a következő párosítás szerint: Buzău–Konstanca, Brassó–Galac, Brăila–Resicabánya, Bákó–Nagybánya, Kolozsvári U–Rapid (mindegyik 11 órától), Déva–Roman (18 óra). ◀

Meglepetés az Afrika-kupán

Labdarúgás

ÚMSZ

▶ Gabon labdarúgó-válogatottja szerezte az eddigi legnagyobb meglepetést az Afrikai Nemzetek Kupáján, amikor a D csoport nyitómérkőzésén 1-0-ra legyőzte Kamerun legjobbjait. Az Angolában zajló tornán Cousin 17. percben lött góljá hozta meg a hárompontost a gaboniaknak. A szerda esti találkozón a kameruni csapat játékosai, Rigobert Song egyedüli rekorderré vált azzal, hogy a nyolcadik alkalommal játszott a kontinensviadalon. A 33 éves védő eddig az elefántcsontparti Alain Gouamene és az egyiptomi Hosszam Hasszan társaságában megszerezte a rangsor hét-hét szereplését. Hasszan ugyan szintén nyolc tornán vett részt, de az egyiket egyetlen percet sem játszott. Song az 1996-os Afrikai Nemzetek Kupáján volt ott

először, azóta egyetlen tornáról sem hiányzott. 2000-ben és 2002-ben – csapatkapitányként – végül győzelemre vezette a kameruni együttest.

A D kvartett másik összecsapásán nem bírt egymással a tunéziai és a zambiai együttes, Daudi, illetve Mulenga góljai után 1-1-es döntetlennel zártak.

Tegnap már a második forduló rendezték a csoportkörben, s az A előjelű négyesben Mali–Algéria, Angola–Malawi párosításban léptek pályára. Mindkét találkozó lapzártánk után fejeződött be. Ma csak az Elefántcsontpart–Ghána-viadal szerepel a programban, a gerilátamadást szenvedett togóiak visszalépése miatt Burkina Faso szabadnapos lesz. Holnap Nigéria–Benin és Mozambik–Egyiptom, míg vasárnap Gabon–Tunézia- és Kamerun–Zambia-viadalok lesznek. A tornát élőben közvetíti az Eurosport. ◀

Kupa-szerda Európában: kiesett a Barcelona és a 'Pool

Labdarúgás

Turós-Jakab László

▶ A hazai pályán elszenvedett 2-1-es vereség után hiába nyert 1-0-ra Sevillában a Barcelona labdarúgócsapata, összesítésben kiesett a spanyol Király-kupából. Szerdán este a katalánok gólját Xavi szerezte a 64. percben. Az idegenbeli 2-1 után a Deportivo La Coruna 0-2-vel fordult ugyan a Valencia ellenében, de végül továbbjutott a 2-2-es végeredménnyel. További nyolcaddöntők: Racing Santander–AD Alcorcon 0-0 (továbbjutott: a Santander 3-2-vel), Osasuna–Hércules Alicante 1-0 (tj. az Osasuna 2-2-vel, idegenben rúgott góllal), Getafe–Málaga 5-1 (tj. a Getafe 6-3-mal), Villarreal–Celta Vigo 0-1 (tj. a Celta 2-1-es összesítéssel). Tegnap este Mallorca–Rayo Vallecano (az első mérkőzésen: 1-2) és Atlético Madrid–Recreativo Huelva (0-3) visszavágókat rendeztek, de mindkét mérkőzés lapzártánk után ért véget. Az angol FA-kupa 3. fordulójának újrarájtszott

mérkőzésén, Bertrand öngóljának köszönhetően, a Liverpool a 94. percg vezetett a Reading ellen, de a hajrá a vendégeknek sikerült jobban: Sigurdsson büntetőből egyenlített, majd a hosszabbításban Long fejes gólja némitotta el a Pool-szurkolókat (1-2). Löwenkrands mesterhármával a Newcastle 3-0-ra nyert a Plymouth ellen. Január 19-én, kedden, elhalasztott mérkőzéseket pótolnak a következő párosítás szerint: Accrington Stanley–Gillingham, Brentford–Doncaster Rovers, Notts County–Forest Green Rovers, Cardiff City–Bristol City.

Az Olasz Kupában is nyolcaddöntőket rendeztek. Az AC Milan megszenvedett a győzelemért a harmadosztályú Novara ellen (2-1), Flamini csak a 81. percben tudta biztosítani a rosso-nerik sikerét. A Genova hazai pályán kapott ki 2-1-re a Cataniától, a Juventus pedig 3-0-ra ütötte ki a Nápolyt. Tegnap lapzártánk után Fiorentina–Chievo; Udinese–Lumezzane; (III) és Lazio–Palermo-mérkőzéseket rendeztek. ◀

A Liverpool kiütötték az FA-kupából, miután a 94. percg vezetett

Röviden

Németországban a váradiak

Németországban mártózik meg holnap a Nagyvárad Frigoconti VSK férfi vízilabdacsapata a LEN-kupa nyolcaddöntőjének első mérkőzésén, s a román bajnok ellenfele ismét az a Berlin Spandau lesz, amellyel az elmúlt évek során már többször is találkozott. Ugyanebben a sorozatban a Ferencváros együttese a Nantes Savonát fogadja.

Bukarestben lesz a kupadöntő

Brassó nem tudja vállalni a jégkorongozók Román Kupa-döntőjének megrendezését, mivel egy nem várt probléma miatt késlet a helyi jégpálya felújítási munkálatainak a befejezése. Ilyen körülmények között a sportági szakszövetség illetékesei úgy döntöttek, hogy a Csikszeredai Sportklub és a Steaua közötti január 30-i finálét Bukarestben tartják meg.

Grosan helyettesíti Bránzát

A 19 éves nagyvárad Raluca Grosan helyettesíti hétvégén a sérült Ana Maria Bránzát a román női törvályogatásban a hétvégén, a budapesti Grand Prix-viadalon. A női trikolórok, mint ismert, Európa-bajnokok törvívásban.

Magyar válogatott futballista is érintett a bundabotrányban?

A Bors című magyarországi lap értesülései szerint bizonyítékok vannak egy exválogatott magyar hátvéd érintettségére a tavaly kirobbant nemzetközi labdarúgó-bundabotrányban. A lap úgy tudja, hogy a bochumi ügyészség által a Nemzeti Nyomozó Irodának elküldött iratokban megneveznek két embert. Egyikük egy korábbi válogatott, három országban is megfordult védő, akinek bűnössége bizonyítható a német vádhatóság iratai alapján.

Kozma keretet hirdetett

Kihirdette 14 fős keretét a jövő kedden kezdődő Európa-bajnokságra Kozma Mihály, a magyar futsal-válogatott szövetségi kapitánya. A házigazda magyar csapat elsődleges célja, hogy bejusson a legjobb nyolc közé az Eb-n. Kozma Mihály alakulata a torna nyitómérkőzésén a honosított brazilokkal felálló azeri csapattal mérkőzik meg, majd szombaton a csehekkel találkozik. A csoportból az első két csapat jut majd tovább, így az első összecsapásnak már óriási szerepe van. A döntőt január 30-án, szombaton rendezik Debrecenben.

Schumi három éven belül ismét világbajnok akar lenni

A száguldó cirkuszba visszatért Michael Schumacher, hétszeres világbajnok kijelentette: három éven belül ismét a legjobb szeretne lenni. A Mercedes GP 41 éves klasszisa korábban már elárulta, hogy 2012-ig tervez a stuttgarti alakulattal, bár egyelőre csak egyéves szerződést kötött új csapatával. A Bildnek adott tegnapi interjújában a német sztár hozzátette: nem biztos, hogy a vb-címet már az első évben megnyeri, de úgy érzi, három szezon alatt ismét a csúcsra érhet.

Marosi még versenyben

Marosi Katalin 6-2, 6-4-re nyert a spanyol Eloisa Compostizo de Andres ellen, Kapros Anikó viszont ugyanilyen eredménnyel kikapott az orosz Ksenya Pervaktól a hétfőn kezdődő ausztrál nyílt teniszbajnokság selejtezőjének tegnapi első fordulójában. Az idei első Grand Slam-torna 128-as főtáblájára jutáshoz három győzelem szükséges, a párosításokat ma sorsolják.

A bábjátékos titkai

Meczner János rendező szerint igazából jelentős bábszínész csak az lehet, aki színészként is értékes

Budapesti interjúalanyunkkal bukaresti bábszínházi fesztiválon beszélgettünk, többek közt a szakma fény- és árnyoldalairól, a hagyományos bábművészet és a korszerű technika találkozásairól, de arról is, hogy miért van hatalmas felelőssége a bábszínháznak a felnövekvő nemzedékek kulturális érdeklődésében.

Zsehránszky István

► Arra kérem, árulja el nekünk, hogyan lesz valaki magyar szakos tanárból, történészből, művészettörténészből bábos?

– Amikor a bölcsészkarra jelentkeztem, sok minden érdekelt, de igazából nem voltam még biztos abban, hogy mi akarok lenni. Aztán rájöttem, hogy a színház érdekel a legjobban, és miután a bölcsészkaron végeztem, jelentkeztem a Színház- és Filmművészeti Főiskolán a rendezői szakra. Elvégeztem, és azóta színházban dolgozom.

► Romániában a bábszínház mintha önmagát számolná fel. A bábos színészként kíván előtérbe kerülni, elhanyagolja a bábót, és az eredmény siralmas: műkedvelő színjátás. Mi a helyzet Magyarországon? Ott is létezik ez a jelenség?

– Magyarországon ilyen szempontból jobb a helyzet, mert a bábszakma továbbra is bábszakma, de az kétségkívül igaz és világlejenség, hogy a mai színházművészet erőteljes stilizációs folyamaton megy keresztül, tehát más jellegű színjátás alakult ki már a 20. század végén. A naturalista-realista színjátászi mód, amely az egész múlt századot végigkísérte és alapjaiban véve meghatározta, átalakulóban van. A színházművészet egyre inkább a társadalmi élet felé fordul, a mozgásművészet, a cirkusz, a bábok használata, a komputer- és videotechnika felé, az internetes megoldásoknak a színházi életbe való bekapcsolására törekszik. A mai színház sokkal inkább összetett művészet, mint korábban. Több olyan előadás is van Budapesten meg az országban, ahol bábos elemeket használnak. És ez fordítva is igaz. Az a fajta bábművészet, ami illúziószínház volt, ahol a bábost nem lehetett látni, csak a bábót, visszavonulóban van. Ami nem is annyira meglepő, ha arra gondolunk, hogy hajdan, amikor a bábozás kialakult, akkor is lehetett látni

a bábost, tehát az animátort. És ha az animátori minőség érvényesülését tekintjük, akkor a bábozásban tapasztalható visszalépés egyúttal előrelépés. Ezzel szemben ha olyan helyzet alakul ki, amelyben túlon túl csak az egyik oldal érvényesül, akkor baj van. Azt hiszem, a romániai művészetben is egyfajta átmeneti állapotról van szó, vissza fog találni a bábos a bábhoz, a színész és a báb kölcsönösen segíteni tud egymásnak.

► Nálunk is láttam olyan színházi előadást, ahol bábót is használtak. Akkor, amikor csodára volt szükség. Valami olyasmire, amit a színészek önmagukban nem produkálhattak.

– Ezt én nem érzem bajnak. Ebben az esetben a színház jó megoldást talált, előre tudta vinni dramaturgiailag azt, amit akkor ki akart fejteni. Mondok egy példát: a Varázsfuvolában – amely közismert opera és egy nagyszerű Mozart-mű, mi is játszunk most a Budapesti Bábszínházban – olyan megoldásokat találtunk a bábokkal, amelyeket valószínű, hogy sehol nem lehet az ún. élő színházban megvalósítani. Amikor arról énekel Papageno, hogy gyerekekre vágyunk, közös gyerekekre, akkor megjelenik a színpadon vagy harminc marionett – harminc kis Papageno! Ezt normál színpadon elég nehéz lenne eljátszani...

► És erőltetett lenne.

– Mondok más példát is: elég szomorú, de Magyarországon jelen pillanatban csak a Budapesti Bábszínházban játszák Madách remekét, *Az ember tragédiáját*.

► Ott azonban megtalálta a helyét!

– Egy csomó olyan megoldást használtunk, amit az ún. élő színházban el sem lehetne képzelni. És azt gondolom, ezek a megoldások tökéletesen stimmelnek Madách gondolatvilágával, elősegítik annak érvényesülését. De mondhatok „ellen-

példát” is: a Nemzeti Színházban most játsszák Weöres Sándor kiváló darabját, *A holdbeli csónakost*, és ebben olyan bábos jelenetek vannak, amelyek nagyon-nagyon segítik az előadást; a Nemzeti színészei pedig imádják a bábos jeleneteket. Tökéletesen értik, hogy azok a jelenetek miért segítik a produkciójukat, miért jó az, ha bábos megoldásokkal van dúsítva az előadásuk.

► Nem csodálkozom azon, hogy az ember tragédiájához nagyon talál a bábos megoldás: Madách műve mindenekelőtt költészet, költői általánosítás. A báb pedig önmagában véve egy lépéssel előbbre van a költészetben és a költői általánosításban, mint a színész.

– Így van, amit ön említ, az a stilizáció. A báb maga is műalkotás, költészet, ha úgy tetszik, stilizáció. Jelenléte valósággyal egybeesik azzal a változással, ami ma észlelhető a színházban.

► Arra kérem, fejtse meg egy titkot.

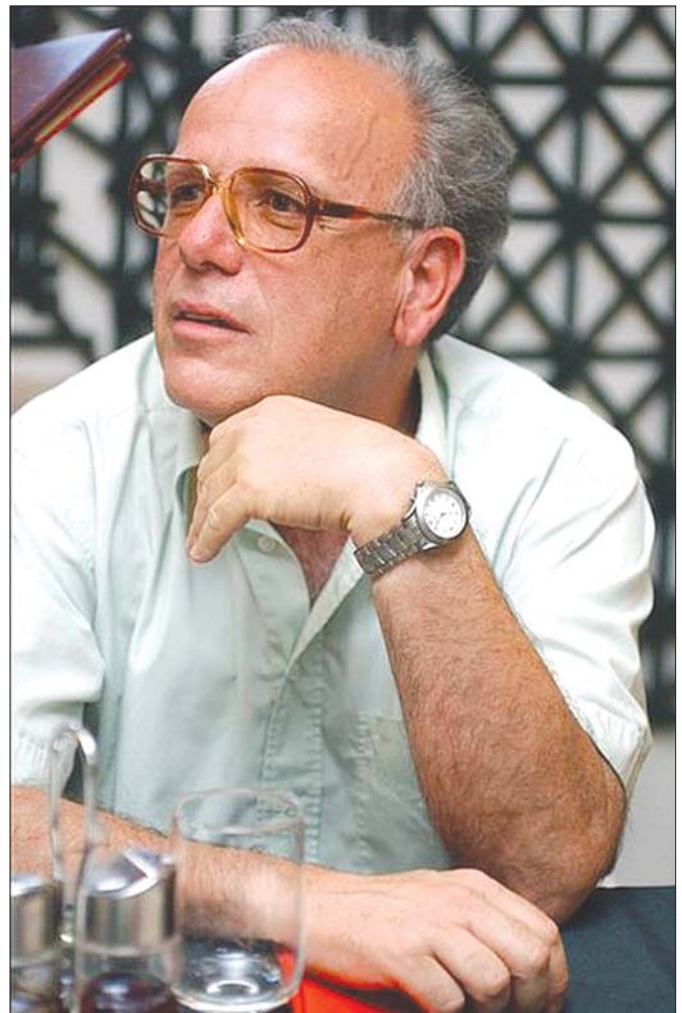
– Hát, ha képes vagyok rá...

► Egy mesedarabban egyik színész ókori színházi maszkhhoz hasonló álarcban jelent meg, és félelmetes nagy egyéniség volt. Később megint bejött a színpadra ugyanabban a ruhában, ugyanabban a szerepben, de maszk nélkül, és immár senki sem volt. Ekkora ereje van egy maszknak?

– Azt gondolom, hogy igen.

► Mi történt tulajdonképpen? Talán a színész egyéniségéből hiányzott az a maszk?

– Meggyőződésem, hogy igazából jelentős bábszínész csak az lehet, aki színészként is értékes. A bábozásnak az a lényege, hogy az érzéseket, érzelmeket, gondolatokat, amiket a színész megformál, nem saját arcával, testével fejezi ki, hanem abba a piciny rongydarabba, bábfigurába vagy egy golyóstollba, ha éppen az van a kezében, tehát

Fotó: MTI

egy tárgyba plántálja át. Hangsúlyozom: alapvetően fontos a színészi minőség, miként alapvetően fontos, és van, aki ebben zseniális, hogy ezeket a belső dolgokat valamin keresztül tudja igazán érzékeltetni. Amikor a bábszínházba kerültem, és tapasztalatszerzés végett néztem az előadásokat, akkor láttam a *Csodálatos mandarint*, Bartók művét bábszínházban, és számomra teljesen megdöbbentő volt az, hogy a lány figurájának effektíve erotikus hatása volt, pedig egy báb... Mert ezt plántálta bele a bábót mozgató művész.

► Mindez azt bizonyítja, hogy a színész és a báb

nem állíthatók szembe egymással. Nagyon jól létezhet külön-külön is mind a kettő, és erősítheti vagy gyengítheti egymást, ha együtt van. Mi következik ebből?

– Én azt gondolom, közösen kell keresni azokat a formákat, megoldásokat – ahogy ön is megfogalmazta, nagyon pontosan –, hogy színész és báb egymás mellett és együtt is tudjanak működni. Egyébként azt nem érzem, hogy bármi elmentés lenne köztük, hogy válság lenne. Magyarországon legalábbis mivel lenne magyarítható az, hogy az elmúlt 20-22 évben tizenegy vidéki városban indult bábszínház...

► Mikor kezdődött ez a folyamat?

– A '80-as évek legvégén és a '90-es években, de vidéken van olyan bábszínház, amelyik 2000 után jött létre. Ez egy társadalmi igény nálunk. Magyarországon a bábművészet erősödését segíti az, hogy a Színház- és Filmművészeti Egyetemen belátták: ahhoz, hogy a hirtelen létrejött tizenkét bábszínház színvonalas legyen, jó színészekre van szükség, tehát elindították a bábszínészképzést, sőt, ezelőtt másfél évvel elindították a bábrendezőképzést is. Tehát elősegítik azt, hogy a magyar bábos szakma erősödjön.

Folytatása a 2. oldalon

Meczner János (Budapest, 1944)

Jászai Mari-díjas rendező, színházigazgató. Az ELTE Bölcsészettudományi Karán a magyar-történelem-művészettörténet szak elvégzése (1967) után rendezői diplomát szerez a Színház- és Filmművészeti Főiskolán. Pályáját 1973-ban a győri Kisfaludy Színház rendezőjeként kezdte, később ugyanott vezető rendező és főrendező. 1980–1989 között a Népszínházban rendez, 1989-től az Arany János Színház,

1994-től a Budapesti Bábszínház igazgatója, a Thália Színház művészeti vezetője. Emellett a Bábszínészképző Tanfolyam művészeti vezetője, a Színház- és Filmművészeti Egyetem tanára. Főbb rendezései: W. Shakespeare: *Rómeó és Júlia*; F. R. Miller: *Pillanás a hídról*; Szabó Magda: *Régimódi történet*, *Kiáltás, város!*; W. A. Mozart: *A varázsfuvola* (marionett-változat); P. I. Csajkovszkij: *Diótörő* (bábadaptáció).

Mozivászón Extra

Román filmes bőség

Farkas István

Románia az utóbbi hónapokban a nemzetközi sajtó mindennapos szereplőjévé vált. Mind a gazdasági helyzet, mind az elnökválasztási „kampányfogások” sora, legutóbb pedig Udrea asszony furdóruhási „villogása” felkeltette a sajtó éber óreinek figyelmét. De jelentek meg olyan írások is, amelyekért nem kell szégyenkezni. Sheri Linden, a *The Hollywood Reporter* kritikusa 2009 harmadik legjobb filmjének titulálta Corneliu Porumboiu *Rendőr, melléknév* című (Oscar-jelölt) alkotását, amelyet közvetlenül Michael Haneke *Féher szalag* és Neill Blomkamp *District 9* című alkotása mögé sorolt be. A *New York Post* év végi összeállításában, amely az évtized legjobb alkotásait veszi górcső alá, Cristian Mungiu 2007-es, „aranypálmás” *4 hónap, 3 hét 2 napja* a nyolcadik, Cristi Puiu 2005-ös, *Lázárescu úr halála* című filmje a kilencedik helyet foglalja el. Az *Entertainment Weekly* és a *Filmline* szintén kitüntetett figyelmet szentel a két román alkotásnak. Edouard Brane, az *AlloCiné* francia portál kritikusa „a román filmgyártás aranykora”-ként említi az utóbbi éveket, külön fejezetet szentelve az új hullámos filmek bemutatásának.

Ha 2010 tervezett filmjeit vizsgáljuk, az idei év még az eddigiekénél is jobbnak ígérkezik. A bemutatásra kerülő

22 fikciós játékfilm fele debütrendezés, de '90 után idén ünnepelhetjük nemcsak a legtöbb filmet, hanem a legtöbb, koprodukcióban készülő alkotást is.

A legnagyobb várakozás, úgy tűnik, Cristi Puiu *Aurora*-ját övezi, amelynek összköltségvetése 14 millió euró körül van. A Bukarestben játszódó gyilkosság történet (házaságból és munkahelyről) frissen kirúgott hőstét, helyesebben antihőstét maga a rendező alakítja. Ugyancsak szépreményű produkciónak tűnik Titus Munteanu *Caravana cinematografică* című alkotása, illetve Călin Netzer *Medalia de onoare*,

dos tévés múlttal rendelkező Munteanu filmje az '50-es években játszódó történet, egy fiatal pártaktivistáról, aki egy falucskában promózza pártja legújabb propaganda-filmjét. Netzer alkotása szintén a régmúlt időkbe vezet vissza, főhőse egy háborús tettestől kimentett nyugdíjas, akit Victor Rebengiuc alakít.

A szintén „arany pálmás” Marian Crișan idén *Morgen* című, román–magyar–francia koprodukcióban készülő nagyjátékfilmjével jelentkezik, amelynek középpontjában szülővárosa, Nagyszalonta egy lakosa áll, aki elme halászni, és onnan egy kurd menekülttel tér haza.

Crăciun című szerelmi drámájával), a *Hogyan töltöttem a világvégét* rendezője, Cătălin Mitulescu (*Un balcon în formă de inimă*), illetve Radu Gabrea, aki *A lefejezett kakas* után ismét Eginald Schlattner-művet adaptál, ezúttal a *Vörös kesztyűket*, amely azért is érdekesnek ígérkezik, mert magát a rendezőt is bebörtönözték az ötvenes években, akárcsak Schlattnert.

Az év további reményességei Sergiu Nicolaescu *Poker* című egészestése, Lucian Georgescu első nagyjátékfilmje, a *Tatăl-fantomă*, Constantin Popescu tervezett trilógiájának első része,

Hány „érem” ismeri el vajon idén a román filmgyártás érdemeit? (Képkocka Călin Netzer *Medalia de onoare / Erdemérem* című filmjéből)

amelyek az őszi Thesszaloniki Nemzetközi Filmfesztiválon már bizonyítottak. A közel fél évszázada

Olyan nagy neveket is láthatunk idén a filmszínházakban, mint Radu Muntean (*Marți după*

a *Portret al luptătorului la tinerețe*, valamint Florin Șerban *Eu când vreau să fluier, fluier* című filmje.

A bábjátékos titkai

Folytatás az 1. oldalról

► Marosvásárhelyen is, Kolozsváron is van bábos szak. De például marionettet nem tanítanak egyikén sem.

– Hát akkor én furcsát fogok mondani: mi abból indulunk ki, hogy az egyetemi éveik alatt a növendékek ismerjenek meg minden bábtechnikát. A legnagyobb gondunk az volt, hogy nem találtunk Magyarországon olyan művészt, aki tanárként is jó, és nagyon ért a marionetthez. Ezért Aradról kértünk föl vendégtanárt, Adela Moldovant, aki 2009-ben augusztus végétől október elejéig intenzív marionettkurzust tartott; ami azt jelentette, hogy öt héten át napi nyolc-kilenc órát voltak együtt, és nem azt mondom, hogy megtanulták a marionettet, de meg tudnak fogni egy marionettbábút, megismerték az alapokat. És ugye, Romániából jött a kolléga.

► Mert a marionettet a román bábosok valamikor nagyon is használták. Az aradi társulatnak pedig, amely Romániában az egyik legjobb bábszínház, a nevében is benne van: Marionett-színháznak nevezik. A magyar bábszínházakban viszont nem használják, más bábos technikákat alkalmaznak, sőt, egyesek büszkén állítják: „A marionettnak nincs hagyománya a magyar bábszínházban!” Ezzel nem dicsekednek...

– Kétségtől van hagyománya. Pontosan ezért szeretnénk megismertetni, hiszen kiváló műfaja a bábművészetnek. Akik a kurzuson

most részt vettek, megszerették. Közülük többen faragtak már maguknak marionettbábút, és gyakorlatoznak azzal, pedig a kurzus végetért. Azt gondolom, Magyarországon most van ez iránt érdeklődés.

► És ami Magyarországon divatba jön, mindig áterjed hozzánk. Ahogy a mozgás-színház, hátha áterjed a marionett is az itteni magyar bábszínházakba.

– Drukkolok, hogy így legyen. A gyerekek döntően a bábszínházban találkozhatnak először a színházzal. Hogy milyen előadásokat látnak, az egész életükre meghatározhatja, hogy színházba járó közönséggé válnak-e vagy sem. Ha a bábszínházban valami vacakot, ócskát, pocskót...

► Olcsót...

– ... mutatnak nekik, a gyerekek azt szeretik meg, az lesz számukra az etalon, és akkor megtörténhet, hogy felnőtként egyáltalán nem fognak színházba járni, vagy ha igen, akkor a gyerekkorban látott ócska, vacak talmit tartják jónak. A bábszínházaknak, úgy gondolom, óriási a felelősségük.

Bölöni Domokos

Miatyánk halála

Az októberi reggel ködében fuldoklott a nap, odakintről éles nyertést hallottak. Samuka odasúgta padtársának: – Meglásd, ma megint nem lesz tanulás, ez a mi lovunk, a Laci.

A tanítókisasszony riadtan ugrott fel, és kisietett. Csengetéskor tért csak vissza, nagyon bánatosan, kisírt szemekkel.

A Samuka édesapja nógatók közepette fordította meg a szekeret. Az igazgató bácsi csak ezután szállt le, cigarettát sodort magának, rágyújtott. A gyerekek az ablakból lesték, majd gyorsan a helyükre iszkoltak. Jön!

Az ajtóból fojtott szóval társalag szót, aztán belépett a magas, morcos bajszú, fekete ember. Megállt az asztal előtt, és rövid hallgatás után sötét hangon elmondta: nagy gyász szakadt ránk, mert meghalt a népek atyja, aki – a falon függő képre fordította tekintetét –, aki... A hangja elakadt, meghatódott saját szavaitól, remegett a

szája széle, folyton beharapta bajuszát. – Aki mindnyájunk nagy atyja volt...

Percekig viaskodott magával, aztán végre férfiasan kihúzta magát, és ünnepélyesen felszólította a gyermekeket, lehettek vagy tizenöt, hogy bújjanak a padra, mert sírni illik. Szemléltetésképp a tanítókisasszonyt az asztalhoz parancsolta, megigazította előtte a varrottas terítőt, és intett a szemével. Mikor a fiatal lány zokogni kezdett, a kicsikhez fordult. – Így kell – sóhajtott. – Ekként siratjuk a mi nagy jótevőnket.

Mindenki lebüjt, a jótanuló leánykák az első padokban hüppögni kezdtek, nagy lehet a baj, hiszen né, a tanító néit hogy rázza a sírás. De a fiúk egy része, s különösen egy tanyasi legényke a hátsó padból, Csacsá Marci, aki valahonnan a havas lába alól jövőgetett nagy néha iskolába, sehogysam tudta felfogni a pillanat magasztosságát, elkuncogta magát, és néhányan követék példáját.

Azt gondolták, valami „szerepet” akar játszani velük az igazgató bácsi.

Marci hangosan is elkcantotta magát. Úgy hangzott, mintha a gyomra illetlenkedett volna. Az igazgató lassan, mintha temetési menetben volna, odasétált, megragadta a fiúcska fülét, aztán a haját, nagy, kócos fej volt, és egyetlen szó nélkül cibálta, a többi pedig merőn „fogta” a szemével, mint kigyó az egeret, amíg mindenkinek mélyre csuklott az arca. Marciból éles sziszegés jött elő, mintha hirtelen megvágta volna magát a bicskával, aztán nyúszítani kezdett, mint a kiskutya, ha orrát rugdossák. Arcán megjelentek az első könnycseppek. A mord ember szorítása csak ekkor engedett.

Hangosan sírt-zokogott, fel-felsukló jajgatással, az egész egytanerős iskola.

A Samuka édesapja óvatosan az ablak alá került, csendben hallgatózott. Marci a korbács nyelére feszült, gégéjén az ádamcsutka sú-

rún járt le-fel, meggyűlt a nyelmeivalója. Hirtelen mozdulattal földhöz csapta a sapkáját, de meggondolta magát, restelkedve szedte föl, s mikor az igazgató kitekingett, szorgalmasan porolgatta a gúnyját.

– Na, khm, elég is lesz – krákolgott az igazgató. Indult kifelé, a lányra nézett. – Nem gondolta meg mégsem? – kérdezte, mint érkezősekor, ugyanazon a fojtott hangon. A lány szemei könnyben úsztak, válaszát nem értették. – Fontolja meg – mondta fenyegetően a fekete ember. – Adok rá tíz percet, addig az irodában várok.

Bevágta az ajtót, rettenetes csattant.

A tanítókisasszony alvájároként lengett fel s alá az osztályban, a gyermekek riadt tekintettel követték. Mezei Ilus, a kedves kis félárva, aki csakis és csakis úgy volt hajlandó olvasni, ha a tanítónéni előbb megpuszítja, most felpattant, és azon a tiszta új, szépen csengő hangján ezt mondta:

– Tanító néni, sírjunk még egy kicsit... Olyan jó volt!

A többi is rázendített. – Sírjunk még... Igazán na, sírjunk!

A bánatos szemű lány letörölte könnyeit, elmosolyodott. – Nem bánom – rebe-

te. – Sírhattok még egy kicsit. Az volt aztán az igazi, szívből jövő sírás. Mert ez önkéntes sírás volt. A szomszédos irodában idegesen kapta fel fejét az igazgató. A Samuka édesapja ismét közelebb jött az épülethez, alább a lovak idegesen felnyerítettek.

Az osztály nem vette észre, mikor hagyta magukra őket a lány.

– Nos? – fogadta felvont szemöldökkel a férfi. – Ugye, okos lány maga – villantotta rá fogait, óvatosan becsukta az ajtót, majd elfordította a kulcsot a zárban.

A gyermekek elcsendesedtek, szemüket le nem vették az ajtóról. Ültek fegyelmegesen, várták a tanítókisasszonyt.

Déltájban jelent meg Róza néni, a takarítóasszony, hazaküldte a társaságot. Búcsúképpen a kis Mezei Ilus még bekiáltotta az üres irodába: – Mi most hazamenünk, tanító néni... S holnap eszmég eljövünk, sírni!

Samuka hallotta egyedül, mikor az apja megrázta odakint a gyeplőt a ló farán, ami azt jelenti: – Indulás, Laci.

Ketten kenték volt meg a tengelyeket, miután hajnalban beszólt a bakter, hogy „Te Sándor, fel kell hozni s vissza is kell vinni az igazga-

tót, mert jön inspekcióba”. Most valahol a Tolvajok fogadója táján lehetnek, mert lefelé könnyen megy a szekér. Igyekezett hát haza, hiszen az állatokkal ma ő látja el. Kíváncsiskodó édesanyjának annyit árult el, hogy az apja csak estére tér vissza. Mert a világban valami furcsa dolog történt. Egyebet nem lehetett kívájni belőle.

Hátul azonban, a széknakaszaj tövében megoldódott a nyelve, és elkotyogta Medvének, a hatalmas házörzőnek, hogy ejsze most jó ideig nem kell iskolába menni. Mert meghalt a miatyánk.

– Nem érted? – simogatta a bután bámuló állatot. – Hát az, te, hogy miatyánk, ki vagy a kolhozmenyekben.

A kutya erre már boldogan vakkantott. Samuka leoldotta a láncról.

– Szabadság! – kiáltotta neki, és jó ideig együtt rohangált vele a kertek alatt bágyadtan nyújtózó rét soványan, aszott fűvén. Végül ki-fülladva vetette magát egy kiálló zsombékra, hanyatt dőlt, és napszentültéig gyönyörködött a délre húzó madárrajokkal versenyre kelő fellegek bolondos játékában.

(A *Küküllőmadár* című sorozatból)

A szolgaságról

Tamás Gáspár Miklós

A szolgaság – habár egyetemes állapot – sokféle, és a szenvedésnek számtalan alakzata van, amelyet evvel a képzetel vagy metaforával leírni nem célirányos. Ha a fölszabadulás módozatain tűnődünk, akkor a legelső dolgunk a szolgaság tüneteinek fölismerése. Azt hihetnénk, hogy ezek a tünetek nyilvánvalók.

De nem. Az uralkodó kultúrának az a föltevése, hogy az emberek ténylegesen szabadok, és a szolgaság patológus: olykor szabad beleegyezésen nyugszik. Vannak esetek, amelyekben személyek – látszólag – önként alárendelik magukat más személyeknek vagy személytelen tekintélyeknek. Belépnek merev hierarchiájú szektákba vagy katonás szervezetekbe, mazochisztikus nemi kapcsolatokba, mester-tanítvány viszonyokba, egyenlőtlen barátságokba. Néha az a benyomás keletkezhetik, hogy némelyeknek a szolgaság mély (benső) szükségletüké vált. Mások a szolgaságba való belenyugvást (vagy a benne lelt perverz élvezetet) kulturális tulajdonságként írják le, mintha a szabadság igénye és a szabadság öröme nem volna egyetemes. (Elterjedt közkeletű Kelet-Európában, hogy az emberek a korábbi rendszerben úgy mondták „megszokták” az alárendelődést, a tekintélynek való engedelmességet, s ezt most is kívánják, amikor állítólag már „nem volna muszáj”).

A szolgaság maga őseredetiben formájában tízezer évekig az emberiség nagy részének közös sorsa volt. Egészen a huszadik századig még Európában is verték az alacsonyabban állókat: a béreseket, a zsellereket, a cselédeket, a szolgáltatókat. Verete az őrmester a bakát, a tanító a tanulót, a férj a feleséget, az apa a gyereket, a nyomozó a gyanúsítottat. Évezredekig térdelt az emberiség a föl-

tebbivalói előtt, az istenei előtt, csókolta a rá lesújtó kezét. Kikötötték, deresre húzták, megszegyentették. Szepes, szűkölvé, sírva, alázasan kérte az emberiség többsége urának bocsánatát akkor is, ha nem szeggett szabályt. A foglyok kínzása ma is elterjedt gyakorlat az összes ismert rendszerben. Az ókorban ezt egyszerre nyersen és ünnepélyesen be is mutatták: a római diadalmenetekben rabláncra húzták-vonták a legyőzött „barbár” fejedelmeket, a vereséggel kivégzés járt, a vesztes ellenfél asszonyait szétosztották a katonák között. Akit legyőztek, rabszolga lett, térdelhetett új ura előtt. Megcsonkították, megbélyegezték.

A kereszténység, amely először utasította el ezt félreérthetetlenül, még ma is mondják – Nietzsche nyomán –, hogy „rabszolgamorál”, mert az emberek egyenlőségét állította, és azt merete mondani, „szeresd ellenséged”. Még ma is, kétezer esztendővel később, ez az egyik legforradalmibb mondat. Ahhoz, hogy erkölcsi következményeit belássuk, még ma is nagy képzelőerő kell.

Az alárendeltek még nem is olyan régen beszolgáltatták az általuk megtermelt javak nagy részét uruknak, ingyen dolgoztak neki, mindig a rendelkezésére kellett állniuk, esetleges gazdasági lehetőségeikért (kocsmatartás, örletés, disznóvágás) fizetniük kellett neki, hozzájuk szállásolták be – akár hónapokra és ingyen – a csapatokat, csak ők fizettek adót, hosszú évekig kellett katonai szolgálatot teljesíteniük, nem volt szavazati joguk, és többnyire az egyszerű fizikai helyváltoztatásuk se volt szabad. Politikailag uruk képviselte őket, és jogilag uruk bíraskodott fölöttük. Az úr fogdmegeji rendszeresen bántalmazták őket. Feleségüknek és lányuknak a följobbvalók szexuális igényeit zokszó nélkül kellett kielégíteniük. Ha kellett, szegényes javaikat min-

den további nélkül elszedték tőlük, vetésükön átgázoltak a lovas vadászok, miközben hajtókként nekik kellett fölvernüük a vadat. A panaszkodásért pofon járt vagy korbácsütés.

Így éltek őseink, ezek azok az ezeréves, nemes hagyományok, amelyeken a konzervatívok annyira elrészéke nyülnék. A magyar történeti publicisztika (a hivatalos) még az 1930-as években is helytelenítette a jobbágyfölszabadítást. Az volt a romlás kezdete – írták a porladó kolégák.

A kapitalizmus előtt az alárendeltek fizettek az úrnak. A kapitalizmusban a termelőeszközök tulajdonosa fizet a proletárnak. Azért, hogy – saját termelőeszközök híján – a proletár termelhesse s ebből megélhesse, a munkacerejét kell eladnia. A jobbágy nem adta el a munkacerejét s a munkaidéjét, az amúgy is ura jussa volt. A proletár nem személyes alárendeltje, szolgálja a tőkésnek, kettejük viszonyát a pénz közvetíti. Ez a viszony nem személyes. Ráadásul szabályozott: a munkaszabályzatok betartása a jog eszközeivel kikényszeríthető. Ezek a föltételek alku eredményei: az alkuban a proletár esélyei rosszabbak,

mint a tőkéséi, de vannak azért lehetőségei, ha szervezkedik, sztrájkol.

A proletár (személytelenül) alárendelt helyzetét a polgári társadalom két fő instrumentuma – a pénz és a jog – határozza meg. A proletár mint állampolgár és mint egyenrangú vásárló a fogyasztói piacon A SZABAD IDEJÉBEN nem alárendelt, nem szolga. Egyenlőként alárendelt – ennek ki- finomult és bonyolult elemzése Marx egyik fő érdeme –, de itt az egyenlőség mozzanata is valóságos és lényeges.

Igen ám, de ez a társadalom is hierarchikus, és a hierarchiának (az egyenlőtlen rangsornak) úgy látszik, az a természete, hogy kiterjed, mindenüvé behatol. A mun-

amely látszólag ingyenes, de a reklámok miatt beépül az egyre uniformizáltabb fogyasztói piacba. A prekarizált munkamodellben a megbízásra váró rész munkaidős dolgozók a mobil hálozaton révén folyton „be vannak kapcsolva” (mindig „on”, sohasem „off”), a munkaidő és szabadidő összeolvad. A szabadidő mint fogyasztási cikk mindenkit állandóan „bekapcsol”. A villamoson, buszon, vonaton mindenkinek a fülében a fülhallgató, árad a populáris zene, árad minden autóban, minden szórakozóhelyen, minden nyilvános térben. Még az orvosi várószobákban is mindenütt képernyő, az a reklám, árad a populáris zene, amely elől nincs menekvés.

Az állampolgár számára politikailag döntő információk látszólag szabadon hozzáférhetők, ám a tények és a racionális vita láthatósági tere egyre szűkül, a silány bulvárlapok és kereskedelmi rádiók, televíziók értelmetlen, sekélyes, repetitív ostobaságai mindent elöntenek, s a maguk fölületes és neveséges, torz sikerkultuszával a versenyüket terjesztik. Így a piaci helyzetek szimulálásával töltik ki azt a szabadidőt, amelynek elvileg szabadnak kellene lennie a versenytől, a munkától, a nagy, személytelen erő puha terrorjától.

Azok, akik már kiestek a munkaidő / szabadidő dichotómiából, nem zuhanak ki a szabályozási szférából – s ha mégis, akkor jaj nekik. A munkanélküliek világ-szerre egyre inkább kénytelenek értelmetlen és kilátástalan átképzési és közmunkaprogramokban részt venni, ami a közrendet-közcsendet szolgálja, nem a visszakerülést az ún. munkaerőpiacra. Akik erre nem képesek, azokat zuhanás közben fölfogja a háló: a büntető igazságszolgáltatás, a börtönrendszer, a pszichiátriai rendszer, a kórház, a drogambulancia, az idegenrendészet, a jótékonyosság, a „szociális gondozás”, az „ifjúságvédelem” stb., amely cserébe teljes konformitást, behódolást követel meg. Aki pedig ebből is kiesik, éhen hal, hacsak

nem gyilkol és rabol. De persze így se él sokáig.

A munkába nem álltak (vagy a prekárius-munkanélküli életet még el nem kezdők) egyre nagyobb mértékben intézményekbe zsúfolódnak. A fiatal anyákat (és apákat!) a munkahelyekre kényszerítő rendszer egyre korábban nyomja be a kisgyerekeket a megőrzőkbe (óvodába stb.), és az egyetemi oktatás általánossá válásával egyre hosszabb időt töltenek egyre értéktelebb és antiintellektuálisabb oktatási intézményekben. Nyugaton ez sok százezer esetben már harmincéves korig terjed. Az uralkodó ideológia is egyre agresszívabb. Jogilag a KÖTELESSÉG, gazdaságilag a MUNKA, politikailag a NEMZET fogalma köré rendeződik. Ez csupa rendfoglalom, szabályozási tervvázat. Mindegyik a személyes és a kollektív ellenállás megtörését szolgálja. A rendnek ez a fogalmi szentháromsága nem szolgál vigaszt. A vigasz tömegkommunikációs pótléka – a tőketulajdonnal nem rendelkezők állítólagos „piaci sikerének” talmi legendája – nem eléggé hatékony. A „premodern”, prekapitalista rezsimnek ketős ideológiája – egyrészt a „rendi”, azaz kasztrendszer, másrészt az ennek közvetlenül ellentmondó evangélium – erre sokkal alkalmasabb volt. (...)

A mostani rendszerben kisebb a közvetlen fizikai kényszer és a személyes függőség szerepe, de a hatalom sokkal átfogóbb a személytelenség révén.

A szolgaság elemeit az állammal egyesült médiák és ideológiai apparátusok jelentik, az uralom lényege rejtett és elvont; tudományos elemzés nélkül nem észlelhető. Mindenki érzi, hogy nem – a jobbik esetben: nem teljesen – szabad, de az uralom (az úr) megfoghatatlan.

Az eredményes lázadás – ha lehetséges egyáltalán – rendkívül bonyolult lenne. A lázadás szerszámaikat szelíden kivették a szolgák kezéből.

A cikk a RedNews baloldali hírportálon jelent meg, azóta több helyen és több nyelven (románul is).

Az emberiség végzete

Karcagi László

NÉPSZABADSÁG

Miután kiderült, hogy Napunk rövidesen kihűl, nagy erővel kezdődött meg a világ-egyetemen olyan lakható bolygók felkutatását, amelyek biztosíthatnák fajunk fennmaradását. Számos szóba jöhető helyet találtunk. Miután a vizuális megfigyelés a nagy távolság miatt lehetetlen, az ottani állapotok felmérésére a világűrbe kiszivárgó elektronikus jelek elemzésére kellett hagyatkoznunk. A gyenge jeleket felerősítettük, és az Agyba tápláltuk, amely analizálta azokat. Az Agy vizsgálatainak eredménye egyébként most

készült el. Az alábbiakban kivonatolva ismertetjük:

1. A TKQ0123 a ZZR9987-es csillag harmadik bolygója. Rendkívül kedvező adottságai miatt élet kialakulására alkalmas. (...) A bolygó jelenleg több millió faj élőhelye. A legfejlettebb közülük a magát embernek nevező lény, amelynek értelmi képességei több százezer év alatt alakultak ki, és jelenleg a mi fogalmaink szerint nagyjából egy közepes kapacitású fűnyírónak felelnek meg.

2. Az Agy elemzéseiből kiderült, hogy a világűrbe kiszivárgó elektronikus jeleket az emberek gerjesztik. Jellegüket tekintve a mi nagyon régen elavult televíziós adása-

inknak felelnek meg. Mint ismeretes, a televíziós adásokat mi már tízezer évvel ezelőtt beszüntettük, mert kétséget kizáró módon bebizonyosodott, hogy fajunk végzetes elbutulásához vezetnének.

3. A televíziós adások elemzése során az Agy arra a szomorú következtetésre jutott, hogy az emberiség napjai meg vannak számlálva. A faj biológiai és társadalmi fejlődése során ugyanis számos olyan globális probléma keletkezett, amelyeket a tudomány mai állása szerint képtelenek megfelelően kezelni. (...)

A televíziós adások részletes elemzéséből az Agy arra a következtetésre jutott, hogy

az emberiségre a legfőbb veszélyt napjainkban a korpá jelenti. Ehhez tudni kell, hogy az emberi lények egyik végén található fejét szörzret borítja, amit hajnak is neveznek. A korpá a hajszálbőrön képződött finom lemezes hámlás. Azt ma még nem tudjuk pontosan, hogy a korpának melyek a leg súlyosabb élettani hatásai, s hogy milyen módon fejti ki fatális következményeit az emberiség fennmaradására. Az azonban kétségtelen, hogy ezek a következmények végzetesek lehetnek. Hiszen a televíziók az ottani időszámítás szerint nagyjából félóránként megszakítják aktuális adásaikat, hogy drámai módon hívják fel a nézők figyelmét a korpásodás rettenetes veszélyeire. Ugyanezekben a felhívásokban számos különféle

szert ajánlgatnak a korpásodás megszüntetésére. E szerek azonban nagy valószínűséggel teljes mértékben hatástalanok, különben a problémának már régen el kellett volna tűnnie az emberiség életéből. De nemhogy eltűnt volna, hanem egyre terjed – derül ki az Agy televíziós műsorelemzéseiből.

Az Agy azt is kimutatta, hogy a probléma a bolygó fejlettebb régióit sújtja erősebben, amiből azt a következtetést vont le, hogy a korpásodás foka szorosan összefügg a fejlettség szintjével. Ez az összefüggés nyilvánvalóan oda fog vezetni, hogy a bolygó egyre hatalmasabb területei fognak el-korpásodni, és kietlen korpásodások mind nagyobb területei alakulnak majd ki a felszínen. De a korpával koránt

sincs vége az emberiségre leselkedő fatális veszedelmeknek. Az adások elemzéséből az derült ki, hogy legalább annyira veszélyes egy másik szörnyű csapás, a láb gomba. Az emberek fejével ellentétesen végén található lábukat katasztrofális betegség állandó viszkéssel jár. Innen, galaxisok és gömbhalmazok távolából nem igazán tudjuk eldönteni, mi lehet a viszketés, de minden jel szerint az emberek életében elképzelhető legszörnyűbb szenvedés. (...) Mindezeket kívül az emberiség életében akadnak ezeknél nagyságrenddel kisebb megpróbáltatások is. Ilyen az éhezés, a nemzetközi terrorizmus, az atomfenyegetés, a globális felmelegedés.

A korpá, az lesz az emberiség végzete.

Játszanak, hogy látszodjanak

Reformáljatok, reformáljatok, reformáljatok!

Ion M. Ioniță

adevăru

Ha készült volna statisztika az egy főre eső reformok számát tekintve, Románia biztosan az első helyek egyikét foglalná el benne. Húsz éve egyebet sem csinálunk: változtatunk, javítunk, felvázolunk, átrendezünk, módosítunk, újragondolunk, elemzünk és tervezünk. A reformokon kívül Románia stratégiából is jókora mennyiséget állít elő. Van oktatási, mezőgazdasági, egészségügyi, környezetvédelmi, közlekedési, tejtermelési stratégiánk tíz, húsz, harminc évre előre. A nagy fejlesztési irányokat stratégiába foglaltuk, a részleteket pedig ágazati programokba. Emberek tucatjai írják, javítják, egészítik ki, számolják, pecsételik, írják alá a jövődó stratégiák alapjául szolgáló dokumentumokat. Egy frissen beiktatott miniszter mesélte, hogy első munkanapján javasolták neki egy olyan stratégia kidolgozását, amelyből aztán megtudja, hogyan és mit kell lépnie, hogy a gondjára bízott területet a célokhoz megfelelően eligazgassa. Az igazgatók, egyéb főnökök és helyetteseik égték a lelkesedéstől: igen, csak így módon válik világossá, mit kell tenniük. A kávészünetben a miniszter elkövette azt a hibát, hogy kinyitotta az íróasztala mögötti falba épített szekrényt. Toninányi gondosan lefűzött dosszié omlott a nyakába. Betekintést nyert az elődei számára készült stratégiákba, ráadásul elsőként, mert előtte senki nem volt kíváncsi azokra. A stratégiák némelyikét európai alapokból finanszírozták, mások különböző nemzetközi együttműködések eredményeként jöttek létre. A felfedezés nyomán némiképp lelohadt a reformerek lendülete. Azonban a szomorúság ideje hamar lejárt. Változott a politikai széljárás, és nekiláthattak az újabb stratégiának. Románia megtehetné, hogy válságkezelő stratégiaként exportálja a 1990. óta készült stratégiákat. Gazdasági problémákkal küzd valamelyik ország? Szállítjuk a megoldást. Hatékony oktatásügyet akarnak? Készen állunk a válasszal. Fájdalmas teher a nyugdíjas réteg? Kézrátétellel gyógyítjuk a bajt. Olvad a sarki jég? Sebaj, ezen a területen is van know-how-nk. Nincs olyan baj ezen a világon, amelyre valamelyik bukaresti asztalfiókban ne akadna egy stratégia. Igaz, itthon egyetlen reformnak vagy stratégiának sem jártak a végére. A legtöbbnek az alkalmazása valahol fél-

úton megrekedt. Kevés jutott el a végső fázisba, de azokat is lefűjték még a befejezés előtt, mert időközben megjelent egy másik, jobban kidolgozott program. De ez legyen a legnagyobb baj. Németország az autóról, Svájc az óráiról ismert, miért nem lehetne Románia világelső a minőségi stratégiák előállításában? (Fordította SZ. L.)

Edzésgyakorlatok

Elena Vijulie

România Liberă

A minap Vasile Blaga baritonjával csatlakozott a Cristian Predára haragvókórusához. Azt mondta, hogy a PD-L-nek van egy Országos Állandó Bűrója, „a párt legfőbb vitafóruma az Országos Konvención kívül”, ahol „minden kérdést meg kell vitatni”. „Nem hiszem, hogy ha valaki ki akarja fejteni a véleményét, másvalaki megakadályozhatja ebben” – nyilatkozta a belügyminiszter. A Preda professzor által felvetett kérdés – a párt oligarchizálása és olyan lényeges témák bagatellizálása felkészületlen emberek által, mint amilyen a reformoké – azonban csak a jéghegy csúcsa. És olyan vezetőknek, mint Vasile Blaga, Gheorghe Flutur, Ioan Oltean, számtalan oka van arra, hogy visszafogják a vitát. A PD-L-nek számos problémája van, amelyekről évek óta hallgatnak, és amelyek igen kockázatosak egy kormányzó párt esetében. Ha ellenzékben vagy, gondjaid vannak, és nem oldod meg azokat, kockáztatod, hogy ellenzékben maradsz. Ha kormányon vagy, gondjaid vannak, és nem oldod meg őket, ettől tisztségviselőid nem bizonyulnak méltóknak a köz bizalmára. Úgyhogy vagy a lemondáshoz folyamodsz, mint Ridzi esetében, vagy elveszted a következő választásokat, amint az 2004-ben a PSD-vel történt, vagy darabokra szakadsz, mint az 2006-ban történt a PNL-vel. De mérsekeltként vagy sem, a PD-L nem halogathatja tovább a tisztázást. Túl sokáig halogatták már. És ahhoz, hogy a júniusi Országos Konvención esedékes tisztázás tényleges legyen, a PDL politikusaiknak közben néhány pszichológiai akadályt kell legyőzniük. Az edzésdolgokat. Sajnálatos, de Alina Mungiu a párt egyetlen jelentős vezetője sem tárogatta, amikor figyelmeztetett arra, hogy Elena Băsescu jelenléte a PD-L európai parlamenti listáján – mérgező. Sem Cristian Preda, aki most joggal hívja fel a figyelmet a párt oligarchizálásának kockázata-

ra, sem Monica Macovei, sem Traian Ungureanu. A párt vezető ideológusai úgy jutottak európai parlamenti képviselői mandátumhoz, hogy elfogadták „a kampány nehezét vállaló” által ajánlott kompromisszumot, vagyis EBA időleges és képmutató „függetlenné” válását. Lehet, hogy egy határozott magatartás 2009 tavaszán az elnök lányára vonatkozóan nem hozta volna Traian Băsescu abba a kínos helyzetbe, hogy ősszel az *Etno TV*-ben és az *OTV*-ben kampányoljon új szimpatizánsok felhajtására tett kétségbeesett

Cristian Preda

kísérletében. (...) Továbbá egy határozott magatartás „az elnök értelmiségije” részéről, tavasszal, talán felmentette volna a pártot a kényszer alól, hogy a Prigoană papa televíziójának választási kampányszolgálatát a ready made mondatokat szajkózó Prigoană csemete jelölésével viszonzozza. A következő gyakorlat, amely az előbbiből következik, azt célozza, hogy tartsunk ki mindvégig az érvekkel alátámasztott nézeteink mellett. Cezar Preda alelnök (...) azt üzeni Preda professzornak, hogy „általában legyünk sokkal mértékertartóbbak, amikor olyan kijelentéseket teszünk, amelyeket végül nem indokolunk meg kellőképpen. Én úgy vélem, ez is csak egy kijelentés, mint a többi, és megyünk tovább.” Egészen biztos, hogy Cezar Preda nagyon jól tudja, mit mond. A Ridzi-botrány teljében, a közvélemény értékelte bátor nyilatkozatát, ha mégoly népiesen is hangzott. „Fárszt ez a cigány szolidaritás. A PSD-től kölcsönöztük. Emlekeztek a Bivolaru körüli közösségvállalásra, amikor már nem számít, hogy emberünk bűnös vagy ártatlan, szolidarisáknak kell lennünk. Úgy gondolom, ennek minél hamarabb véget kell vetnünk” – mondta Cezar Preda. De mikor három nappal később a pártvezetés összeült ugyanabban az Országos Állandó Bűróban, hogy döntsön, mi legyen az ülésre

a hátsó ajtón besurranó miniszter asszonnyal, Cezar Preda úr – a pillanat egyetlen határozott hangja a PDL-ben – szabadságon volt. Nyilván azon elv szerint, hogy „amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra, hanem holnaputánra, mert lehet, akkorra már nem kell” – a döntésre mintegy két hét múlva került sor, máshol. A harmadik gyakorlat az, hogy hallgasd meg, mit mond a másik. Így születnek a jó ötletek, és kerülnek emberek, akik valóra is váltják azokat. A párt meghatározó vezetői azt mondják, hogy a PD-L-

ben teljes véleményszabadság van, hogy „a küzdelem nyitott minden pártfunkcióért, beleértve az elnöki tiszttséget is”, a verseny szabad. Ámde a PD-L-ben érdekes története van az utolsó pillanatban, világos indoklás nélkül történő visszalépéseknek. Nemrég Emil Boc pártelnökkel folytatott beszélgetése után Virgil Tudorache adta át a helyét Honorius Prigoanának, emlékeztetve arra a vitatható módra, ahogyan EBA ellenjelöltje a PD-L ifjúsági szervezetének főtákosára, Bogdan Boza hirtelen a visszalépés mellett „döntött” 2008 februárjában. A példákat sorolhatnánk. De nincs rá szükség. Elég, ha elolvassuk a PD-L alapszabályzatának 88. cikkelyét. (...) (Fordította: K. B. A.)

A politika dámája

Rodica Ciobanu, Gândul

Gândul

Megindító Elena Udrea újságírókhoz intézett kérése, hogy hagyják őt békén, felejtse el, ne mutogassák naphosszat a tévében. Zavarja, azt mondja, sok a dolga, és nem akarja egész nap a képernyőn látni magát. Már-már el is hinném, ha a fenti felkérést nem egy kétórás adásban tette volna az *OTV*-ben, ahova a miniszterasz-

szony önként, senkitől sem kényszerítve jött el, hogy a politikai életről és saját életéről beszéljen, feltárva az intim dolgokra szomjas közönségnek egyet-mást mindkettő kulisszatitkaiból. Kétségtelen tehát, hogy a fejlesztési és turisztikai miniszter szenvedne a túlzott népszerűsítéstől. Meglehet, hogy az a kép zavarja, amelyet a sajtó magának a modellnek a közvetlen és lelkes hozzájárulásával festett róla, és amely nemzetközi karriert is befut, a kétes értékek és frivólitás zónájába taszítva a román politikumot. A legolvasottabb belga bulvárlap, a 7 sur 7 címlapjához méltónak tekintette önagságát. Elena Udrea rövid és nem éppen hízelgő, mondén portréja a „Vive le tourisme en Roumanie!” cím alatt, a miniszter asszonyt csaknem csupasz keblekkel ábrázoló fényképpel, azt sugallja, hogy Románia bizonyos fajta turizmust szorgalmaz. (...) Ilyen ingyenreklámmal a miniszteriumnak nem is kell pénzt költenie bonyolult kampányokra, elegendőek Elena Udrea régi fotói – gömbölydeden, borzosan, félmeztelenül, mintha akkor kelt volna ki az ágyból –, hogy Romániából „the land of choices” váljon. Alapozzon csak a szexualitásra, buja szökevényekre, amint elmerengve szopják mutatóujjukat, és a turisztikai csatát meg is nyerte. És nem hiszem, hogy valaki is panaszkodhatna a haza szépségeire. Ha Elena Udrea tökéletesen simul egy ilyen kampányhoz, az uniós források bölcs elköltésével egyáltalán nem egyezik. Lehet, hogy centre beosztja és tisztességesen elosztja a pénzt, de a róla alkotott kép – üzleti ügyekkel és agresszivitással kombinált szexepil – nem kelt bizalmat sem a románokban, sem a külföldiekben. „Igen, miniszter asszony, nagy tárcája van!” írja a *The Times*, és Traian Băsescu elnök protezsztjának mutatja be, aki intim fehérműben pózol, és akit korrupciós vádakkal illetnek. Elena Udrea illő felháborodással utasítja vissza a gyanúsítgatásokat, de ahhoz, hogy ne ártsen a kormány hitelességének az Európai Unióval szemben, meg kellett volna elégednie a turisztikával. Csakhogy ő nem az a fajta. A miniszter asszony kapzsi, hatalomra is, publicitásra is éhes. Szereti mutogatni magát – a mellbimbóitól a sokkoló „felfedésekig” (a legutóbbi leleplezés szerint Marie Jeanne Ion benne volt a román újságírók iraki elrablásában). Ő a szőke nő gyutaccsal, szende szentfázék. A parlamenttel szembeni agresszivitását csak Traian Băsescu elnök érte el. Hozzá hasonlóan ő is minden gesztusával azt sugallja, hogy nem tartozik számon adni senkinek. Megteremtette a politikus nő

modelljét, akinek fő jellemzője a szexualitás, a pimaszság és a kihívó magamutogatás. Ezért bármit venne is magára a jövőben, a szó szoros vagy átvitt értelmében, soha nem lesz belőle a politika nagyasszonya, hanem annak dámája. Ami pedig az újságírókat illeti, még ha békén akarnák is hagyni Elena Udreat, ő nem hagyja őket békében, a dupla bársonyszékből, amelybe befészkelte magát. (Fordította K. B. A.)

Sok hűhó az al-Kaidáért

Peter Beinart

TIME

A karácsonyi meghiúsult repülőgép-robbantás óta ismét tombol a terrorpánik. (...) Barack Obama személyes felelősséget vállalt a történetért, és a titkosszolgálatok munkájának átfogó revízióját kezdeményezte. (...) A reaktiókból azt hihetnénk, hogy legalább a 2001. szeptember 11-i terrortámadásokhoz hasonló merényletet sikerült meghiúsítania az egyik éber utasnak. Beinart arra hívja fel a figyelmet, hogy erről szó sincs. Az eset valójában arra mutat rá, hogy az al-Kaida az elmúlt években meggyengült. A 2001. szeptember 11-i támadás profi terroristák összehangolt akciója volt, karácsonykor egy dilettáns, egyedül dolgozó amatőr próbált robbantani. Ha a repülőterei biztonságiak egy kicsit körültekintőbbek, Abdulmutallab a gépre sem szállhatott volna fel: szemet kellett volna szűrjön, hogy poggyász nélkül érkezik, és készpénzzel fizet a jegyért, hogy nevét ne vessék össze a terrorista-gyanús egyének listájával. Amerika néhány éve még attól tartott, hogy az al-Kaida lépfenével vagy atombombával támad, netán hidakat, gátakat vagy erőműveket robbant fel, és akár százezrek életét oltja ki. A karácsonyi eset azonban arra utal, hogy az al-Kaida nem képes jelentősebb támadás megszervezésére. Ami nem is csoda, hiszen a szervezet vezetőinek negyven százalékát elfogták vagy megölték. Az elmúlt években jelentősen csökkent a terrorcselekmények áldozatainak száma. A titkosszolgálatok sokkal jobban ismerik a terrorista sejteteket – még a pénzügyi tranzakciókat is követik. Egy 2007-es felmérés szerint az irakiak száz százaléka elutasította a polgári lakosság ellen irányuló terrorcselekményeket. A terroristák külföldi bevetését 97 százalék ellenezte. Afganisztánban hasonlóak a számok: csak egy százalék támogatja a dzsihadistákat. Az al-Kaida ezért kisebb támadásokkal próbálja fenntartani hírnevét.

Az ajándékozási szerződésről

Deák Levente

A hatályos polgári törvénykönyv 801. szakasza szerint az ajándékozási szerződés az az élők közötti ünnepélyes (alakisághoz kötött) ingyenes jogügylet, amellyel az adományozó saját vagyontát vagy annak egy részét visszavonhatatlanul a megajándékozottnak juttatja, aki ezt elfogadja. Az alakisághoz vagy alakszerűséghez kötés azt jelenti, hogy a jogügyletet, érvényességi feltételeként, kötelezően közokiratba kell foglalni (közjegyzővel hitelesíteni kell).

Ebben az ismertetőben nem a „tisztza”, a megajándékozott részéről semmivel sem ellentételezett ajándékozási szerződésről lesz szó, hanem arról, amely utóbbit valamire, leggyakrabban eltarásra kötelezi. Az eltarás kedvezményezettje pedig lehet maga az eltarást kikötő adományozó, de ugyanígy lehet egy harmadik személy

is, aki a megajándékozott személytől kapja majd az eltarást. A jogirodalomban régóta tartja magát az a meghatározás vagy jellemzés, hogy egy ilyen, eltarási kötelemmel terhelt szerződés attól függően lesz ingyenes vagy visszerthes, hogy értékben mi van túlsúlyban, mi az értékesebb: az ajándékba adott vagyontárgy vagy pedig az ennek ellentételezéseként nyújtandó eltarás az ajándékozó vagy egy harmadik személy javára. Az inkább elméleti megközelítésen túlmenően, a szerződés jellegének pontos meghatározása azért fontos, mert a szerződésben vállalt eltarási kötelezettség nem teljesítése esetén a megajándékozott, ennek örökösei és hitelezői, bírósági úton, választásuk szerint vagy a szerződés visszavonását vagy pedig ennek természetbeni teljesítését kérhetik. Ez első esetben, természetesen pernyerés után, a visszamenőlegesen

visszavont szerződésben szereplő vagyontárgy visszakerül az adományozó tulajdonába, akárcsak a felbontott „igazi” tartási szerződés esetében. Az említett választási lehetőség, azaz a szerződésben vállaltak nem teljesítése esetén annak visszavonása vagy pedig bírósági úton történő természetbeni kikényeztetése csak az adományozónak adott. A harmadik személy javára kikötött eltarás esetében ő, mármint a kedvezményezett harmadik személy per útján csak a természetben történő teljesítés kieszközlését választhatja, tehát a szerződés visszavonását perben sem kezdeményezheti (az adományozó viszont igen).

Mivel egy ma még nem ismert időpontban hatályba lépnek a 2009 nyarán elfogadott és már kihirdetett új polgári törvénykönyvet (lásd a 2009. évi 287. törvényt), szükségét érzem, hogy már most foglalkoz-

zam az ebben szabályozott polgári jogi intézményekkel, esetünkben a részben újszerűen taglalt, az ingyenes juttatások (liberalitási) körébe sorolt ajándékkal (donatja).

A 985. szakaszban található, az eddigieknél egyszerűbb megfogalmazás szerint az ajándék az a szerződés, amelynek alapján az adományozó, ajándékozási szándékkal és visszavonhatatlanul a megajándékozottnak meghatározott vagyontárgyat juttat.

Ismertetőnk témájához kapcsolódóan igen érdekes megfogalmazást találunk a valamennyi ingyenes juttatásról szóló III. könyv első fejezetében, közelebről a 989. szakasz 4. bekezdésében. E szerint érvényes az az ingyenes juttatás is (itt az ajándékozási szerződés), amelyben az adományozó valamilyen kötelezettséget (kötelezettséget) szab meg nem a megajándékozottnak, hanem ez

utóbbi vagy egy harmadik személy választotta kedvezményezett javára. A meglehetősen bonyolult fogalmazású törvénysszöveget ide másolom: „Este valabilă liberalitatea făcută unei persoane desemnate de dispunător, cu o sarcină în favoarea unei persoane alese de gratificat, fie de un terț desemnat, la rândul său, tot de către dispunător.”

A kötelezettséggel terhelt ajándékozási szerződés visszavonhatóságáról az új polgári törvénykönyv az 1027–1029. szakaszokban rendelkezik. A vállaltak nem teljesítése esetén az adományozónak az új törvénykönyv hatálya alatt is lehetősége lesz bírósági úton kérnie a megajándékozottól a szerződésben vállalt teljesítését vagy pedig annak visszavonását. Amikor a vállaltak kedvezményezettje nem a megajándékozott, hanem egy harmadik személy, ő csak a kötele-

zettségek teljesítését kérheti, a szerződés visszavonását nem. Az ilyen perek elévülési ideje 3 év, és a határidőt a teljesítés elmaradásától kell számítani. Az 1028. szakasz szerint a megajándékozottnak a vállalt kötelezettséget csak az ajándékba kapott vagyontárgy értékhatárán belül kell teljesítenie. (Ezt az értéket a teljesítésre előírt időpontban időszzerűsítve határozzák meg.) Abban az esetben, amikor az ajándékozási szerződés visszavonását a bíróság a vállalt kötelezettségek nem teljesítése miatt rendeli el, az ajándék tulajdonjoga visszaszáll az adományozóra, az 1648. szakaszban foglaltak figyelembevételével. Ezzel kapcsolatban még csak annyit, hogy az időközben elidegenített vagyontárgyat (ingatlant) harmadik személytől is vissza lehet követelni, a telekkönyv és az elbirtoklás szabályainak figyelembevételével.

A tulajdonátruházási jövedelemadó

Deák Levente

Rovatunkban nem először foglalkozunk a közjegyzői bélyegilletékeket felváltó tulajdonátruházási adóval (impozitív din transferul proprietății imobiliare din patrimoniul personal), amelyet jelenleg a 2003. évi 571. törvénnyel jóváhagyott adótörvénykönyv szövegébe, 2005-ben, a jogszabály III. könyve VIII/1. fejezetébe beiktatott 77/1. szakaszának azóta is több alkalommal módosított 1-8. bekezdései, majd a 77/2. és 77/3. szakaszok szabályoznak tetelesen. Ezzel a jövedelemadóval kapcsolatban folyamatosan módosított eljárás szabályok is hatályban vannak, úgyhogy az ezekben való eligazodás a gyakorló közjegyzőt és törvénybírókat is próbára teszi, a hozzájuk forduló ügyfelet pedig a nem egységes értelmezés veszélyeinek teszi ki.

Nemrég egy olyan konkrét jogesetben kérték ki ezzel kapcsolatban a véleményemet, amelyben a feleknek tulajdonátruházó jogügyletet kellett választaniuk a szóba jöhető szerződések közül (rokonok közötti adásvétel vagy ajándékozás helyvidéki falusi beltelekre), és amelynél a fő szempont a jogügylet „biztossága” mellett éppen a III. fokú rokonok közötti ajándékozási szerződés adómentessége volt. A következőkben inkább a jogügyletekben sze-

replő építmények és/vagy telkek értékének/árának meghatározásáról kívánok szólni, majd pedig néhány, a gyakorló jogászokat ma is foglalkoztató, a fentiekhez kapcsolódó kérdésről.

Az említett adótörvénykönyv 77/1. szakasza az adóalap (az ár, az érték) meghatározásánál az érték-sáv szerinti módszert választotta, elsősre azt az árat vagy értéket, amelyet a felek szerződésükbe bele kívánnak foglalni. De ezt a közjegyzők minden esetben összevetik azzal az árral vagy értékkel, amely a közjegyzői iradában megtalálható értékjegyzékben szerepel (valori orientative stabilite prin expertiza camerei notarilor publici), és ha a szerződő felek bementa ár vagy érték a szakértői értékjegyzék alatt van, az ebben szereplő ár vagy érték kerül be a jogügyletbe, és ugyanezen összeg alapján számolják ki az ingatlanátruházási adót is. Itt hívom fel az érdekeltek figyelmét arra, hogy a 2007. évi 372. törvénnyel (a 2007. december 28-i 899. Hivatalos Közlönyben) a 77/1. szakasz 4. bekezdésébe egy olyan könnyítő rendelkezést iktattak be, amely kimondja, hogy az első és másodfokú rokonok, a házastárs ugyanilyen fokú rokonai, valamint a házastársak közötti tulajdonátruházó jogügyleteknél a szerződésbe azt az árat vagy értéket kell belefoglalni, amelyet a felek monda-

nak be, ami azt jelenti, hogy ezeket a közjegyző nem „írhatja felül”, és nem indulhat ki a szakértői vélemény ennel magasabb áraiból vagy értékeiből.

Ha tehát a jogügylet értékét (ajándékozásnál, például) vagy az árat (például adásvételnél) a fentiek valamelyike szerint meghatározták, a közjegyző kiszámítja, például az adásvételnél az eladó, ajándékozási szerződésnél (a mentességekről később) a megajándékozott által még a szerződés hitelesítése előtt fizetendő átruházási jövedelemadót. Ez az ingatlan (beltelek, ház, külterület, erdő) árának/értékének 3, illetve 2 százaléka egy

bizonyos értékhatárig, majd a megjelölt értékhatár fölött még 2, illetve 1 százalék, attól függően, hogy az átruházó tulajdonos az ingatlant 3 évnél kevesebb vagy ennél több ideig birtokolta. (Adótörvénykönyv 77/1. szakasz, 1. bekezdés.)

Fontos tudni még azt is, hogy az örökhagyó elhunytától számított 2 év alatt lezárt hagyatéki ügyekben az örökösök adómentességet élveznek. Ezt az időt, az eljárási szabályok pontosítása nyomán, minden esetben az örökség megnyílása és a közjegyzői záróvégzés (incheierea finala) kiállításáig között számítják. Amennyiben a hagyatéki eljárást csak

később, valamikor a 2 év után indítják el és fejezik be, a hagyatéki vagyontömbben szereplő ingatlan után az örökösöknek ennek értéke után 1 százalék tulajdonátruházási adót kell fizetniük. (77/1. szakasz 3. bekezdés.)

Adós vagyok még az adómentesség eseteivel. A 77/1. szakasz 2. bekezdése szerint adómentesek a restitúciós külön törvények alapján kiállított, a tulajdonjogot visszaállító (tulajdonszerző) aktusok, történt vagy történnék ez közigazgatási vagy bírósági eljárásban, kezdve az 1991. évi 18. földtörvényvel és végezve (?) a 2005. évi 247. törvénnyel. Ha vi-

szont a tulajdonát visszakerülő személy vagy ennek örökösei ingatlanukat elidegenítik, e mentesség a második vagy a további jogügyletekre nem terjed ki.

A mentesség a minket mostanában kiemelten foglalkoztató ajándékozási szerződésekre is érvényes, de csak abban az esetben, ha a felek (az adományozó és a megajándékozott) rokonok, III. fokkal bezárólag, illetve ha valamelyik szerződő fél házastársa ugyanilyen fokú rokona a másik félnek (afinitate), illetve amikor az ajándékozási szerződést házastársak egymás között kötik.

Végül csak jelzem, hogy a gyakorló közjegyzők milyen, a fentiekhez kapcsolódó szakmai jellegű kérdésekkel szembesülnek nap mint nap. Nem egyértelmű például az, hogy ki is tartozik a házasság révén rokonok (afinii) körébe, ugyanis ennek a fogalomnak törvényi meghatározása nincs. Aztán kérdéses, hogy a korlátozott dologi jogokról (használati-, haszonélvezeti, lakhatási építményi jog, különféle szolgálmi jogok) egyoldalú nyilatkozattal való lemondás, ami megengedett és jogkövetkezményt kiváltó akaratnyilvánítás, adómentes-e, ha pedig nem az, ki fizeti az adót, mondjuk a haszonélvezeti jogáról lemondó volt haszonélvező vagy pedig a használat részjogosultságát meg- vagy vissza szerző állagtulajdonos (*nudul proprietar*)?

Ismerni szeretné a legújabb jogszabályokat? Fizessen elő a

MONITORUL OFICIAL

törvényeket, dekrétumokat, határozatokat és más jogszabályokat tartalmazó I. sorozatára. A 2008. évi előfizetési díj hagyományos hordozón 1560 RON, negyedévenként 400 RON.

Az elektronikus kiadásra előfizetési díj 1400 RON.

A kiadványt meg lehet rendelni a Román Posta, a Rodipet Rt. kirendeltségein.

A román törvényhozást magyar nyelven tanulmányozni óhajtók megrendelhetik

ROMÁNIA HIVATALOS KÖZLÖNYE

magyar nyelvű hivatalos kiadását hagyományos formában a Román Postánál vagy a Rodipetnél, illetve interneten. Szívesen tájékoztatunk minden érdeklődőt

a 021-318 5123-as telefonszámon.

E-mail: hk@ramo.ro

**A TÖRVÉNYTÁRAT TÁMOGATJA
A COMMUNITAS ALAPITVÁNY**

Sorakozót fújtak Detroitban

A korábbi éveknél kevesebb és kisebb autókat vittek el Detroitba, az Észak-Amerikai Nemzetközi Autószalonra, ám a résztvevő gyártók a gazdasági válság ellenére is igyekeztek kitenni magukért. A kiállítás főszereplőjévé egyértelműen a Ford vált, amely bemutatott új modelljei mellett az év autója szavazáson is győztes lett.

Az elmúlt napok hivatalos bemutatói után holnap a nagyközönség előtt is megnyitja kapuit az Észak-Amerikai Nemzetközi Autószalon (NAIAS), vagy közismertebb nevén a Detroiti Autószalon, amely az esztendő első jelentős seregszemléje. A kiállítást immár 1907 óta, minden évben megrendezik – kivéve 1943 és 1952 között –, s gazdasági válság ide vagy oda, a nagy gyártók az idén is kitétek magukért, igaz ugyan, hogy a show már jóval szerényebb, mint a korábbi években volt. A tavalyi hiányzó közlő most többen visszatértek, s míg korábban az „óriás bestiáké” volt a főszerep, immáron a hibridmeghajtású koncepciókkal és a kizárólag elektromos négykerekek terével körvonalazzák a közeljövőt. A fontos premerek között a Honda CR-Z hibridmeghajtású sportautója, a Toyota koncepciója, a BMW Z4 sDrive35i bemutatása, a Ford Mustang GT, no meg a 2011-es modellévre tervezett Ford Focus ráncfelvarrott változata említendő meg. De itt debütált a Cadillac CTS-V Coupe, a Mercedes-Benz E-osztályú Cabrioletteje vagy például a Lincoln MKX is.

Az olaszok a Fiat 500, míg a Volvo a C30 elektromos meghajtású változatával érkeztek, míg például a tavaly távol maradt Nissan most a Mixim EV koncepcióját tárja a nagyközönség elé.

Világpremier: új Focus

A Detroiti Autószalon egyik legjelentősebb premierjének az új Ford Focus számít, amelynek gyártását ez év végére tervezik, s minden piacon azonos lesz. „Bizonyosan gyorsabb és precízebb a kormányzása, de továbbra is nagyon kényelmes marad” – mondta Jim Hughes, a Ford vezetőmérnöke az AP hírügynökségnek az új generációs autóról, amelynek globális motorpalletáján szerepelnek a Ford EcoBoost négyhengeres, turbófeltöltéses és közvetlen benzinbefecskendezéses (DI) erőforrásai – köztük egy 1,6 literes egységgel Európa számára -, valamint a modern és módosított Duratorq TDCi common-rail dízelmotorok, amelyekkel mintegy 10-20 százalékkal csökken a fogyasztás. Az *Automenedzser.hu* alapján a kiállításra a kétféle benzinmotorral felszerelt modellt vitték magukkal. Ab-

ban közvetlen befecskendezéses és dupla, független vezérműtengely-vezérlés (Ti-VCT) dolgozik, míg a szárazkuplungos PowerShift váltó nem viseli a hagyományos automatikus váltókban alkalmazott rendszer hátrányait. De nem csak működésében hoz újításokat az új Ford Focus, hanem külső és belső formatervezésében is felrészítették. A műszerfalon például megjelent a vállalat új generációs technológiája, az úgynevezett MyFord rendszer. A Ford amúgy megerősítette korábbi terveit is, amelyek szerint teljesen elektromos autót épít jövőre a michigani összeszerelő komplexumban, és megkezdte forgalmazását Észak-Amerikában. Ez lesz a vállalat első sorozatgyártott, akkumulátorral hajtott személyautója.

Born in the USA

Detroiti barátommal beszélgettem az ideai kiállításról, amikor is kijelentette: „Tegyél mindnyájunknak egy szívességet, s bátorítsd őket arra, hogy vásároljanak amerikai márkát”. Mire én megkérdeztem tőle, hogy nekünk itt, Romániában mi abból a

Cadillac CTS-V Coupe

hasznunk, válaszként ezt kaptam: „Hát, nem tudom, de én Detroitban nőttem fel és már fiatal korunktól fogva ezt sulykolták a fejünkbe.” A tengerentúli autógyártás fellegvárában a hazai modellekkel szembeni elvárás is ehhez igazodik, nem véletlen tehát, hogy a Cadillac egy nagy teljesítményű sportkupéval próbál ennek megfelelni. A CTS-V Coupe nem kevesebb, mint 556 lóerős, s alig 3,9 másodperc alatt gyorsul fel nulláról százra. Az erőátvitelről egy hatssebességes váltó gondoskodik. Elhozták a Dodge Viper legutolsó modelljét is, az ACR 1:33-at, amellyel a márka elbúcsúzik a nagyközönségtől. A Chrysler átszervezésével ugyanis

befejezik a Viperek gyártását, ebből az utolsó szupersportautóból is csupán harminchárom darab készül majd. Az ACR ugyanis tavaly novemberben 1.33.44 perces rekordnak számító időt futotta a Laguna Seca-i versenypályán, így az exkluzív sorozatot 1:33-nak keresztelve zárják le a nagy múltú Viper történetét.

Nem hiányozhat persze a Ford „vadlóva” sem, a Mustang: a nagy hagyományokkal bíró négykerekes családjaából a Mustang GT és a Mustang Boss 303R 2011-es modellévre tervezett példányát mutatják be.

A General Motors pedig kihasználja az alkalmat, s megpróbálja népszerűsíteni a

Chevrolet Voltot, amely 60 kilométert bír akkumulátorral, majd a lítiumion-akku lemerülése után bekapcsolhat a benzinmotor, amely egy generátorral annyi töltést ad, hogy lehetővé válik további 500 km megtétele.

Tarolt a Ford

A Ford nem csak új autónak a bemutatásával került főszerepbe a Detroiti Autószalonon, hanem két korábbi modellje révén is népszerűbb lett. Némi meglepetésre ugyan, de a kiállításon megválasztott év autója a Ford Fusion Hybrid lett, s még a hasznongépjárművek kategóriájában is elvitte a pálmát a Transit Connecttel.

Az új Ford Focus

Dodge Viper ACR

Programajánló

Hangverseny Marosvásárhelyen

A rendkívüli új évi valamint a szilveszterutói hangversenyek iránti érdeklődés miatt, a közönség kérésére a Marosvásárhelyi Filharmónia megismétli Shinya Ozaki karmester és Dobay Kinga németországi énekesnő szilveszterutói hangversenyét. Az előadás a marosvásárhelyi Kultúrpalotában lesz január 16-án, szombaton este 19 óráig.

Gyerekelőadások a Kádárok bástyájában

A Tamacisza társulat január 16-án, szombaton 17 órai kezdettel Móra Ferenc *Didergő király* c. meséje nyomán készült *Vacogó, reszkető királyfelmelegítő* című játékos, zenés gyerekelőadását viszi színre. Január 17-én, vasárnap az *Ugrabugra Akombákom* című interaktív, humoros, gyermekversekből készült előadására várja a társulat a játszani szerető kö-

zönséget. Az előadások a vár Kádárok bástyájában tekinthetők meg.

Cseh Tamás-émlékestek

Cseh Tamás emlékestsorozat szerveznek január 16-án, szombaton Kolozsváron a Zanzibárban, 20 órától. Január 17-én, vasárnap Marosvásárhelyen a Jazz and Blues Klubban, 18 órától.

In memoriam Mihály Ferenc és Kerestély Attila

Január 17-én, vasárnap 19 órától a marosvásárhelyi

Jazz Clubban a nemrég elhunyt Mihály Ferenc és Kerestély Attila zenészek emlékére szerveznek koncertet. A következő marosvásárhelyi együttesek és előadók lépnek fel: Polifon, Crusade, Unikum, Autostop, Téglyári Megálló, Macoka, After Midnight, ICoRy, The Fingerpickers, Dreamers, Anamaria Galea and friends, Tabasco, Kővirág, Impera, Offline és Schuller József.

A Figura Színház előadásai

Január 15-én pénteken, 11.00 és 14.30 órakor – Be-

nedek Elek – Duró Győző: *Többsincs királyfi* – gyerekelőadását mutatja be a Figura Színház a csíkszeredai színházteremben.

Könyvbemutató és előadás Kolozsváron

Január 15-én, pénteken a Tranzit Házban (Barițiu / Malom utca 16) a *Die Chronik des Gettos Lodz / Litzmannstadt* (Wallstein Kiadó 2007) című kötetet mutatja be dr. Sascha Feuchert professzor. Az előadást Balogh F. András egyetemi tanár

moderálja. Időpont: 2010. január 15., péntek 18 óra. Szervező: Tranzit Alapítvány A könyvről: A Lengyelország területén fekvő Lodz / Litzmannstadt területén a második világháborúban gettót rendezett be a náci haderő.

A deportáltak éveken keresztül, több nyelven írták a gettó krónikáját, amelyet a gießeni és a lodzi egyetem kutatói öt kötetben adtak ki. Az alapos filológiai munka nagy sikert aratott Németországban és Lengyelországban egyaránt.

Egyéniségek totyogó ikrekből

O. M.

Miért viselkednek másként, és hogyan kell bánni a totyogó ikertestvérekkel – ez volt a témája annak a beszélgetésnek, melyet az Életfa Családsegítő Egyesület szervezett a héten Kolozsváron. Az Ikerklub találkozóján több anyuka és egy apuka is részt vett csemetéivel. A hangos gyerekcsapatnak a teán és kekszen kívül hangjátékkal is kedveskedtek a szervezők, akik már megtanultak beszélni, együtt énekelhették és rázhatták a csemetéiket szüleikkel. A gyereknevelési tanácsokban is bővelkedő eszmecsere Török Melinda, a Báthory István Elméleti Líceum pszichológusa irányította.

Miben mások az ikertestvérek?

Mivel az ikrek már az anyaméhben sincsenek egyedül, hanem együtt fejlődnek, kezdetektől fogva össze vannak kötve egymással, hallják egymás szívdobogását, érzik egymás rezdüléseit, ez nemcsak a köztük lévő, hanem másokkal való kapcsolatukat is meghatározza születésük után – vezette fel a beszélge-

tést Török Melinda – Amíg mi önálló individuumként születünk, és annak megtanulására törekszünk, hogyan alakítsunk ki mély kapcsolatot másokkal, és hogyan maradunk is meg benne, az ikrek feladata ennek ellenkezője. Ők egy szoros kapcsolatból jönnek, és azt kell megtanulniuk, hogyan váljanak önálló személyiséggé. A pszichológus szerint az egyetjű vagy az egymásra fizikailag is nagyon hasonlító ikrekre mindez sokkal inkább jellemző. Ennek a szoros összetartozásnak az eredménye az úgynevezett ikernyelv is, egy olyan nyelv, melyet a testvérek maguk között alakítanak ki, és legtöbbször csak ők tudják dekódolni. Egy már beszélni is tudó ikerpár anyukája elmondta, csemetéi szavainak jelentésére meglehetősen későn jött rá, a nonverbális kommunikációjuk azonban még most is talány. Ezzel is magyarázható, hogy jellemző az ikrekre a megkészt beszédfejlődés, néhol a beszédzavar.

Fontos, hogy ki bujik ki elsőnek?

Török Melinda szerint az

A szerző felvételei

is meghatározó lehet, hogy ki születik meg elsőnek, hogy ki küzd meg leginkább a születésért, tör utat az méhjáraton. „Nagyon sok pszichológus szerint ez a későbbiek során befolyásolhatja a genetikailag szinte azonos ikrek személyiségfejlődését. Van olyan feltevés is, miszerint, aki természetes

úton születik, sikeresebb a felmerülő akadályok leküzdésében, szívósabb, erősebb, mint az, aki császármetszéssel jön a világra” – magyarázta.

Általában külön-külön szerepeket és jellemzőket társítanak az elsőszülöttekre és a másodszülottekre. Az elsőszülöttek a szakirodalom szerint felelősségvállalóbbak, dominánsabbak, ők gondoskodnak a kisebbekről. A másodszülotte nyitottabbak az új iránt, flexibilisebbek, kreatívabbak. Az egyke gyerekek leginkább az elsőszülöttekre hasonlítanak. A beszélgetésen jelen lévő egyik szülő szerint, ez nem minden esetben van így: „Nálunk a családban a gyermekeimen kívül anyukám és a testvére is ikrek. Esetükben az elsőszülött, vagyis anyukám volt mindig a határozottabb, ő járt elől. Az ikreim közül viszont a nagyobbik a visszahúzódozóbb, bár ők császármetszéssel születtek”.

hogy legtöbbször a szomszédok, a barátok egységként és nem különálló személyiségként kezelik őket. A pszichológus arra a kérdésre, hogy hogyan lehet más módszerekkel ösztönözni az ikreket, elmondta, inkább azt kell megerősíteni bennük, amiben külön-külön jók.

Ha veszekedés van az ikrek között

Mit kell tenni, ha civakodnak, veszekednek a testvérek? Ha „mindkét gyerek ugyanazt a játékot akarja, hiába van két ugyanolyan belőle?” Ha nagyobbacska ikrekről van szó, verbálisan kell tudtukra adni, hogy miért fontos a másik tiszteletben tartása. A pszichológus szerint ezt érdemes nyugodt pillanatban megbeszélni velük, és nem a konfliktus közepette. „A kisebbeknél megoldás lehet, ha elvesszük a szóban forgó játékot. Fontos viszont azt is tudni, hogy nem mindig kell közbelépni, ha civakodás van. Hiszen így tanulnak meg a gyerekek egyezkedni, kompromisszumokat kötni, konfliktust kezelni. Akkor érdemes beavatkozni, ha veszélybe kerül az egyik vagy másik fizikai és lelki egészsége” – magyarázta. Az egyik anyuka szerint az is megoldás lehet a civakodásra, ha veszekedés tárgya, a játék helyett valami mást ajánlunk fel cserébe a gyerekeknek. De tanácsos azt is megfigyelni, hogy min és mikor alakul ki konfliktus a testvérek között. Ezzel ugyanis meg lehet előzni a civakodást. A versengés, féltékenység másik oka lehet az is, ha a gyerekek nem kapnak elegendő figyelmet, vagy unatkoznak. Ilyenkor még jobban oda kell figyelni rájuk.

Miért nem szabad összehasonlítani az ikreket?

Az ikrek összehasonlításával, címkézésével, azaz, hogy olyan kategóriákba soroljuk őket, mint jó gyerek, rossz gyerek, ügyes és kevésbé ügyes, rivalizálást, veszekedést és féltékenységet szíthunk közöttük – hangsúlyozta a pszichológus. Hozzátette, természetesen ez nemcsak a ikreknél áll fenn, hanem más testvéreknél is. A címkézés folyamánya, hogy az egyik fél megpróbálja elérni azt, amiben a másik elismerést kapott; ez vezet a rivalizáláshoz. Téves az az elgondolás Török Melinda szerint, hogy az egyik testvér ugyanolyan ügyes kell legyen, mint a másik, mert nem biztos, hogy egy adott dologban olyan jó akar vagy tud lenni, mint testvére. Nehézséget jelent az egyetjű ikrek nevelésében az is,

Eredeti

A Szovjetunióban elhatározzák, hogy sztriptízbárt nyitnak. Meg is nyílik a bár, de nem igazán megy a bolt. Átéptik az egésztest, de még mindig nem vonzza a közönséget. Végül hívnak amerikai szakértőket, akik végignéznek a műsort, majd végül megjegyzik:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13									E	14	
		15			16			17			
	18			19		20	21				
22				23		24					
25				26		27				28	
29				30						31	
32			33							34	
E		35			36		37				
38	39			40		41					
42				43	44	45					46
47				48		49					50
E			Á								

– A berendezés és a világítás kiváló. A zene is kitűnő, de talán a sztriptíztáncosnő nem az igazi.

Mire a bár vezetője döbbsent visszakerdez:

– ... (poén a rejtvényben)

Vízszintes: 1. A poén első része. 11. Lápszél! 13. Kezeskedő. 14. Kezelés jelzője lehet. 15. Téli nyaktekeres. 16. Germánium vegyjele. 17. Ház része. 18. Dolgozik a molnár. 20. Papagájfajta. 22. Az elmúlás felé közeleg. 24. Emésztőszerv. 25. Ilyen állat a ló. 26. Kiáll, elvisel. 28. Bejárat a városba! 29. A madarak királya. 30. Volumen. 31. Munkadíj. 32. Kezdetben van! 33. Veszekedik. 34. Indiai aszkéta. 35. Fenn az ernyő, nincsen 36. Térjelző lehet. 38. Kábítószeres, kábítószere-élvező. 41. Bátorság. 42. Feltűnően nagy. 43. Koreai part! 45. Szikora Róbert zenekara. 47. O, sole ...; sláger. 48. Kezd besötétedni.

Függőleges: 1. ... után köpönyeg. 2. ... Top; amerikai együttes. 3. Mellébeszélés. 4. Nagyobb település központja. 5. Alávaló. 6. Részben helytáll! 7. Csüng. 8. Benedek ...; mesemondó. 9. Téli csapadék. 10. Valaminek a gazdája. 11. Továbbít. 12. Népszerű. 17. Mint. 18. Puffad. 19. Édes szeszes ital. 21. ... ma megtehetsz, ne halaszd holnapra. 22. A poén második része. 23. Mely személy részéről? 27. Brazília város. 28. Befejez. 30. Ásványi fűszer. 31. Magyarországi sörmárka. 33. Magyarországi "atomváros". 34. ... Klinsmann; veterán német labdarúgó. 35. Olajbarna bőrszínű. 37. Vadgallamb. 39. Kis mértékben. 40. Gyanít. 44. ... Szófia; egykor mecset, ma múzeum. 46. Festménytéma. 48. Vendéglői lap. 49. ... nino; viharos légköri jelenség Amerikában. 50. Mens sana ... corpore sano.

						3					
	4	6				3		5	8		
	9				7						
7					8	4	3				
		8	2								
4	1	2	7								6
								4	8		
5											
								6	5		2

Könnyű fokozat

A 81 mezőt a rácsban úgy kell kitölteni, hogy minden sorban, minden oszlopban és a 3x3-as négyzetekben 1-től 9-ig mindegyik számjegy csak egyszer szerepeljen. Jó játékot!

Készítette: Buna Botond

Előző feladványunk megfejtése

1	8	4	9	3	7	2	6	5
9	7	6	5	4	2	1	3	8
2	5	3	6	1	8	9	4	7
3	9	7	2	8	5	6	1	4
6	4	8	1	7	9	3	5	2
5	2	1	3	6	4	8	7	9
8	1	5	4	9	6	7	2	3
4	6	9	7	2	3	5	8	1
7	3	2	8	5	1	4	9	6

Ribike (2. rész)

Ekkor jött a legkisebb királyfi.

Előveszi a zsebéből, amit ő hozott. Próbálja a király, bólint annak:

– Ez igen, keresztülmegy, de nem tudom, meglesze-e vagy se akkorának, amekkorának rendeltem!

Hozatott mindjárt mérnököt, megmérték a vásznat, hát éppen se több, se kevesebb: száz rőf hosszú, száz rőf széles.

Mondja erre örvendezve az öreg király:

– Látjátok, fiaim, a legkisebbik már itt is megtette a magát; de aki még a hátralevő két próbát meg tudja tenni, azé lesz a királyság. A következő kívánságom, hogy oly kiskutyát hozzatok nekem: egy arany dióhéjba beférjen, mégis, ha kiugrik, a sikongatása hetedhét országra szóljon.

Elindul megint a három testvér. A két idősebb a jó úton megint a város felé, a legkisebb most is csak a göröngyös úton, a világ vége felé.

Mikor a legkisebb királyfi újra odaért a világ végére, azt mondja ott nagy fennszóval:

– Aranyos hátú gyíkcocsa, gyere elő a hívásomra!

A gyíkcocsa előjött.

– Mi kell?

Mondja neki szomorúan a királyfi:

– Most igazán azt hiszem, nem tudod az én parancsolatomat megtenni.

Feleli a gyíkcocsa:

– Mondd csak, hátha tudom!

Akkor a királyfi elmondja az apja kívánságát. Hogy annak milyen kiskutya kell.

Gondolkodik a gyíkcocsa, aztán így szól:

– Csak légy itt, hátha tudok segíteni!

Azzal a gyíkcocsa rögtön lement a föld alá, az icinpiciny törpe emberekhez. Könörgött a törpe királynak, hogy legyen szíves, adjon neki egy olyan törpe kiskutyát. A törpe király az első miniszterjét adta oda: az volt olyan kutya. A gyíkcocsa belétele a kutyát egy dióhéjba, vitte föl. Mondta fenn a királyfinak:

– Te, ezt a zsebedbe tedd, de ki ne nyisd az úton, hanem csak iparkodj! Iparkodt is haza a királyfi.

– No, látjátok, fiaim, a legkisebbik ezt is meg tudta tenni. No, még azért amelyikötök a legutolsó próbát megteszi, az lesz a király. A

A két bátyja már rég otthon volt. Azzal tértek meg, hogy olyan kiskutya nincs is a világon, kár az időt tölteni a keresésével.

Mondja az öreg király, ahogy meglátja a legkisebb fiát:

– No, fiam, te is üresen jöttél, mint a bátyáid? Előveszi a királyfi nagy vidáman az arany dióhéjat, kinnyitja: kiugrik a kiskutya! Egyet sikoltott, de az a hang mindjárt hetedhét orszáig szállt. Az öreg királynak meg olyan jólesett az a sikoltás, mintha írósvajjal kenték volna meg a hátát. Akkor szépen azt mondta:

– No, látjátok, fiaim, a legkisebbik ezt is meg tudta tenni. No, még azért amelyikötök a legutolsó próbát megteszi, az lesz a király. A

apámnak, hogy amelyőnk a legszebb menyasszonyt hozza, az lesz a király. Elpirult az aranyos hátú gyíkcocsa, s azt mondja:

– Csak fogj meg engem, és vágj ehhez a kőhídra!

Feleli megrökönyödve a kis királyfi:

– Azt már csak nem teszem, hisz a legnagyobb hálaadással kell lennem irántad.

De erősködik a gyíkcocsa:

– Mondom, csak vágj engem oda a kőhídra!

A királyfi váltig ellenke-

zett, de amikor látta, hogy a gyíkcocsa mennyire elszontyolodott, behunyta a szemét, és úgy vágta a gyíkcocskát oda a kőhídra. Hát erre mit lát? Egy gyönyörű szép fehérnépet a gyíkcocsa helyett. Azt mondja az a szép lány:

– No, királyfi, rám ismersz-e? Feleli a királyfi, maga se tudja, hova álljon:

– Egy kicsikét vélekszem, de nem tudom, hogy az-e.

Mondja nevetve az a gyönyörű szép lány:

– Én vagyok, aki kinézett a klostrom ablakán! Aki miatt te veszekedést tettél! Ribike!

Ámul a királyfi, de Ribike csak mondja tovább:

– No, most tied leszek halálos holtig!

Nem is tudja a királyfi, hogyan karolja, úgy vitte haza.

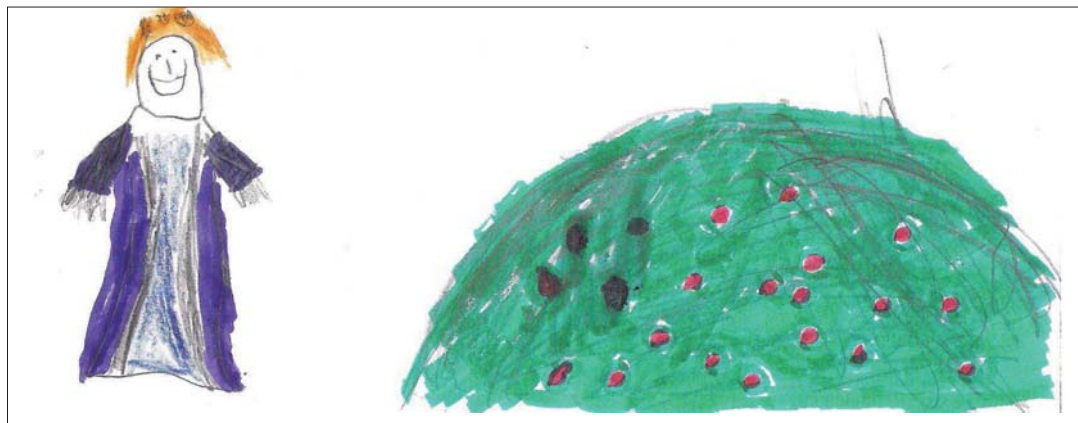
A bátyái már otthon voltak, vittek már menyasszonyt. Csak rá vártak, hogy a próba eldőljön. Mikor a kis királyfi hazaért, az öreg király a kertben éppen krumpolit rakott, de olyat, hogy az mind aranyos almává vált. Mikor meglátta a legkisebbik fia menyasszonyát – hát azonnal határozott. Azt mondta a két idősebbnek:

– Ne haragudjatok rá, ez érdemi a királyságot!

Azok nem is haragudtak rá, mindenki csak jót kívánt neki: éljen boldogul!

Illyés Gyula Hetvenhét magyar népmese c. könyvéből

Hubbes Máttyás rajza

Hubbes Máttyás rajza

Tizenkét hónap a természetben

Általában januárban nem szoktak még mutatkozni a tavasz jelei, a hideg, a fagy, a havas táj a jellemző, ezért a tavasz nagyon távolinak tűnik. Azonban egyik napról a másikra elment a hó, és olyan időjárás van, mint márciusban. Eltelik egy pár nap, újra megmutatja magát a tél, sajnos ezúttal is csak néhány napra. Egy ilyen tavasziasan sütő napon tettem egy sétát a városban. Éjszaka ahelyett, hogy havazott volna, esett az eső, ami reggelre ellállt. Most szerencse, hogy nem lett fagy, mert ha az a sok csapadék megfagyott volna, járnai se lehetett volna az úton.

Szeretem a telet, a hideget, a havat, szeretek télen pecázni, erdőt járni, de egyet nem, az ónos esőt. És nem csak azért, mert balesetveszélyes járni, az ember kezét-lábát törheti, hanem mert mindent beborít a jég, a madaraknak esélyük sincs táplálkozni. Ilyenkor van a legnagyobb szerepe a téli madáretetésnek, ekkor kell jól feltölteni a madáretetőket, és ha kell, naponta többször is. A konyhaablakban műanyagüvegből készített etetőből kínálom a magokat, és többször is megfigyeltem, ha kint enyhült az időjárás, kevesebb látogató volt, de mihamelyst hót, netán ónos eső

Fakopáncs

esett, nagy volt a madárforgalom.

A járdán sétálva kerülgetnem kellett a tocsogókat, és közben arra is ügyelnem kellett, hogy az autók ne fröcsköljenek le. Egyik víztócsában verebek fürödtek, és úgy eláztatták tollruhájukat, hogy ha egy macska vagy karvaly tűnt volna fel a közelben, biztos nem tudtak volna mind elmenekülni. Olyan közel értem, hogy már csak egy lépés választott el, és csak ekkor röppentek fel a közeli drótkerítésre. Mikor elhaladtam és visszaneéztem láttam, hogy egy páran visszazálltak a tócsához és tovább fürödtek.

Az állomás környékén halottam és láttam meg azt a három nagy fakopáncsot, amelyek kergették egymást. Ahova az első repült, oda igyekezett mindkettő. Az a képzeletbeli háromszög, ahol fáradhatatlanul szálltak egyik fatörzsről a másikra, nem volt túl nagy. Könnyen meglehetett a madarakat figyelni. Két nap múlva, mikor arra jártam, dobolás hangját hallottam az egyik fakopáncs kopáncsolt. Még mindig hárman voltak, és ugyanabban a képzeletbeli háromszögben kergetőztek.

Kelemen László, Rara Avis Madártani Egyesület

Csináld magad

Hernyó törölközőből

Csavarj fel egy törölközőt, díszítsd ki, és máris kész ez a mókás hernyó. A színeknek, formáknak csak a fantáziád szab határt.

Szükséges eszközök: egy világosabb színű, nagy méretű törölköző, szemek, textillal bevont drót, gyöngyök, színes textildarabok, textilgomolyák vagy bármilyen, amivel a hernyót színesebbé teheted, tű, cérna, olló.

Elkészítés: A törölközőt csavard fel hosszában, a vé-

geit varrd be, hogy ne csavarodjon ki. Ha kész van a hernyó teste, elkezdheted díszíteni. A fejétől hátrafele kezdjed. Először varrd fel a szemeket, majd a színes textillal bevont drótot csápnak. Az orrnak varrj fel egy színes textilgomolyát. Ezután tetszés szerint varrd fel a színes textildarabokat, textilgomolyákat, gyöngyöket, vagy bármilyen más, amit találtál a hernyó dekorálásához. Jó szórakozást!

Hétfégi mellékletünk *Életmód és Csodavár* oldalait Orosz Anna szerkesztette